ürün

SOSYALİST DERGİ

eylül 1976 27

yıl:3 cilt:5

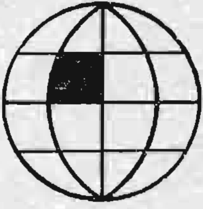


AYLIK DERGİ ● EYLÜL 1976 ● YIL : 3 ● SAYI : 27

İÇİNDEKİLER

ürün
SOSYALİST DERGİ

Sahibi : Ural ATEŞER ● Yazı İşleri Müdürü : Selçuk UZUN ● Yönetim Yeri: Divanyolu, Klodfarer Cad. No: 38/2, İSTANBUL ● Yazışma ve Havale Adresi: P.K. 41 Sirkeci İSTANBUL ● Genel Dağıtım : **TAN DAĞITIM,** Başmuhasip Sokak, Aras İşhanı, No: 5/201, Cağaloğlu/İSTANBUL ● Ankara Dağıtım: **ANKARA DAĞITIM,** Bayındır Sokak 38/3 Kızılay/ANKARA ● İzmir Dağıtım: EGE DAĞITIM ● Abone Şartları : Yıllık 100, Altı Aylık 50 Lira. Dış Ülkeler için iki katıdır ● Dizgi-Tertip: BAŞARAN MATBAASI ● Baskı: UFUK MATBAASI



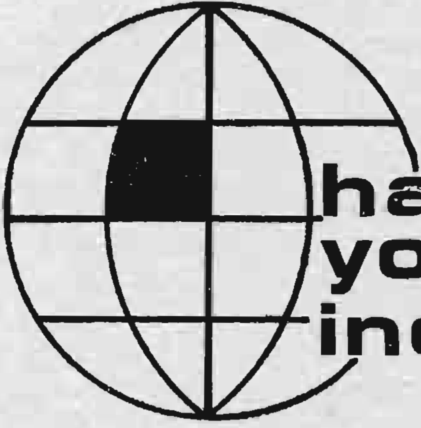
Gerici-faşist güçlerin DİSK'e karşı sürdürdükleri saldırı kampanyası, giderek yoğunlaşmakta. Gerici-faşist güçlerin siyasal iktidarının ve işveren örgütlerinin kudurmuşcasına kompioları karşısında; DİSK, Türkiye işçi sınıfının tek devrimci sendikal örgütü olarak, gerilemeden savaşım sürdürüyor. DİSK'in bu savaşımında, işçi sınıfına yabancı her boydan ve her soydan sapık akımların bölücü çabaları etkisiz kalıyor. DİSK, demokrasiden, barıştan ve ilerlemeden yana olan ilerici güçlerle dayanışma yürütüyor. En önemlisi de, ülkemizde «işçi sınıfının birliği» yolunda, yapıcı adımlar atıyor. DİSK'in bağımsızlık, demokrasi, barış ve toplumsal ilerleme yolunda yaptığı somut **birlik** çağrıları, TÜRK-İŞ'in X. Kongre yönetimine temelde karşı olan TÜRK-İŞ tabanında yankı buluyor. Halil Tunç - Sadık Şide yönetiminin, işçi sınıfına ihanet olan politikalarına karşı, işçi sınıfı, tabanda birleşiyor. Tunç - Şide yönetiminin faşizmden, işçi sınıfına baskı'dan yana olan tavırları, yığınsal şekilde, TÜRK-İŞ üyesi işçiler tarafından reddediliyor. TÜRK-İŞ üyesi işçilerin çoğu, Türkiye işçi sınıfının güncel siyasi tercihleri yönünde tavır alıyorlar. Faşist biçimi yasalara ve siyasal uygulamalara karşı savaşımda, TÜRK-İŞ üyesi işçilerin çoğunluğu, DİSK'in **birlik** çağrılarına uyarak, yerlerini alıyorlar.

İşçi sınıfının birliğini, kendi **şekilsel** varlıklarının perspektifinde yorumlamayı yeğ tutan sözde «sosyalist» **eğilimler,** DİSK'in, özellikle V. Genel Kurulu'ndan sonra, işçi sınıfının **bağımsız** bir örgütü olarak sürdürdüğü başarılı çalışmalara ayakbağı oluyorlar.

Türkiye sosyalist hareketinin **56 yılını** dolduran utkan geleneği, ülkemizin tüm bağımsızlıktan, barıştan, demokrasiden ve ilerlemeden yana olan güçlerinin yolunu aydınlattıkça, **bu sözde** «sosyalist» **eğilimler,** genel anlamda sosyalist hareketten olduğu gibi, işçi sınıfının ekonomik mücadelesinden de dışlanıyor. İşçi sınıfına yabancı her boydan ve her soydan sapık akımlar gibi, bu sözde «sosyalist» **eğilimler** de, tüm ilerici-demokratik örgütlerin ve özellikle DİSK'in, **örgütsel bağımsızlığına** gölge düşürmek istiyorlar. Bunların bu provokasyonlarına, gerici-faşist güçler dört elle sarılıyorlar. Geçtiğimiz günlerde ülkemiz emekçi kadınlarının bağımsızlıktan, barıştan, demokrasiden ve ilerlemeden yana tek örgütü olan İlerici Kadınlar Derneği'ne ve DİSK'e karşı, bu gerici-faşist güçler tarafından girişilen ihbar kampanyası karşısında, bu **sözde** «sosyalist» **eğilimlerin** tavır almamaları, bu yargımızı pekiştirmektedir.

Yaşadığımız bu önemli deneyimlerin, Türkiye sosyalistlerine öğretici olacağına inanıyoruz. Türkiye işçi sınıfının **56** yıllık utkan geleneğinin yüceliği, bu inancımızın en temel gerekçesidir.

Ural Ateşer



işçi sınıfının siyasal savaşımının barışçıl ve barışçıl olmayan biçimleri

A. BİLİR

«Komünist partilerinin strateji ve taktiği, bir yandan devrimci hareketin büyüyen enternasyonalizasyonunu, devrimci sürecin bölünemez karakterini, ve diğer yandan sınıf savaşımının somut tarihsel koşullarının her zaman daha fazla belirginleşen farklılaşmasını —ki bu (farklılaşma, ç), devrimin motor güçleri cephesi gitgide daha fazla genişlediği; yeni sosyal tabakalar, yeni ülkeler ve yeni halklar barış, demokrasi, ve sosyalizm için mücadelede gitgide daha etkin bir pay aldıkları ölçüde, kendini göstermektedir— hesaba katmak zorundadır. Her Komünist Partisi, bir devrim stratejisi, savaşım biçim ve yöntemleri, savaşımın farklı aşamalarına (özgü, ç) siyasal eylem çizgisi, bir aşamadan diğerine geçişin yollarının belirlenmesi ile ilgili ağır sorumluluk görevleri yükümlenmektedir. Böylece de Partinin halkına karşı olduğu kadar, bütünüyle devrimci harekete karşı da tarihsel sorumluluğu daha yüksek bir düzeye çıkmış bulunmaktadır.» [1]

Siyasal savaşım, işçi sınıfının sınıf savaşımının zirve noktasıdır. Lenin'in sözleriyle, «...Marksizm için, sınıf mücadelesi ancak, politik alanı da içine almakla kalmayıp bu alanda esas olan şeye, devlet iktidarı yapısına, yöneldiği gün 'tüm ulusun' tamamen yaygınlaşmış mücadelesi şeklini aldığı» [2] içindir ki dirimsel bir önem taşır. Çünkü bu tanımlamadan da görülebileceği gibi,

siyasal savaşım, en temel ve en özlü içeriğiyle, **iktidar savaşımıdır.** İşte bu nedenle, siyasal savaşım, marksist-leninistler için en yüksek savaşım olarak kavranılır ve ekonomik ve ideolojik savaşıma göre birincil nitelikte kabul edilir.

Siyasal savaşım, somut durumlara göre çok değişken ve geniş kapsamlı bir karakterdedir: siyasal gösterilerden, siyasal grevlerden, seçim kampanyalarına, parlamenter yöntemlere ve silahlı savaşıma kadar en çeşitli yöntemleri ve yolları içerir.

Siyasal savaşımın bu çok-biçimliliği bir gerçek olmakla beraber, bu biçimleri iki temel kümede toplamak mümkündür: **barışçıl** ve **barışçıl-olmayan** biçimler.

Siyasal savaşımın barışçıl yada barışçıl-olmayan biçimlerinin hangi koşullar tarafından belirlendiğini ise, en genel çizgileriyle şöyle saptayabiliriz :

1 — İçinde yaşanılan çağın (dönemin) genel koşulları, yada çağdaş uluslararası durum;

2 — Belli bir ülkenin somut durumu ve ulusal özellikleri;

3 — Devrimci durumun keskinlik derecesi;

4 — Sınıfsal güç ilişkileri;

5 — İşçi sınıfı ve müteffikleri ile bunların düşmanlarının örgütlenme ve hazırlık düzeyleri;

6 — Ordu içinde oluşan süreçler;

7 — Ve en nihayet te, devrimci savaşım biçimlerinin seçiminin taraflardan sadece birine ait olmadığı gerçeği. Diğer bir deyişle, İsviçre Emek Partisi'nin çok açık olarak belirttiği gibi; «İşçi sınıfı, savaşımında, barışçıl vasıtalardan başka bir şey kullanmamaya çalışır, ki bu onun ve bütün halkın çıkarınadır. Fakat savaşım vasıtaları ve biçimleri sadece işçi sınıfına bağlı değildir. Bunlar aynı zamanda, burjuvazinin davranışı ile, kapitalistlerin ve burjuva devletin işçi sınıfına karşı uyguladığı savaşım vasıtaları ve biçimleri ile de koşullanmıştır.» [3]

Görüldüğü gibi, şu yada bu biçimin tercihine yol açan koşullar, somut maddi hayatın içinden doğan ve kesinlikle hiçbir **keyfilik** özelliği taşımıyan koşullardır. Bu koşulların, her türlü **keyfilik** adına ihmal edilmesi, işçi sınıfı hareketinin diğer bütün alanlarında olduğu gibi bu alanında da oportünist sapmaların doğması için besleyici bir ortamın oluşmasına yol açmaktadır.

Ülkemiz sosyalist hareketi içinde de varlığını duyuran bu sapmalardan birincisi, barışçıl savaşım biçimlerini ve barışçıl geçiş olasılığını **mutlaklaştıran** sağ oportünist sapma; diğeri ise,

barışçıl-olmayan biçimleri neredeyse histerik bir tutkuyla ululayan sol oportünist sapmadır.

Birinci sapmanın —sağ oportünistlerin— görüşleri, evrensel ve ülkesel planda, en genel özellikleriyle şunlar olmaktadır :

— objektivizme ve giderek fatalizme saplanarak, toplumsal ilerlemede sübjektif etkenin rolünü küçümseyiş;
— seçimsel-parlamenter yöntemlerin siyasal anlamını olduğundan fazla büyütme;
— varolan sosyal ilişkiler çerçevesi içinde, «yapısal» reformlar istemi ile kendini sınırlandırma;
— ekonomizme eğilim;
— kitle çalışmasında legal biçimleri tek yönlü olarak abartma;
— ve en nihayet te, barışçıl-olmayan savaşım biçimlerinden, neredeyse patalojik bir korku.

Sağ oportünistlerin bu konumlarının sınıfsal kökenleri ise şöyle belirlenebilir: bu, zanaatkarların, memurların, aydınların, genel olarak göreceli varlıklı küçük-burjuvazinin ve işçi sınıfının mesleki açıdan kalifiye ve göreceli olarak maddi açıdan rahat, fakat siyasal açıdan olgunlaşmamış kesimlerinde etkin olan küçük-burjuva ideolojisidir.

Sol oportünistlere gelince, bunların görüşlerinde şu tipik özellikler dikkati çekicidir :

— kesin bir sübjektivizm ve volontarizm (iradecilik);
— gerçek somut sınıfsal güç ilişkilerine kulak asmama;
— barışçıl-olmayan savaşım biçimlerini mutlaklaştırma;
— kitle çalışması ve örgütlenmesini küçük görme;
— sadece ve sadece ajitasyona ve kendi kendini reklam etmeye yöneliş;
— savaşım, örgütlenme ve çalışma yöntemlerini dar bir askeri çerçeve içine hapsetme eğilimi;
— lider «kültü» ve grup sektarizmi;
— işçi sınıfının öncülüğünü —bazen sözle, fakat gerçekte her zaman— tanımama ve bunun tersine, köylülüğün yada öğrenci gençliğin rolünü ululama.

Sol oportünistlerin sınıfsal kökenleri ise, en genel özellikleriyle şöyle belirlenebilir: bu, hızla yoksullaşan ve radikalleşen küçük-burjuva tabakaların ve işsizliğe mahkum olan orta tabakaların bazı unsurlarının hızlı değişikliklere olan özlemine, sömürü sistemine düşmanlığın bireycilikle içiçe geçtiği bazı aydın ve öğrenci kesimlerine, vede son derece zor hayat koşulları içinde günden güne yıkılan yoksul köylülüğün hızlı mülksüzleşme-toprak-

sızlaşma sürecinden koyu bir umutsuzluğa düşen bireylerine dayanan bir küçük-burjuva ideolojik varyantı olarak vücut bulmaktadır.

İster sağ oportünist olsun, isterse sol oportünist, bu iki sapmanın ortak noktaları şunlar olmaktadır :

— kitlelere büyük bir güvensizlik;
— sistematik devrimci bir çalışmanın etkililiğine ve gerekliliğine inanmayış;
— siyasal olgunlaşma düzeyinin yetersizliği;
— dünya işçi sınıfı hareketinin siyasal çizgisine yabancılaşma ve hatta bu çizgiye «radikal» bir başkaldırış;
— marksizm-leninizmi ülke gerçekliğine uygun olarak geliştirmede ve uygulamada yeteneksizlik.

Kısacası, devrimci sürecin **kendiliğinden** bir biçimde değil, fakat **karşıt toplumsal güçler** arasında **bilinçli** bir savaşım temeli üzerinde ve fakat şu yada bu kişinin veya şu yada bu partinin **keyfi** isteğine göre değil, **objektif** koşullara göre geliştiğini görememek, diğer bütün alanlardaki sağ ve sol sapmaların olduğu gibi bu alandaki sağ ve sol sapmaların temelini oluşturmaktadır.

Şimdi ise, bu iki savaşım biçimini ayrıntılarıyla görmeye çalışalım.

BARIŞÇIL SAVAŞIM BİÇİMLERİ

Günümüzde pek az kimse, doğmatiklerin ve maceracıların değil, fakat bilimsel sosyalizm taraftarlarının, gerçek devrimcilerin, her zaman ve her yerde barışçıl-olmayan savaşım biçimlerini savunduklarını iddia edebilir. Bu iddia, tarihsel gerçekliğe, marksizm-leninizmin devrimci teori ve pratiğine bütünüyle terstir.

Marksist-leninistler, en küçük bir olanak bile olsa, her zaman barışçıl savaşım biçimlerinden yararlanmışlar ve işçi sınıfının, bütün çalışanların temel çıkarları açısından, barışçıl savaşım biçimlerini, barışçıl-olmayan biçimlere üstün tutmuşlardır. Çünkü **«İşçi sınıfı çağımızın en insancıl sınıfıdır**. İnsanlık kültürünün gerçekleştirmelerini korumaya ve çoğaltmaya, üretici güçlerin gelişim düzeyini yükseltmeye, yer-küremizin temel değeri olan insanları, çalışanları korumaya özlem duyar. İşte bu nedenle, işçi sınıfının, emekçi kitlelerin hakimiyetlerini barışçıl bir fetihle kurmakta, kapitalizmden sosyalizme barışçıl geçişte çıkarları vardır. Yüzyıldan fazla bir zaman oluyor ki, 'özel mülkiyetin barışçıl yoldan ortadan kaldırılması mümkün müdür?' sorusuna, Friedrich Engels şöyle cevap vermekteydi: 'Bunun mümkün olabilmesi arzulanır bir şey olacaktır ve bundan en son yakınan, hiç

kuşkusuz komünistler olacaktır'. Barışçıl yol engin maddi değerleri korur, o halde, bu 'en az acılı', 'takip edilmesi en kolay', 'halk için en yararlı yoldur'». [4]

Yine aynı mantık çizgisini takipeden marksist-leninistler, devrimci sürecin hız kazanmasında, «devrim ihracı» yada «savaşlar yoluyla devrimlere yol açmak» gibi goşist düşünceleri de kesinlikle reddederler. Lenin, bu konuyla ilgili olarak açıkça yazmaktadır ki: «Uluslararası devrimin çıkarları, bunun **uyarılmasını** gerektirmektedir ve sadece savaş, bu uyarıcı olabilir; oysa barış, kitlelere, tersine, emperyalizmin bir tür 'meşrulaştırılması' izlenimini verecektir... şeklindeki 'teori', devrimlerin 'uyarılabileceğini' reddeden ve devrimlerin kendini doğuran sınıfsal çelişkiler keskinleştiği ölçüde gelişeceğini belirten marksizmle apaçık çelişki içindedir.» [5]

Kısacası, marksist-leninistler için sorun, barışçıl savaşım biçimlerinden yararlanarak iktidar savaşımının olup olamıyacağı değil; fakat, barışçıl yollarla bunun mümkün olabilmesi için, gerekli objektif koşulların var olup olmadığı ve bu koşulların oluşması için çaba harcamaktır.

Marx, Engels ve Lenin, bazı somut tarihsel-ülkesel koşullarda, bunun mümkün olabileceğini savunmuşlardır.

Örneğin Marx, 19 ncu yüzyılın 70 yıllarında, İngiltere ve Amerika'da bunun mümkün olabileceğini düşünmekle beraber, Lenin'in yazdığı gibi; «Marx, kendine ve sosyalist devrimin gelecekteki yöneticilerine, devrim şekilleri, yöntemleri ve yolları konusunda serbestlik tanıyordu. Fakat, bunu yaparken, devrim sırasında pek çok yeni sorunun ortaya çıkabileceğini, durumun ne dereceye kadar değişebileceğini, ne kadar **derinden** ve **sık** değişebileceğini çok iyi anlıyordu.» [6]

Gerçekten de, marksist-leninistler için önemli olan, Lenin'in işaret ettiği gibi, bu «derinden» ve «sık» değişikliklere uygun olarak, her zaman en çeşitli savaşım biçim ve yöntemlerini en büyük esneklikle uygulayabilmektir.

Örneğin, Çarlık Rusya'sındaki marksist-leninistler, barışçıl-olmayan savaşım biçimlerine her zaman hazır olmakla —ve bunları etkili bir biçimde kullanmakla— beraber, barışçıl savaşım biçimlerini hiç bir biçimde küçümsemeksizin bunlardan yararlanmışlardır. Rusya'da devrim sırasında, 1917'nin Nisan-Haziran aylarında barışçıl yoldan geçiş umudu belirdiğinde, Lenin, hemen bundan yararlanılmasını önermiştir. Çünkü unutmamak gerekir ki, Şubat Devrimini takibeden ilk günlerde Rusya, belki de dünyanın en özgür ve en demokratik ülkesiydi. En ileri demokratik ülkelerde bile bulunmayan hak ve özgürlükler halkın kazanımları olmuştu. Bu gerçeği gözlemleyen Lenin, «**Nisan Tezleri**»nde

barışçı devrim belgisini öne sürmüştü. Fakat ne zaman ki, geçici hükümet, 1917 Temmuzunda Petersburg sokaklarında gösteri yapan işçileri kitle halinde öldürmeye başlamıştı, hemen o anda bu belgiden ve bu belginin içerdiği savaşım biçimlerinden vazgeçilmişti. Çünkü, burjuva yönetimi savaşım biçimini barışçıl-olmayan yoldan tercih etmişti; o halde, ya bu tercihe aynı şekilde cevap verilecekti yada devrimin kanla ateşle boğulmasına göz yumulacaktı.

Buna rağmen, Lenin ve bolşevikler, devrimci sürecin sonraki aşamalarında da hiç bir zaman barışçıl savaşım biçimlerinden tümüyle el çekmediler. Hatta, «Lenin, Sovyet iktidarı adına, Rusyalı ve yabancı kapitalistlerle bir anlaşma yapmayı, onlara bazı tavizler vermeyi, devlet kapitalizmi girişimleri oluşturmayı önerdi. Bununla beraber, bu önerileri kabul etmeye yanaşmayan kapitalistler, uluslararası emperyalizmden de destek alarak, ülkede kanlı bir iç savaş çıkardılar.» [7]

Bu örnekten —ve diğer bütün benzer örneklerden— görülebileceği gibi, barışçıl savaşım biçimlerinin terkedilmesinin her zaman ve her yerdeki asıl ve temel sorumlusu, marksist-leninistler değil, fakat burjuvazi olmaktadır.

Bu da açıkça kanıtlamaktadır ki, marksist-leninist görüş açısından, barışçıl-demokratik savaşım biçimlerine bağlı olmakla beraber, devrimci dönüşümleri gerçekleştirmek için, karşı taraf zorladığında barışçıl-olmayan biçim ve yöntemlere başvurma arasında bir çelişki yoktur. Çünkü, burada barışçıl-olmayan yöntemlere başvurma, demokrasi adına, halkın büyük çoğunluğunun dirimsel çıkarları adına, halkın en temel haklarının ve kazanımlarının korunması adına, bir avuç sömürücü azınlığa karşı bir «nefis müdafaası» karakterinde olmaktadır. Ve yeryüzünde en basit bir canlı organizmanın bile en doğal hakkı olan bu hakkı, yeryüzünün en ilerici ve en devrimci sınıfına, kendi geleceğini kendi kurmak isteyen bir halka çok görmek mümkün müdür?

Ancak bütün bu örneklere ve tarihsel olarak mahkum olmuş olan her sosyal sınıfın hakimiyetini yitirme tehlikesi ile karşılaştığında yaptığı gibi azgınca bir saldırıya başvurmasına rağmen, Rusya burjuvazisinin bu azgınca saldırısı, bütün çağlar ve bütün ülkeler için **mutlak** bir veri değildir. Özellikle de, bu dönemde, burjuvazinin bütün dünyada paylaşmasız bir biçimde hakimiyetini sürdürdüğü, gücüne büyük bir güven duyduğu ve bunun gibi daha bir çok avantajlardan yararlandığı unutulmamalıdır.

Bu durumun da, Rusya'da devrimci savaşımın en keskin biçimlere ulaşmasında temel bir etken olduğu kuşkusuzdur. Bu özelliği dikkate alan Lenin, şöyle yazmaktaydı: «... sömürücüler, sadece bir ülkede yenilmişlerdi; devrimden hemen sonra, işçi sı-

nıfına göre yine bir çok avantajlara sahiptiler, bunun sonucu olarak, yeniden iktidara geçme umudunu son ana kadar yitirmeden, uzun, amansız bir direnişle işçi sınıfı iktidarına karşı koydular.» [8]

Oysa bugün, 1917 Devriminin başarıya ulaştığı dönemdeki koşullara göre, çok farklı bir dünyada yaşadığımız inkar edilebilir mi?

— Komünistlerin, üç kıtaya dağılmış olan ve 1 milyar insanın yaşadığı 14 ülkede iktidarı ellerinde bulundurup bir dünya sistemi oluşturdukları günümüzde;
— Dünya sosyalist sistemin güçlü itkisiyle ulusal kurtuluş hareketinin kabarıp aşağılık sömürge sistemini çökerttiği; 70'ten fazla genç bağımsız ulusal devletin dünya arenasında yerini alıp, insanlığın çok büyük kitlelerinin ve efsanevi doğal zenginliklerin gitgide emperyalizmin rezervi olmaktan kurtulduğu günümüzde;
— Daha İkinci Dünya Savaşından önce sadece 4,2 milyon militanı biraraya getiren çoğu Avrupalı 43 komünist partisi olduğu halde, bugün dünyanın 89 ülkesinde, 50 milyon komünist militanı biraraya getiren komünist partisinin varlığını gösterdiği gibi uluslararası işçi hareketinin evrensel yükselişinin gözlemlendiği günümüzde;
— Başta SSCB olmak üzere dünya sosyalist sisteminin başlattığı detant taarruzu karşısında, emperyalizmin ve her ülkedeki yerli işbirlikçilerinin artık istedikleri yerde ve her zaman askersel ve barışçıl-olmayan savaşım yöntem ve biçimlerine başvurmalarının gitgide zorlaştığı günümüzde;
— Kısacası, dünya sosyalist sistemi, ulusal kurtuluş hareketi ve uluslararası işçi sınıfı hareketinin oluşturduğu, dünya barış, demokrasi, ulusal bağımsızlık, toplumsal ilerleme ve sosyalizm cephesinin günümüz dünyasının evriminin temel belirleyicisi, yönlendiricisi olduğu bir dönemde; hem evrensel planda ve hem de tek tek her ülke planında, devrimci süreçte barışçıl savaşım biçimlerinin daha büyük bir önem kazandığı, kapitalizmden sosyalizme barışçıl geçiş olasılığının daha da güçlendiği açıktır.

Özellikle de bir çok kapitalist ülkede komünist ve işçi partilerinin artan etkililiğinin ve yükselen gücünün, gitgide daha geniş halk tabakalarını ve demokratik güçleri anti-tekelci, anti-emperyalist, anti-oligarşik, anti-faşist bir platformda bir araya getirerek sınıfsal güç ilişkilerini gericiliğin aleyhine bozdukları gö-

rülmektedir. Bu durumda, bir dizi kapitalist ülkede barışçıl biçimlerden yararlanarak iktidarın sınıfsal el değiştirişi olasılığı, daha önce görülmemiş bir güç kazanmaktadır. Bu gerçeği dikkate alan 1957 Moskova İşçi ve Komünist Partileri Konferansı'nın bildirgesi şunları kaydetmektedir: «Bugünkü koşullarda, bir dizi kapitalist ülkede, öncü-gücü tarafından yönetilen işçi sınıfı, çeşitli parti ve sosyal örgütlerle bir işçi ve halk cephesi ve diğer muhtemel siyasal anlaşma ve işbirliği biçimleri temeli üzerinde. halkın çoğunluğunu biraraya getirme, iç savaş olmaksızın iktidarı fethetme ve temel üretim araçlarını halkın eline geçirme imkanına sahiptir.» [9]

Ancak, tüm bu olumlu etkenlere rağmen, şu iki temel nokta da hiçbir zaman gözardı edilmemek zorundadır :

— Birincisi, tekelci aşamaya ulaşmış kapitalizmin, emperyalizmin saldırgan karakteri değişmemiştir. Sadece, yeni dünya koşulları, onun saldırganlığını önemli ölçüde frenlemektedir.

— İkincisi, tüm bu olumlu etkenler, hem genel dünya planında ve hem de tek tek her ülkede barışçıl savaşım olanaklarını artırdığı gibi aynı zamanda kapitalist sistemin iç çelişkilerini de keskinleştirmekte ve emperyalistleri ve yerel sömürücülerin saldırganlığını bilemektedir. Kısacası, son deneyimler de dikkate alınırsa, karşı-devrim, tarihin genel akışıyla çelişse de, devrimi gerektiğinde kanla-ateşle boğmak için her zaman ve heryerde potansiyel olarak hazır bulunmaktadır.

O halde, buraya kadar söylediklerimizden şu sonucu çıkarabiliriz: tarihsel deneyimin ve dünyasal gelişmenin son durumunun gösterdiği gibi, işçi sınıfının barışçıl biçimlerle siyasal iktidar savaşımının başarı kazanma şansı vardır; ancak bu şansın, «şans» olmaktan çıkarılıp gerçek maddi hayat içinde vücut bulması için, şu dört temel koşulun zorunluluğunu A. Sobolev şöyle belirtmektedir :

«Uluslararası proletaryanın birlikte deneyimi, şu yada bu ülkede devrimci sürecin barışçıl bir gelişimi için bazı temel koşul ve öncülleri tanımlamayı sağlamaktadır :

«Birinci olarak, sosyalizme barışçıl bir geçişin belirleyici koşulları, ulusal bir siyasal krizin, işçi hareketinin birliğinin, işçi sınıfının ve bütün çalışanların kalımlı bir ittifakının, kentlerin ve kırların orta tabakalarının özgürlük ve sosyalizm için savaşıma katılmalarının, duraksayan (kararsız, ç) sosyal tabakaların tarafsızlaştırılması için zorunlu tedbirlerin alınmasına bağlıdır

«İkinci olarak, işçi sınıfı ve müteffikleri, olayların gidişi ne

olursa olsun, iktidarı almaya ve korumaya yetenekli siyasal kitle örgütlerine sahip olmak zorundadırlar.

«Üçüncü olarak, işçi sınıfı ve müteffikleri, başlarında bir devrimci eylem partisi olarak, kazanımları korumak ve yaygınlaştırmak için, halk karşıtı olan tüm silahlı şiddet girişimlerini kırabilme ve devrimci şiddete başvurarak (buna, ç) cevap verebilme durumunda olmalarını sağlayacak gerekli siyasal güce sahip olmak zorundadırlar. Tekellere karşı savaşımda, halkın çıkarlarına uygun olarak bizzat Anayasayı değiştirmek, Anayasanın içeriğini genişletmek gibi bir durum ortaya çıkabilir ve Parti, o zaman bu hedef için savaşım vermek zorundadır.

«Dördüncü olarak, demokrasinin gelişmesi ve sosyalizme barışçıl geçiş için savaşım, eski devlet aygıtının, bundan böyle halkın çıkarlarını savunmak için, derinliğine yeniden örgütlenmesi görevini çok özel bir keskinlikle dayatır.» [10]

A. Sobolev'in belirttiği gibi şu önemli temel gerçek, bu konuda, kendini özel bir önemle duyurmaktadır: uluslararası koşullar, günümüzde, her ne kadar her ülkede barışçıl iktidar savaşımı biçimlerini kolaylaştırmakla beraber, bu ülkelerin sınıf savaşımını, kendine tabi kılmamaktadır. Çünkü, unutmamak gerekir ki, uluslararası koşullar —özellikle de detant süreci— her ülke ve bölgedeki devrimci süreçlerin iç motor güçlerinin ortaya çıkması için optimal koşullar sağlamakla beraber, K. Zaradov'un sözleriyle, «toplumsal oluşumların gelişme yasalarını değiştirmemektedir.»

Barışçıl savaşım biçimlerinin en önemlilerinden biri olan parlamenter savaşım üzerinde de durmak, sağ ve soldan en çeşitli biçimlerde yorumlanan bu savaşım biçimini aydınlatmak açısından yararlı olacaktır.

Bilindiği gibi, sağ oportünistler, parlamenter savaşımı sürekli bir mutlaklaştırma eğiliminde oldukları halde, sol oportünistler, bu savaşım biçimini «pasifizmle» eş-değerli tutmakta ve parlamenter arenayı küçümsemektedirler.

Oysa daha önce belirttiğimiz günümüz koşullarında, bu savaşım biçiminin hiç te küçümsenmiyecek ve tam tersine son derece ciddiye alınacak bir önem taşıdığı kuşkusuzdur. Gerçekten de bu önem, çağdaş koşullarda öylesine büyümüştür ki, SBKP 20 nci Kongresi, bu konu ile ilgili olarak şu ders alınması gereken saptamayı belgelerine geçirmiştir: «Bazı kapitalist ülkelerde, bugün, öncüsünün izinde yürüyen işçi sınıfı, halkın büyük çoğunluğunu yönetimi altında toplama ve belli başlı üretim araçlarının halkın eline devredilmesini sağlamak için gerçek olanaklara sahiptir. Sağ burjuva partileri ve kurdukları hükümetlerin giderek daha sık yıkıldığı görülüyor. Etrafına emekçi köylülüğü, geniş ay-

dın çevrelerini, bütün yurtsever güçleri toplayan; kapitalistler ve büyük toprak sahipleriyle uzlaşmaktan geri durmayan oportünist unsurlara ağır bir cevap veren işçi sınıfı, halk düşmanı gerici güçleri yenme, parlamentoda devamlı bir çoğunluk sağlama, burjuva demokrasisi organını, halkın gerçek iradesinin aracı haline dönüştürme olanağına sahiptir.» [11]

Gerçekten de, bugün bir çok kapitalist ülkede, halkın çoğunluğuna dayanan ve oportünistlere karşı kararlı bir biçimde savaşan komünist ve işçi partileri, parlamentoyu gitgide daha fazla emekçi halkın hizmetine sokmakta, sosyalizme doğru ilerleyiş için gerekli koşulların yaratılmasında önemli bir platform durumuna getirmektedirler.

Hatta bu süreç kapitalist dünyanın büyük bir kesiminde öylesine gelişmektedir ki, burjuvazi, gerici çevreler, giderek parlamenter aygıtın üzerindeki etkilerini yitirdiklerini görerek, bu alanda «ilginç» girişimlere yönelmektedirler. Bu alanda dikkati çeken iki belirti olmaktadır. Birincisi, ya Fransa'da olduğu gibi «başkanlık» (présidentiel) yönteminin ağırlığını artırarak parlamentonun önemini ve etki alanını daraltmaya çalışmaktadırlar. Yada, A.B.D.'de, Başkanın danışmanı ve Harvard üniversitesi profesörü Samuel P. Huntington, veya Hindistan'da Narayan gibi azılı gericiler eliyle burjuva demokrasisini ve onun temel aygıtlarından biri olan parlamentoyu kuşa çevirmeyi hedef alan «yeni-muhafazakar» tipte bazı «teoriler» geliştirmektedirler. Diğer bir deyişle, burjuvazi, eski uysal yaşama aygıtının yönetiminin giderek elinden çıktığını görmekte ve buna karşı çeşitli gizli yada açık tedbirlere başvurmaktadır.

O halde, çağdaş koşullarda marksist-leninistlerin parlamenter savaşım biçimlerine giderek daha büyük bir önem vermeleri, işçi sınıfı ve müteffiklerinin düşmanlarının gösterdikleri düşmanca tavırla da, bunun doğru ve sonuç verici bir yol olduğunu göstermektedir.

Parlamenter savaşım biçimlerinin, işçi sınıfının siyasal iktidarı fethinde iki temel özelliği de göz önünde tutulursa, bu önem daha da büyümektedir. Birincisi, parlamentolar, bir çok kapitalist ülkede, anti-tekelci, anti-emperyalist, anti-faşist ve tüm demokratik güçlerin ulusal yurtsever cephelerinin bir örgütlenme biçimi ve savaşım aracı rolünü oynayabilir.

İkincisi ise, barışçıl biçimlerle ve geleneksel parlamento kurumu aracılığıyla işçi sınıfı ve müteffiklerinin iktidarı ele geçirme durumlarında, bu iktidara karşı gösterilecek her türlü direnç, sadece fiilen değil fakat hukuksal açıdan da mahkum olma durumundadır. Diğer bir deyişle, bu durumda, bizzat burjuvazinin ileri sürdüğü gibi «ulusal iradeyi» temsil eden parlamentoya kar-

şı çıkmak, burjuvazi açısından «kendi hukuksal dayanaklarını» yıkmak anlamına gelecektir. Ve çağdaş koşullarda, ancak «ya hep ya hiç»i göze alabilecek çok az ülke burjuvazisinin böyle bir şeye cüret edebileceği düşünülürse bunun önemi kendiliğinden anlaşılabilir bir şeydir.

Burada elbette ki, hukuk'u bir fetiş olarak kavramak değil, fakat tam tersine, «işçi sınıfının, hukuku sırf parçalanmak için değil, ayrıca kullanılmak ve kendi mücadelesinin ihtiyaçlarına uydurulmak için bir hasmın elinden alınan bir silah olarak değerlendirmesi» [12] mantığıyla hareket edildiği açıktır.

Ve bu davranış, olayları böylesine kavrayış, sol oportünistlerin iddia ettikleri gibi, hiç te reformizm değildir. Zira unutmamak gerekir ki, Lenin, parlamentarizmin her zaman ve her yerde aynı olmadığını sürekli olarak savunmuştur. O'na göre, bazıları, parlamentarizmden, «burjuvazinin işlerini yürütmek» için; diğerleri ise, sonuna dek devrimci dönüşümleri kolaylaştıracak bir araç olarak yararlanırlar. İşte reformistlerle marksist-leninistler arasında, bu konudaki kesin ayırım çizgisi burada belirmektedir. Reformistler için yalnızca seçimsel ve parlamenter yolla toplumsal değişimlerin gerçekleştirilmesi mümkün olarak kavranıldığı halde; marksist-leninistler için parlamento, devrimci amaçların gerçekleştirilmesi için gerekli diğer araçlardan **sadece bir tanesidir.** Çünkü, «toplumsal hayatın temel sorunlarını çözümleyen, daima, halk kitlelerinin mücadelesi ve sınıf güçleri arasındaki gerçek ilişkilerdir. Parlamenter mücadele, işçi sınıfının devrimci hareketinden, geniş halk tabakalarından destek almıyorsa, sosyalizme geçişte işçi sınıfının devrimci amaçlarına hiç birşekilde hizmet edemez.» [13]. Diğer bir deyişle: **«Sosyalist dönüşümlerin pratikte parlamenter yoldan gerçekleştirilmesinin temel koşulu, parlamento dışında, büyük kitlelerle ve halkın devrimci hareketiyle sürekli bağlardır.»** [14]

Kısacası, işçi sınıfı ve müteffiklerinin parlamenter savaşım biçimleriyle zafere ulaşmalarının temel koşulu; parlamenter savaşımı, kitleleri, barışçıl-olmayan da dahil, her türlü savaşım biçimleriyle sıkı bir ilişki içinde ele almayı zorunlu kılan geniş perspektifli kavrayış ve uygulayıştır.

O halde parlamenter savaşım da dahil olmak üzere, tüm barışçıl savaşım biçimlerinin genel bir sonuçlandırmasını yaparken, şu yargıyı bir genel yasa olarak değerlendirmek zorundayız: her ne kadar günümüz koşullarında barışçıl savaşım biçimlerinin ve bu biçimlerden yararlanarak sosyalizme barışçıl geçiş olanakları geçmişle kıyaslanamıyacak ölçüde büyümüşse de, bu biçimleri ve olanakları **mutlaklaştırmamak** ve her türlü siyasal ve sosyal şiddet biçimini hesap dışı bırakmamak zorunludur. Le-

nin'in sözleriyle: «Proletaryanın eylemini, her ne durumda olursa olsun sadece 'demokratizasyon'la, sadece barışçılıkla sınırlamak, tekrar ediyoruz ki, işçi sosyalizmi kavramını tamamen keyfi bir tarzda daraltmak ve küçültmektir.» [15]

Barışçıl-olmayan savaşım biçimlerine geçmeden önce, büyük önemi olan bir nokta üzerinde durmak gerekiyor: her iki savaşım biçiminin diyalektik birlikteliği. Çünkü, ancak bu nokta gereğince anlaşıldığında, konu bir bütünlük kazanabilmektedir.

BARIŞÇIL VE BARIŞÇIL-OLMAYAN SAVAŞIM BİÇİMLERİNİN DİYALEKTİK BİRLİĞİ

Görünüşte birbirlerine karşıtmış gibi olan fakat gerçekte bir madalyonun iki ayrı yüzü gibi olan her iki savaşım biçiminin diyalektik birliğini Lenin şöyle belirtmektedir: «İşçi sınıfı, iktidarı **barışçıl vasıtalarla** almayı elbette ki tercih edecektir; fakat iktidarı devrimci yoldan almayı reddetmesi, hem teorik açıdan, hem de siyasal ve pratik açıdan proletarya tarafından yapılmış bir sersemlik olacaktır; ve bu ne daha az ne daha fazla, burjuvazinin ve bütün mülk sahibi sınıflara verilmiş utanç verici bir taviz olacaktır. Çok mümkündür ki, ve bu belki de en mümkün hipotezdir ki, burjuvazi proletarya önünde barışçıl olarak silinmek istemiyecek, fakat tayin edici an'da, ayrıcalıklarını korumak için şiddet kullanacaktır.» [16]

Bu durumda da, ancak «devrimle karşı-devrimi bağlayan bağ... (söz konusu olanın) bir bütün oluşturan ve kendi iç mantığıyla gelişen bir sosyal hareket» [17] olduğu dikkate alındığında, barışçıl ve barışçıl-olmayan savaşım biçimlerinin diyalektik birliği kavranılabilir bir şeydir.

Bu da, barışçıl biçimlerin ilkesel olarak tercih edilmekle beraber, devrim ve karşı-devrim hareketinin bir sosyal bütün oluşturduğunu unutmamak, bu nedenle de, barışçıl ve barışçıl-olmayan savaşım biçimlerinin bir ve tek aynı sürecin iki farklı yönü olduğunu her zaman hesaba katmak zorunluluğunu doğurmaktadır.

Bu kısa açıklamadan sonra, barışçıl-olmayan savaşım biçimleri üzerinde durabiliriz.

BARIŞÇIL-OLMAYAN SAVAŞIM BİÇİMLERİ

Tarihsel deneyim göstermektedir ki, hakim sınıflar iktidardan hiçbir zaman kendi istekleriyle vazgeçmemişlerdir. Yönetimleri altında bulunan devlet aygıtının bütün olanaklarını sonuna dek kullanarak, dış destek arayarak, v.d. kendilerine karşı yönelen devrimci eylemleri bozguna uğratmaya çalışmışlardır. Bu

gerçek, kapitalizm öncesi sosyo-ekonomik oluşumlar için olduğu kadar kapitalist sosyo-ekonomik oluşum için de geçerlidir.

Bu nedenle de, daha önceki çağlarda olduğu gibi, çağımızda da, siyasal iktidarın sınıfsal el değiştirişi, şiddet unsurunu, barışçıl-olmayan biçim ve yöntemleri içermiştir.

Günümüzde, devrimin barışçıl olanaklarının olmadığı ülkelerde, buna karşı çıkan ve utanmazca bir ikiyüzlülükle, «barışçıllığa sevdalı» görünen burjuvazi, aslında kendi yükseliş döneminde, burjuva devrimlerini değişik ülkelerde peşpeşe gerçekleştirdiği dönemde, barışçıl-olmayan yöntem ve biçimleri, şiddet unsurunu her yerde benimsemiş ve hatta bunu ilkeleştirmiştir de.

Örneğin ABD'nin Bağımsızlık Bildirgesinde (1776), «eğer halkın çıkarlarına ters düşüyorsa, eski hükümet biçimini yalnız değiştirmek değil, yıkmanın da, her halkın yalnız hakkı değil, aynı zamanda görevi» olduğu da açıkça belirtilmekteydi.

Yine burjuvazinin en büyük düşünce zirvelerinden biri olan ve hemen hemen tüm burjuva devrimlerinin başlıca esin kaynaklarından biri olan Jean-Jacques Rousseau, şöyle yazmaktaydı : «Hakkı yaratan güç olduğu andan itibaren, sonuç, nedenle beraber değişir: birincinin üstesinden gelen her güç öncekinin hakkını da kazanır. Ceza görmeksizin boyun eğmemek mümkün olduğu andan itibaren, bu boyun eğmeyiş yasal olabilir.» [18]

Bize çok daha yakın bir örnek vermek gerekirse, Mustafa Kemal'in hilafetin ve saltanatın kaldırılması ile ilgili olarak Meclis'te yaptığı konuşmadan aktaracağımız şu bölüm oldukça ilginçtir: «Efendiler, hakimiyet ve saltanat, hiç bir kimse tarafından, hiç kimseye, ilim icabıdır diye müzakere ile, münakaşa ile verilemez. Hakimiyet ve saltanat kuvvetle, kudretle, zorla alınır. Osmanoğulları, zorla Türk milletinin hakimiyet ve saltanatına el koymuşlar ve bu tasallutlarını altıyüzyıldan beri sürdürmüşlerdir. Şimdi de Türk milleti bu mütecavizlerin hadlerini bildirerek hakimiyet ve saltanatını, isyan ederek kendi eline fiilen almış bulunuyor.» [19]

Görüldüğü gibi, burjuvazi, dünyanın hangi ülkesinde ve hangi tarihsel koşullarda olursa olsun —kendi somut gelişim düzeylerine uygun olarak— barışçıl-olmayan savaşım biçimlerini işine yaradığı sürece yüceltmiştir, ta ki, barışçıl-olmayan savaşım biçimleri kendi hakimiyetine son vermeye yönelmesin. İşte o zaman, burjuvazi her yerde ve her zaman kendi «yasal» iktidarına karşı barışçıl-olmayan savaşım biçimlerini «ilkesel» olarak ve bunları daha önce yücelttiği şiddetle «mahkum etmiştir».

Ve durum giderek öyle bir noktaya kadar ulaşmıştır ki; burjuvazi, artık, yükselen devrimci savaşıma karşı, bir yandan «özgürlük» ve «demokrasi» belgilerine sahip çıkar ve barışçıl-olma-

yan savaşım biçimlerini «ilkesel» olarak mahkum ederken; diğer yandan, özgürlük ve demokrasi ortamı genişlediği ve barışçıl biçimlerde iktidarın sınıfsal el değiştirişi olanağı güçlendiği oranda, kendisinin «savunduğu» özgürlük ve demokrasiyi çiğnemekte ve barışçıl-olmayan savaşım biçimlerini kendi politikasının ekseni yapmakta hiçbir sakınca görmemeye başlamıştır. Tarihsel deneyim bunun örnekleriyle dolup taşmaktadır. Sadece üç örneğe işaret etmek bile yeterlidir. Paris Komünü, daha önce belirttiğimiz 1917 Büyük Ekim Devrimi, ve en son olarak da Şili deneyimi.

Tüm bunların gösterdiği gibi, devrim, gerektiğinde, kendini silahla da olsa korumasını bilmek zorundadır. O halde, tarihin bu konudaki büyük dersi: işçi sınıfının devrimini başarıya ulaştırması için, her ne olursa olsun, barışçıl olmayan savaşım biçimlerini de özümlemesi gerektiği olmaktadır.

Bu, elbette ki, burjuvazinin ve yandaşlarının göstermek istedikleri gibi, marksist-leninistlerin «tepeden inmeci», «blankist», v.d. oldukları anlamına hiçbir zaman gelmez. Çünkü, marksist-leninistlere göre, «somut tarihsel koşullar nedeniyle silahlı mücadelenin sosyal devrimde önemli bir rol oynaması halinde bile, silahlı mücadele, kendi başına bir amaç değildir. Esas olan, toplumun hızlı bir ilerlemesi için zorunlu koşulların yaratılmasıdır.» [20]

Başta Lenin olmak üzere, marksizmin tüm önderleri, barışçıl-olmayan savaşım biçimlerinde her türlü maceracı, sorumsuz davranışlara sürekli olarak karşı çıkmışlar ve barışçıl-olmayan savaşım biçimlerinin bir «oyun» olmadığını, silahlı savaşımın ancak siyasal bir savaşım temeli üzerinde varolabileceğini, çünkü silahlı savaşımın koşullarını siyasal savaşımın yaratabileceğini her zaman söylemişler ve göstermişlerdir.

Yine marksist-leninistlere göre, silahlı ayaklanma da dahil, her türlü barışçıl-olmayan savaşım biçimleri, ancak ve ancak, işçi sınıfının siyasal partisinin yönlendirişi altında en geniş işçi ve emekçi kitlelerinin katılımıyla başarı şansı taşıyan bir eylem biçimi olarak benimsenmiştir.

Çünkü, kitlelerin katılımı olmaksızın başvurulan barışçıl-olmayan savaşım biçimlerinin devrim için pratik hiç bir değeri olmadığı gibi, tersine, devrim düşmanlarının işine yaradığı her yerde gözlemlenen genel bir olgu olmuştur. Lenin, 1917 Mayısında Rusya'daki durumu değerlendirirken bunu çok açık bir biçimde göstermiştir: «Halkın başı üstünden geçilemez. Sadece hayalciler ve konspiratörler, bir azınlığın kendi iradesini halka dayatabileceğini düşünebilirler. Fransız devrimci Blanqui'ye ait

olan bu düşünce yanlıştır. Halkın çoğunluğu daha henüz bunun gerekliliğini anlamadığı için, iktidarı almak istemediği zaman, azınlık ne kadar zeki ve ne kadar devrimci olursa olsun, halkı buna zorlamaya yeteneksizdir.» [21]

O halde, unutmamak gerekir ki, bir devrimci durum, ancak, halka dayatan somut sorunların çözümünü yükümlenen bir kitle hareketi tarafından yaratılabilir. Bizzat savaşım süreci içinde ortaya çıkan savaşım biçimlerini ise, halk kitlelerinin siyasal olgunluk düzeyini, gerçek sınıfsal güç ilişkilerini dikkate alan ve bu güç ilişkilerini her aşamada biraz daha devrim lehine değiştirmeye çalışan işçi sınıfının siyasal partisi örgütler, bir senteze kavuşturur, tek bir kelimeyle, halk kitlelerinin bizzat kendi deneyimlerinden doğan savaşım biçim ve yöntemlerini en üst düzeyde yapılandırarak tekrar halk kitlelerine mal eder.

Görüldüğü gibi, barışçıl-olmayan savaşım biçimlerinde, halkın katılımını, somut durumu ve sınıfsal güç ilişkilerini hesaba katmayıp, bir papağan gibi, «iktidar namlunun ucundadır» nakaratını tekrarlayan küçük-burjuva devrimbazlığına yer yoktur ve olamaz da (*). Bunu Şilili devrimciler çok güzel bir biçimde şöyle açıklamaktadırlar: «Deneyimimizin kanıtladığı gibi, silahların da oynayacağı bir rol olmakla beraber, iktidar, kitlelerin gücü tarafından doğurulur. Ve yine bu deneyimden (şu da, ç) çıkmaktadır ki, silahlar, halkın gücü işlevinde susmakta yada konuşmaktadırlar.» [22]

Şu halde, ister barışçıl-olmayan, ister barışçıl savaşım biçim ve yöntemleri olsun, her türlü savaşım biçiminde temel olan, «kitlelerin en geniş ve en tam seferberliği, savaşımın tüm olanaklarından yararlanma, her cephede savaş ve bütün güçlerin işçi sınıfı etrafında her zaman daha sıkı bir bütünlüğü» [23] olmaktadır.

Bütün bunlar da kanıtlamaktadır ki, Lenin'in sözleriyle, «savaşçı bir ordunun operasyonlarından biri olarak, tüm savaşım sistemine sıkı sıkıya bağlı ve eklemli bir operasyon olarak değil de» [24], «terör için terör» çılgınlığına varan bireysel terör, maceracılık mutlaka reddedilmek zorundadır. Çünkü, devrimci bir durumun olup olmadığını dikkate almayıp, «gerçek devrimci»nin devrimci durumu «kendi başına yaratacağı»nı öne süren bireysel terör ve maceracılık taraflarının bu görüşleri, «tarih boyunca biriken deneyimin tüm değerini reddeden, objektif etkenlerin rolüne, neden ve sonuç ilişkilerine vede işçi sınıfının rolüne bir

---

(*) Ülkemizde, küçük-burjuva devrimbazlarının «Tek Yol Devrim» nakaratı da bu anlamdadır. Çünkü bu maceracılar, Devrim'i amaçlamayıp, histerik bir şekilde «savaş» çığlığı atmaktadırlar. İşçi sınıfı devrimcileri bilirler ki barışçıl yoldan olsun, barışçıl-olmayan yoldan olsun; Devrim, «Tek Yol» **değil,** fakat **TEK AMAÇTIR.**

kez daha karşı çıkan bir hayal, en yüksek derecede sübjektivist bir konsepsiyondur. Bu düşünce, gerçeklikten kopuk bir sıcak sera bitkisidir. Başarısızlığa mahkum olan bu politikanın savunucuları, devrimci harekete karşı işledikleri canavarca suçlardan, bu tür teoriler tarafından verilen zarardan dolayı hesap vereceklerdir. Benzer görüşler her zaman karşı-devrimin işine yaramıştır.» [25]

Şiddet kullanımı mutlaka silahlı olacak anlamına gelmez. Şiddet kullanımının karakteri, daha önce belirttiğimiz nedenlere ve bu arada en önemlisi olarak, gericiliğin yada yıkılan hakim sınıfların direncinin karakterine bağlıdır. Başka türlü söylersek: «şiddet ve şiddet vardır. Silahlı savaşımı, iç savaşı, v.d. kapsayan bir şiddet olduğu gibi; barışçıl karakterli bir şiddet te vardır: özel mülkiyete el konulması yada sınırlandırılması, sömürücü sınıfların siyasal haklardan yoksun bırakılması yada siyasal haklarının sınırlandırılması, bu sınıfların çalışmaya zorlanması, v.d. gibi. 'Barışçıl bir şiddet' olarak tanımlanabilecek bu şiddet, sosyalist bir devrim boyunca zorunludur, ekonomik yada siyasal hiçbir zorlama olmaksızın sosyalizmin zaferi düşünülemez.» [26]

Barışçıl-olmayan biçimlerde savaşım konusunu noktalarken, bu alanda çok önemli dersler içeren Bulgaristan deneyiminden kısaca söz etmek istiyoruz.

Bulgar Komünist Partisi Merkez Komitesi Sekreteri ve Bulgaristan Halk Meclisi Başkanı Vladimir Bonev, Bulgar devrimci deneyiminden söz ederken şöyle yazmaktadır: «Eğer Komünist Partisi, benim düşünceme göre, işçi sınıfının iktidar için savaşımının başarısında genel bir önem taşıyan bir diğer koşulu da gözlemlememiş olsaydı, Bulgaristan'da sosyalist devrimin zaferi mümkün olmayabilirdi. Söz konusu olan, emekçi halkı silahlandırmaktı. Bununla beraber, Parti, ülkeyi kapitalizmin ve faşizmin boyunduruğundan barışçıl vasıtalarla kurtarmak için de daha az çaba sarfetmedi. Fakat, gericiliğin kolaylıkla teslim olmayacağını ve yeni rejime bir direnmeyi ön-gördüğünü biliyordu. Bu nedenle, Parti, kuruluşundan beri, halkı silahlı savaşıma hazırlıyordu. Parti'nin bu etkinliği üç yönelimi takip etmişti.» [27]

Ve V. Bonev'in ayrıntılarıyla belirlediği bu üç yönelim, en genel hatlarıyla şunlar olmaktadır :

1 — Birinci olarak, sosyalist düşüncelerin ordu içinde yayılması, kışlalarda marksist çevrelerin örgütlenmesi.

2 — İkinci olarak, dürüst subayları monarşinin ve faşist iktidarın canice ve halk düşmanı politikasına karşı savaşıma sokmak için askeri örgütlerle ilişkiler kurulması.

3 — Üçüncü olarak, işçi sınıfının ve bütün çalışanların si-

lahlandırılması ve halk iktidarını kurmak ve devrimci kazanımları savunmak için gerektiğinde silah elde savaşıma hazırlanmaları.

Bu da göstermektedir ki, Bulgaristan deneyimi —diğer başka deneyimler gibi— başka herhangi bir ülkeye hiç bir zaman tıpı tıpına uymamakla beraber ve hiç bir devrim diğerinin tamamen benzeri olmamakla beraber, tarihsel deneyimden ders almayı bilen diğer devrimci deneyimler gibi, bu dersinin karşılığını zafere ulaşmakla almıştır.

S O N U Ç

Bilimsel sosyalizm, barışçıl yada barışçıl-olmayan herhangi bir savaşım biçimini mutlaklaştırmaya kesinlikle karşıdır.

Bilimsel sosyalizm, çeşitli savaşım biçimlerinin diyalektik bileşiminden ve karşılıklı etkileşiminden derinliğine bir biçimde yararlanmanın gerekliliğini her zaman ısrarla savunmuştur. Çünkü, diyalektik görüş açısından, savaşım biçimleri somut koşullara göre ister barışçıl isterse barışçıl-olmayan biçimlerde olsun, devrimci sürecin doğrultusu tek ve birdir.

Bilimsel sosyalizm, devrimci yöntem ve vasıtaların sürekli bir biçimde yenileştirilmesini ve zenginleştirilmesini zorunlu bir koşul sayar. Çünkü, Lenin'in Hegel'e başvurarak belirttiği gibi, olgu yasadan daha zengindir ve «Marksizmin, kendi üzerine kapanmış ve kemikleşmiş, evrensel uygarlığın büyük gelişim yolunun **dışında** ortaya çıkmış bir doktrin anlamında 'sektarizme' benzer hiç bir şeyi yoktur.» [28]

Bilimsel sosyalizm, yeni ve etkili savaşım biçim ve yöntemlerinin etkililiğini ve geçerliliğini, bunların verdikleri sonuçlar işlevinde sınamayı ve değerlendirmeyi gerekli sayar.

Bilimsel sosyalizm, her zaman ve her yer için biçilmiş kaftan şeklinde kalıplaşmış savaşım şemalarına değil, fakat devrimci sürecin içinde bulunulan aşamasının karakterine ve hedeflerine uygun savaşım biçimlerinin uygulanmasını gerekli görür.

Ve en nihayet te, bilimsel sosyalizm, bütün bunların, gereğince yerine getirilebilmesinin temel ve birincil koşulu olarak: işçi sınıfının başında deneyli, kitle bağları güçlü; marksist-leninist ilkelerle somut pratik arasındaki organik birliği sağlam temeller üzerinde kurmuş; tarihi koşulları şaşmaz bir dikkatle izleyen; toplumdaki güç ilişkilerini doğru belirleyen; objektif değişikliklere göre devrimci strateji ve taktiği gerekli elastikiyetle uygulayabilen; biçimsel varlığını sürdürebilmek için, burjuva yasalarına sığınıp, bilimsel sosyalizmin ilkelerinden taviz vermeyen; likidasyona, ihbarcılığa başvurmayan bir Parti olmasını kabul eder.

İşte, ancak böyle bir Parti'nin varlığı ve yöneticiliği altında işçi sınıfı, bütün savaşım biçimlerini aynı şaşmaz dikkatle özümleyerek ve hiçbir savaşım biçimini körükörüne mutlaklaştırmadan tarihsel kurtarıcı görevini yerine getirebilir. Ve kuşkusuz ki, biçimsel varlığını sürdürmek için bilimsel sosyalizmin ilkelerinden taviz veren; bünyesinde her türlü kariyeristi barındıran; devrimin nasıl gerçekleşeceğinden çok likidasyonu, ihbarcılığı iş edinen sözde «parti»ler, savaşım biçimlerinden birini mutlak ve tek yolmuş gibi göstermek isterler.

Yazımıza, büyük Lenin'in bu konuda eşsiz bir değer taşıyan şu sözleriyle son vermek istiyoruz: «Düşmanın kullandığı yada kullanabileceği bütün silahlardan, araç ve metodlardan yararlanmayı, bunları kullanmayı öğrenmemiş olan bir orduyu savaşa sürmenin akılsızca bir davranış, giderek cinayet olduğu besbellidir. Bu gerçek, siyasete, askerlik sanatına uygulandığından daha iyi uygulanabilir. Gelecekteki şu yada bu durumlarda bizim için hangi mücadele aracının daha pratik yada elverişli olacağını önceden kestirmek, siyasette daha zor bir şeydir. Bütün mücadele araçlarından yararlanmayı bilmemek, büyük bir yenilgi tehlikesine —bazen hatta kesin yenilgi tehlikesine— kendini atmak olur, çünkü bizim irademizin dışında meydana gelecek olan öteki sınıfların durumundaki değişiklikler, bizi özellikle zayıf olduğumuz bir hareket biçimine başvurmaya zorlayabilir. Eğer bütün mücadele araçlarından yararlanmayı biliyorsak, mutlaka yeneriz. ...... İllegal mücadele biçimleriyle **bütün** legal mücadele biçimlerini birleştirmeyi bilmeyen devrimciler, pek kötü devrimciler sayılmalıdırlar.» [29]

NOTLAR :

1 A. Sobolev, «Çağımızın Marksist-Leninist Partisi : Devrimci Eylemin Örgütleyicisi», **La Nouvelle Revue Internationale,** Mart 1974
2 **Marksizm-Leninizmin İlkeleri,** Yar Yayınları, c. I, s. 309
3 H. Hofer, «Sol Güçlerin Birliği İçin Mücadele : İsviçre», **La Nouvelle Revue Internationale,** Mart 1976
4 V. Afanassiev, **Le Communisme Scientifique,** Editions de Moscou, 1967, s. 125
5 V. Lenin, **Eserleri,** Paris-Moscou, c. 27, s. 67
6 **Age,** c. 27, s. 359
7 **Marksizm-Leninizmin İlkeleri,** Yar Yayınları, c. III, s. 402
8 V. Lenin, **Eserleri,** c. 28, s. 232 - 233
9 V. Afanassiev, **Le Communisme Scientifique,** s. 127
10 A. Sobolev, «Çağımızın Marksist-Leninist Partisi : Devrimci Eylemin Örgütleyicisi», **La Nouvelle Revue Internationale,** Mart 1974
11 **Marksizm-Leninizmin İlkeleri,** c. III, s. 404
12 Monique-Roland Weyl, **Gerçekte ve Eylemde Hukuk'un Payı,** Konuk Yayınları, 1975, s. 494

13 **Marksizm-Leninizmin İlkeleri,** c. III, s. 405
14 **Age,** s. 405
15 V. Lenin, **Un mouvement rétrograde dans la social-démocratie russe fin 1899** (1899 Sonunda Rus Sosyal-Demokrasi'sinde Gerici Bir Hareket)
16 **Age.**
17 V. Lenin, **Eserleri,** c. 13, s. 117
18 «Krizde Olan Hangi Ahlak», **Cahiers du Communisme;** aktaran, **ÜRÜN,** sayı 26
19 **Atatürk Devrimleri I. Milletlerarası Simpozyumu Bildirileri,** 10-14 Aralık 1973, İstanbul Üniversitesi Atatürk Devrimleri Enstitüsü Yayınları, s. 149-150
20 **Marksizm-Leninizmin İlkeleri,** c. III, s. 298
21 V. Lenin, **Eserleri,** c. 41, s. 451
22 R. Castillo, «Şili : Dersler ve Perspektifler» **La Nouvelle Revue Internationale,** Ağustos 1974
23 **Age,**
24 V. Lenin, **Eserleri,** c. 5, s. 15
25 G. Hall, «Çağımızın Marksist-Leninist Partisi : Marksizm-Leninizm, Yaratıcı Bilim», **La Nouvelle Revue Internationale,** Haziran 1974
26 V. Afanassiev, «**Le Communisme Scientifique**», s. 123-124
27 V. Bonev, «Bulgaristan'da Birleşik Cephe İçin Mücadele», **La Nouvelle Revue Internationale,** Temmuz 1974
28 V. Lenin, **Eserleri,** c. 19, s. 13
29 V. Lenin, «**Sol**» **Komünizm, Bir Çocukluk Hastalığı,** Sol Yayınları, 1970, Birinci Baskı, s. 105-106

dünya barış konseyi'nin yirmibeş yılı

Dünyanın her yanında, «Dünya Barış Günü» olarak kutlanan Dünya Barış Konseyi'nin 25. yılı, ülkemizde de, tüm ilerici örgütler tarafından kutlanmakta. ÜRÜN, insanlığın barış için savaşımında etkin role sahip olan Dünya Barış Konseyi'nin güçlü savaşımını tanıtmayı görev bilmektedir. Ülkemiz barışçı güçlerinin temsilcisi olan Türkiye Barış ve Özgürlük Komitesi (T.B.Ö.K.)'nin de dahil olduğu, yüzün üstünde ulusal örgütün oluşturduğu Dünya Barış Konseyi'ni tanıtan bir yazıyı sunuyoruz.

KURULUŞ

Dünya Barış Konsey'i, barış taraftarlarının, 1950'de Varşova'da toplanan ikinci Dünya Kongresi'nde yaratılmıştır. Gerçekte ise, Dünya Barış Konseyi'nin kuruluş girişimleri, bu tarihten iki yıl öncesine kadar gitmektedir.

İkinci Dünya Savaşı'nın bitiminden hemen sonra, savaş yıllarının korkunç ve acılı günlerine bir daha hiç geri dönülmemesi özleminin bütün dünya halklarının en kutsal özlemi olduğu günlerde, 1948 yılının Ağustos ayında, Polonya'nın Wroclaw kentinde bir Dünya Bilginler, Yazarlar ve Sanatçılar Kongresi toplanmıştı.

İşte bu Kongre'de doğan, Barış'ın Korunması İçin Uluslararası İlişki Bürosu, Kadınların Uluslararası Demokratik Federasyonu ile ve onyedi ülkenin tanınmış bazı önemli kişileriyle beraber, bütün dünyadaki demokratik örgütlerin üye ve taraftarlarına şu çağrıyı yapmıştı: «İçinde bulunduğumuz yıllarda çılgınca bir silahlanma yarışı başlamakta, halkların barışçıl geleceğini tehlikeye düşüren emperyalist askeri bloklar yaratılmakta, dünyanın dört bir köşesinde savaş ocakları tutuşturulmakta, savaş kışkırtıcıları düşmanlık ve kin duygularını açıkça yaymakta ve yeni bir savaşı vaaz etmektedirler. Amerikalı emperyalistler, kendilerine görev olarak, sosyalizmi Doğu Avrupa ülkelerine «itele-me»yi saptamışlardır. Bu koşullarda barışın savunması için, bütün halkların bütün etkin güçlerini biraraya getirecek bir Dünya Kongresi toplamak zorunludur.»

Bu çağrı bütün dünyada büyük bir yankı bulmuş ve 600 milyondan fazla üyesi olan ulusal ve uluslararası örgütleri temsil

eden ve 72 ülkeden gelen 2000 barış taraftarı 1949 Nisan ayında Paris'te toplanmaya başlamışlardır.

Fakat, bir çok delegeye giriş vizesi vermeyi reddeden soğuk savaş taraftarı Fransız hükümeti, Kongre'nin toplanmasını tehlikeye düşürmüştür.

Bunun üzerine, Kongre'nin Çekoslovakya'nın başkenti Prag kentinde toplanmasına karar verilmiştir. Prag'da toplanan barış taraftarları, toplantılarını «Paris Kongresi'nin organik parçası» olarak kabul etmişler ve 20-25 Nisan 1949 tarihleri arasında, Paris'te Pleyel salonundaki toplantı ile Prag arasında sürekli telefon ve telgraf bağlantısı kurularak her iki kentte birden aynı anda dünya tarihinde ilk kez bir Dünya Barış Güçleri Kongresi toplanmıştır.

Kongre'nin hazırlık Komitesi başkanı, Profesör Dr. Frédéric Joliot-Curie'nin söylevi, savaş kışkırtıcılarına kararlı ve onurlu bir uyarı niteliğinde olmuştu. Şöyle diyordu Joliot-Curie: «Barış, bu savaş kışkırtıcılarından talep edilmeyecek; fakat onlara empoze edilecektir.»

Joliot-Curie ve savaşım arkadaşları, üzerlerine düşen büyük ve karmaşık görevin çok iyi farkındaydılar. Diyorlardı ki: bir halk, bir birey, savaşı engelleyemez, ancak bütün ülkelerin halklarının birleşik çabalarıdır ki savaşı engelleyebilir.

Kongre'ye katılan barış taraftarları, bu alanda şu iki aşırılığa karşı da dikkati çekmişlerdi: savaş güçlerini olduğundan fazla değerlendirip, karamsarlığa ve pasifizme yol açan eğilim; ve barış güçlerini olduğundan fazla değerlendirip, aşırı bir iyimserliğe yol açan eğilim.

Kongre'de konuşan işçi sınıfı temsilcileri, sendika liderleri, bilim adamları, yazarlar, sanatçılar, din adamları, halklar arasında barışın korunması için sınıfları, çeşitli toplumsal grup ve tabakaları nasıl eyleme geçirmek gerektiği ve bunun için en etkili yöntemlerin neler olabileceği konusunda düşüncelerini ortaya koymuşlardı.

Kongre, bir atom savaşı tehdidine karşı savaşım üzerinde özel bir önemle durmuştu. Barış taraftarları, bu konuda etkili bir savaşım yürütülebilmesinin, her şeyden önce, ABD emperyalizminin halklar üzerindeki atom şantajına karşı, bütün insanlığı hedef alan canavarca planlarına karşı direnmekle mümkün olduğunu kabul etmişlerdi.

Paris-Prag Kongresi kapanırken, barış güçlerinin Dünya Kongresi'nin bir Sürekli Komitesi'ni oluşturmuş ve bir yıl sonrası için İkinci Dünya Barış Kongresi'nin toplanmasını kararlaştırmıştı.

1950'de Varşova'da toplanan İkinci Dünya Barış Kongresi'ne

katılan delegeler, Sürekli Barış Komitesi'ni, Dünya Barış Konseyi'ne dönüştürme kararı almışlar; ve «Dünya Barış Konseyi'nin, Birleşmiş Milletler örgütüne üye olan yada olmayan ülkelerin ve daha henüz bağımlı ve sömürge durumunda olan ülkelerin de dahil olmak üzere, bütün dünya halklarının temsili bir örgütü olacağı»nı ilan etmişlerdir.

Dünya Barış Konseyi'nin doğuşu, insanlığın, bir üçüncü dünya savaşına karşı savaşımında, çok önemli bir unsur olmuştur.

Gerçekten de Dünya Barış Konseyi, daha oluşturulduğu ilk yılda —1950'de— atom silahlarının kullanılmasını engellemek için ünlü Stockholm Çağrısı'nı yapmıştı. Özel bir tarihi önemi olan bu Çağrı üzerinde kısaca duralım.

DÜNYA BARIŞ KONSEYİ'NİN STOCKHOLM ÇAĞRISI

Çağrının yapıldığı 1950 yılında insanlık, yirminci yüzyılın ikinci yarısına girmekteydi. İnsanların büyük çoğunluğu, daha hâlâ İkinci Dünya Savaşı'nın ağırlığını olanca kuvvetiyle duyuyorlardı. Sovyetler Birliği'nde, Polonya'da ve daha bir kaç ülkede, pratik olarak her aile bir yakınını savaşta yitirmişti. Bunun baş sorumlusu, savaşı çıkartan ve bir kitle imha politikası yürüten faşizmdi.

İnsanlar, 6 Ağustos 1945'i de olanca acılığıyla anımsıyorlardı. Nasıl anımsamasınlar ki, bu cehennem gününde, ABD birinci atom bombasını Hiroşima üzerine atmakta duraksamamıştı. Bundan üç gün sonra ise, sıra Nagasaki'nindi.

Evet, savaşın başlıca sorumlularından biri de Japon emperyalizmi idi, fakat, atom bombasının kullanılması, herşey bir yana, dar ve salt anlamında askeri yönden bile haklı olabilir miydi- Asla. Çünkü, Japon emperyalizmi zaten yıkılmak üzereydi ve savaş gücünü pratik olarak yitirmişti. Kısacası, Japon kentlerinin atom bombası ile yakılıp yıkılmasının temel nedeni, Japonya'nın yenilgiye uğratılması değildi.

O halde bunun nedeni neydi?

Bunun yanıtını, ünlü İngiliz nükleer fizikçi Patrick M. S. Blackett şöyle vermektedir: «ABD tarafından Japonya'ya karşı nükleer silahların kullanılması, aslında, ABD'nin Sovyetler Birliği'ne karşı başlattığı soğuk savaşın birinci operasyonudur». Diğer bir deyişle, ABD'nin nükleer silahlara başvurması, ünlü bir halk deyimi ile, 'kızım sana söylüyorum, gelinim sen anla' tarzında Japonya kullanılarak Sovyetler Birliği'ne verilmiş bir göz dağıydı.

Kısacası, ABD emperyalizmi, bütün dünya halklarının ulu-

sal ve sosyal kurtuluşlarının en büyük güvencesi olan sosyalizmin kalesi ve ana yurdunu bir atom felaketi tehdidi ile boyun eğdirmek istemesiydi.

Bunun sonuçları ise, bütün insanlığın dirimsel çıkarlarını ilgilendirmekteydi: eğer barışçıl halklar ve hükümetler biraraya gelerek güçlerini birleştirmezlerse, atom bombardımanları bütün insanlığın kökünü kurutabilirdi, yada en azından insanlıktan arda kalanları bir mağara devrine geri döndürebilirdi.

İşte bütün bu gereksinimler sonucu, Dünya Barış Konseyi'nin yaratıldığı Varşova Kongresi'nin aldığı bir kararla, Dünya Barış Konseyi'nin Sürekli Komitesi, 1950'nin Mart ayında Stockholm'de toplanmış ve 19 Mart 1950'de şu tarihi önemdeki Stockholm Çağrısı'nı bütün dünya halklarına yapmıştır: «Toplumların kitlesel korkutulma ve imha silahı olan atom bombasının mutlak olarak yasaklanmasını istiyoruz. Bu kararın yürürlüğe sokulması için, uluslararası sıkı bir denetimin kurulmasını istiyoruz. Atom silahını hangi ülkeye olursa olsun kullanacak ilk hükümetin, bütün insanlığa karşı bir suç işleyeceğini ve bir savaş suçlusu ile bir tutulacağını kabul ediyoruz. Bütün dünyanın iyi niyetli insanlarını bu çağrıyı imzalamaya çağırıyoruz.»

Ve bu çağrı, dünya burjuvazisinin, geniş kitle haberleşme araçlarından yararlanarak her türlü engellemelerine ve çılgınca bir karşı saldırıya geçmelerine rağmen, o denli geniş bir dünyasal yankı bulmuştu ki; daha 1950'nin Haziran ayında, 100 milyon insan bu tarihsel çağrıyı imzalamıştı bile. Giderek dalga dalga genişliyen ve dünyanın bütün ülkelerinde, sokaklarda, fabrikalarda, işletmelerde, üniversitelerde ve tapınaklarda yorulmadan toplanan imzalar inanılmaz bir rakkamı bulmuştu: 500 milyondan fazla insan bu çağrıya katılmıştı. Bu, tarihte daha önce hiç görülmemiş bir kamuoyu seferberliği idi.

Bu seferberlikten ortaya çıkan ve Dünya Barış Konseyi'nin, bundan sonraki tüm stratejisini üzerine dayandıracağı demokratik ilke şu olmaktaydı: **barışın korunması, sadece hükümetlerin ve diplomatların işi değildir, fakat bu her insanı ilgilendiren bir sorumluluktur.**

Gerek bu bütün insanlığı ilgilendiren sorumluluğun gitgide daha geniş kitlelerce anlaşılır olması, gerekse dünya sosyalizminin büyüyen gücü, barışın korunması için etkili bir güç olduğunu böylece kanıtlamış; ve emperyalist-kapitalist sistemin Kore'de ve diğer ülkelerde atom silahına başvurmasını engellemiştir. Kısacası, Dünya Barış Konseyi, dünya arenasına ilk girişini böylesine devcesine bir adımla gerçekleştirmiştir.

DÜNYA BARIŞ KONSEYİ'NİN GELİŞİM DOĞRULTUSU

Barışın savunulması ve korunulmasının, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve toplumsal ilerleme için savaşımdan ayrılamazlığını kabul eden Dünya Barış Konseyi, bütün dünyada bu savaşımı destekleyen bir doğrultu izlemiştir.

Cezayir, Angola, Bangla-Desh, Vietnam, Gine-Bissao, Yunanistan, Zimbabwe (Rodezya), Hindistan, İspanya, Kamboç (bugün Kampuchea), Kore, Laos, Mozambik, Namibiya, Filistin ve Arap halkları, Portekiz, Şili, Güney-Afrika ve diğer ülkelerin halkları ile ortaklaşa gerçekleştirilen ve dünya kamuoyuna mal edilen şanlı savaşımlar zinciri, Dünya Barış Konseyi'nin unutulmaz girişimleri ve dünya halkları gözündeki büyük saygınlığının temel nedenidir.

Faşizmin ve gericiliğin başını kaldırdığı her yerde, emperyalizmin saldırıya başvurduğu her ülke ve bölgede, halkların bağımsızlığının ve hükümranlığının tehdit edildiği her durumda, Dünya Barış Konseyi ve bağlı örgütleri, uluslararası dayanışma gibi en etkili bir silahı kullanarak anti-emperyalist, anti-faşist ve barışçıl güçlerin en ön saflarında yer almışlardır.

İşte bu nedenledir ki, Dünya Barış Konseyi daha kuruluşunun ilk günlerinden itibaren, emperyalist propaganda makinasının ve burjuva devletlerin baskı aygıtının sert ve şiddetli bir karşı saldırısı ile karşılaşmıştır. Emperyalist-kapitalist sistemin CİA gibi casusluk örgütlerinin de başlıca hedeflerinden biri olan Dünya Barış Konseyi, en çeşitli yöntemlerle susturulmak, eylemsizliğe mahkum edilmek istenmiştir.

Bu yöntemlerden başlıcaları şunlar olmuştur: birincisi, her şeyden önce, bu hareket sadece komünistlerden değil, fakat aynı zamanda sosyal-demokrat, çeşitli dinsel akımların temsilcileri, liberaller ve diğer siyasal parti ve oluşumların temsilcilerinden de oluşmakla beraber; kapitalist-emperyalist sistemin propaganda mekanizması, Dünya Barış Konseyi'ni, «uluslararası komünizmin hizmetinde» bir kuruluş olarak göstermek için, yoğun bir çaba harcamıştır. İkinci olarak, Dünya Barış Konseyi'nin çalışmaları, bir çok kapitalist ülkede sessizlikle geçiştirilmeye çalışılmış ve halen de çalışılmaktadır. Üçüncü olarak, Dünya Barış Konseyi'nin bir çok kapitalist ülkede örgütlenmesi otoritelerce yasaklanmış, daha ilk Kongresi'nde —Paris - Praga— görüldüğü gibi, toplantıları çeşitli tarihlerde ve hem de en «demokratik» batılı ülkelerde bile yasaklanmıştır. Örneğin, barış taraftarlarının İkinci Dünya Kongresi'nin İngiltere'nin Sheffield kentinde toplanması, zamanın İngiltere hükümeti tarafından yasaklanmıştır. Dördüncü ve en son olarak ta, bu örgütün önde-gelen üyeleri kapitalist

ülkelerde gerçek bir «büyücü avı»na maruz bırakılmışlardır. Örneğin Dünya Barış Konseyi'nin birinci Başkanı F. Joliot-Curie, kendi ülkesinde Atom Enerjisi Yüksek Komiserliği görevinden uzaklaştırılmış ve Fransa'nın atom enerjisi politikası bundan sonra kesin bir dönemece girmiştir: o güne degin barışçıl amaçlarla ve halkın hizmetinde bir atom enerjisi politikası izleyen Fransız Atom Enerjisi Yüksek Komiserliği, bundan böyle sadece atomik silahlar yapımına yönelmiş ve nükleer gücün barışçıl amaçlarla kullanılması, Fransa'da, uzun süre —ve günümüzde de büyük ölçüde— laboratuvar boyutlarından ve «deneyimsel» girişimlerden kurtulamamıştır.

DÜNYA BARIŞ KONSEYİ VE DİĞER DÜNYASAL ÖNEMDEKİ GİRİŞİMLERİ

Dünya Barış Konseyi, barış için savaşımın bütün temel alanlarda ilerlemesi için, uluslararası eylemlerin örgütlenmesine bütün yaşamı boyunca büyük bir önem vermiştir: uluslararası güvenlik, silahsızlanma, sömürgeciliğin, yeni-sömürgeciliğin ve ırk ayrımının yer yüzünden silinmesi, ekonomik bağımsızlık, insan haklarının savunulması, v.d.

Dünya Barış Konseyi'nin bu girişimlerinin en parlak bir biçimde vücut buluşu, hiç şüphesiz ki, 1973'de toplanan, Moskova Dünya Barış Kongresi'dir.

1973 Ekiminde, Moskova'da, yaklaşık olarak 1.100 ulusal örgütü, 114 ülkeyi ve 120 uluslararası örgütü temsil eden, 3.200 delegenin toplandığı bu tarihi Kongre, barış güçlerinin dünyadaki etkinliğini kanıtlama açısından gerçekten de çok önemli bir adım olmuştur. Ayrıca Birleşmiş Milletler Örgütü'nün ve bu örgütün özel uzmanlık komitelerinin temsilcilerinin de katıldığı bu toplantıda, katılanların oybirliğiyle, dünyadaki son durum ve gelişmeler şöyle değerlendirilmiştir :

— 40 yıllarının ortalarından itibaren halkların başı üzerinde sallanan bir termonükleer savaş tehlikesi azalmış, silahların sınırlandırılmasına doğru ilk adımlar atılmış, detantın perspektifleri iyileşmiştir.

— Farklı sosyal sistemli devletler arasında, barış içinde birarada yaşama ilkeleri gitgide daha geniş bir biçimde kesinlenmektedir.

— Ekonomik, bilimsel, teknik ve kültürel plandaki uluslararası işbirliği giderek derinleşerek ve genişleyerek sürmektedir.

— Vietnam halk tarafından, ve O'nunla beraber bütün

sosyalist topluluk, bütün barış güçleri tarafından, tarihsel bir başarı kazanılmıştır.

— Diğer savaş ocakları tasfiye edilmiştir.

— Sosyalist devletlerle Batı Avrupa ülkelerinin ilişkileri arasında olumlu yönde ciddi değişiklikler gerçekleşmiştir. İki Almanya, Birleşmiş Milletlere kabul edilmiş ve Avrupa Güvenlik ve Işbirliği Konferansının birinci aşaması başarıyla sonuçlanmıştır.

— Sovyetler Birliği ile ABD arasındaki ilişkiler gözle görülür ölçüde iyileşmiştir.

Barışın güçlenmesi ile ilgili olmak üzere herkese açık olan Kongre'ye, siyasal, ideolojik ve dinsel inanışlarından, ve sosyal koşulları, ırksal ve ulusal aidiyetlerinden bağımsız olarak; bütün barış taraftarları, sosyalistler, komünistler, sosyal-demokratlar, hristiyan-demokratlar, çeşitli dinsel kültürlerin temsilcileri, devrimci demokrat partilerin temsilcileri, ulusal kurtuluş hareketlerinin temsilcileri, partisizler, v.d. katılmıştır.

Bir tür halkların genel meclisi karakterinde olan Kongre'de, en çeşitli konular, tam üyeli oturumlarda ve 14 komisyonda görüşülmüş, tartışılmıştır.

Kongreye katılanlar Şili, Hind-Çini, Yakın-Doğu, Avrupa güvenliği ve işbirliği, Asya'da ortak bir güvenlik sistemi yaratılması sorunlarını özel bir dikkatle ele almışlardır.

Bundan başka şu temel konularda da yoğun bir görüş değiş-tokuşunda bulunulmuştur: barış içinde birarada yaşama ve uluslararası güvenlik, silahsızlanma, sömürgeciliğe ve ırkçılığa karşı ulusal kurtuluş hareketleri, faşizme karşı savaşım, ekonomik gelişme ve bağımsızlık, ekonomik ve bilimsel-teknik işbirliği, sosyal problemler ve insan hakları, çevre sorunları, eğitim ve kültür alanında işbirliği, v.d.

Kongre'de Sovyet halkları adına bir konuşma yapan Leonid Brejnev, sosyalist topluluğun barışçıl politikasını açıklarken şöyle konuşmuştu :

> «'Korku dengesi'ne dayanmaya devam eden bir barışın, içimizde hiçkimseyi hoşnut etmeyeceğini düşünüyorum. Bu, soğuk savaştan çok az farklı olacaktır. Bu, halkların bilinci ve hayatı üzerinde ağırlığını duyuran ciddi bir çatışmaya kolaylıkla geri gidebilecek ve bir uluslararası çatışma ile ağırlaşan bir 'soğuk barış' olacaktır.
>
> «Halklar, eğer şöyle ifade edilebilirse, karşılıklı güven ve güvenlik dengesi üzerine kurulu, emin ve geri-çevrilemez bir barış istemektedirler. İlerleme adına geniş bir

uluslararası işbirliğine açık bir barış (istemektedirler, ç).»

Fakat, herkesin kabul ettiği gibi, bütün bu insancıl ve barışçıl özlem ve dileklerin tamı tamına gerçekleşmesini engelleyen emperyalist güçlerin varlığı, Kongre'ye katılanların dikkatlerinin odak merkezi olmuştur.

Kısacası, Kongre'ye katılanların her fırsatta belirttikleri gibi, emperyalizmin karakteri değişmemiştir, o buna zorlanmaktadır, tıpkı, Joliot-Curie'nin yıllar önce büyük bir doğrulukla gösterdiği gibi, «barış talep edilmemekte, fakat empoze edilmektedir.»

Bütün bunları gözönüne alan Dünya Barış Kongresi'nin Çağrı'sı, şunları belirtiyordu :

> «Birçok şey gerçekleştirildi. Fakat daha yapılacak çok şey kalmakta. Dünyada daha henüz gerilimlerin önceki kadar güçlü olduğu, bütün insanlık için tehlikeli saldırganlık ocaklarının ortadan kaldırılmadığı bölgeler vardır. Farklı sosyal sistemli devletler arasında barış içinde birarada yaşama ilişkilerinin temeli atılmakla beraber, şimdiye kadar kurulmuş olanları yok etmek ve dünyayı soğuk savaşa geri götürmek isteyenler, daha hâlâ çalışmaktadırlar. Silahlanma yarışı sona ermemiştir. Nükleer silahlar imha edilmemiştir. Birçok ülkenin askeri bütçeleri, daha hâlâ artmaktadır. Ve askeri bloklar lağvedilmemiştir.
>
> «Emperyalizmin ve gericiliğin saldırgan güçleri, sömürgeciliğin son kalelerini daha hâlâ işgal etmektedirler. Faşist darbeler düzenlemektedirler. Halklar arasında düşmanlık tohumları ekmekte ve çatışmaları kışkırtmaktadırlar. Kan dökülen ve saldırı düzenlenen bir parmak toprak kalmayıncaya kadar, tek bir halk kendi yazgısını belirlemekten yoksun bırakılamayıncaya kadar, halkın demokratik istemini ezen faşist ve ırkçı rejimler varolmaya devam ettiği kadar, insanlığın vicdanı dinlenme tanımıyacaktır ve barışın kuruluşunun sağlam temelleri olmayacaktır.»

İşte dünyasal durumu böylesine büyük bir açık görürlülükle gören ve barışçıl girişimlerini daha da yoğunlaştırmak kararını alan Dünya Barış Konseyi, dünya barışının geri-çevrilemez bir karakter kazanması yolunda ardıcıl çabalarına bundan böyle de devam etmiştir.

Bu alanda en büyük ve en önemli girişimlerinden biri de,

Helsinki'de toplanan Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı'nın toplanması için yürüttüğü büyük savaşımdır.

Bu Konferans için bir anlamda, başta SSCB olmak üzere dünya sosyalist sistemi ülkeleri ile Dünya Barış Konseyi'nin ortaklaşa çalışmalarının ürünüdür denilebilir.

Bu da, sosyalist ülkelerin barışçıl politikalarını ve emperyalist-kapitalist sisteme göre taban tabana zıt niteliklerini göstermektedir. Gerçekten de sosyalist ülkelerin barışçıl politikaları ile Dünya Barış Konseyi'nin genel politikası ve arasında çok büyük bir uyum bulunmaktadır. Bu durum da çok doğaldır, çünkü, sosyalist devletlerde, savaşta çıkarları olan sınıf ve gruplar bulunmadığı gibi barış politikası bu devletlerin yasalarıyla, komünist ve işçi partilerinin temel belgeleriyle saptanmıştır. Örneğin büyük Lenin'in barış konusunda hazırladığı kararname, bu tür yasaların ilki olup, Sovyetler Birliği, 12 Mart 1951'de, Anayasasına, savaş lehinde propaganda yapmayı insanlığa karşı işlenmiş bir suç olarak kabul eden ve bunun cezai kovuşturmaya yol açacağını belirten bir madde koymuştur. Ve Dünya Barış Konseyi'nin çağrısını kabul eden diğer sosyalist devletler de, parlamentolarında ve yasama organlarında bu tür yasaları onaylamışlardır.

İşte barışçıl güçlerin böylesine uyumlu bir bütün olarak geliştiği günümüzde, uluslararası iklim büyük ölçüde yumuşama yönünde gelişmektedir. Dünya Barış Konseyi için bu koşullarda temel hedef, detanta geri çevrilemez bir karakter kazandırmak olmaktadır. Bu nedenle de Dünya Barış Konseyi, 1976 yılını, «silahlanma yarışına son verilmesi için, siyasal detantın askeri detantla tamamlanması için savaşım yılı» olarak kabul etmiştir. Ve bu amaçla, 2 Haziran 1975'te Stockholm'da toplanan Dünya Barış Konseyi'nin prezidyumu, bütün dünyaya ikinci bir Stockholm Çağrısı'nda bulunmuştur. İçinde bulunduğumuz koşullarda yaşamsal bir önem taşıyan bu Çağrı'yı daha yakından görmeye çalışalım.

DÜNYA BARIŞ KONSEYİ'NİN İKİNCİ STOCKHOLM ÇAĞRISI

İçinde bulunduğumuz koşullarda, Lenin tarafından ilk kez savunulan ve bugün başta SSCB olmak üzere sosyalist topluluğun dış politikasının temel ekseni olan barış içinde birarada yaşama politikası, bütün dünyada kendini kabul ettirmiştir.

Bunun kabul edilmesini zorlayan dünya sosyalist sistemi, ulusal kurtuluş hareketleri ve uluslararası işçi sınıfı hareketi, dünya kapitalist-emperyalist sistemini şu ikilemle karşı karşıya bırakmıştır: atom çağında, ya barış içinde bir arada yaşama, varoluş vardır, yada hep birden yokoluş.

Fakat buna rağmen, kapitalist-emperyalist sistemin bazı «şahin» politikacıları, bu ilkeye karşı direnmeye devam etmektedirler. Ayrıca, nükleer silahlanma konusunda bütün ülkelerin ortak bir görüş içinde olmamaları da, bu silahın gitgide daha çok yayılmasına yol açmaktadır. Kısacası, detantın dünya iklimini yumuşatmasına ve dünya barış güçlerinin büyük başarılarına rağmen, Stockholm'de bulunan Barış Problemleri Üzerine Uluslararası Araştırmalar Enstitüsü, şu uyarıda bulunmaktadır: «bir nükleer savaş ya kazaen, ya yanlış bir hesap sonucu, yada bir çılgınlık davranışı sonucu olarak daha hâlâ patlayabilir.»

Bu nedenle de, gelecek kuşakları bir nükleer savaşın uçurumundan mümkün olduğu kadar uzaklaştırmak için, silahlanma üretiminin sınırlanmasını ve silahlanma yarışına kesinlikle son vermeyi sağlamak adına, sürekli olarak savaşım vermek zorunludur. Bu amaca varıldıktan sonra, insanlık çok daha önemli bir hedefi gerçekleştirmek için çalışacaktır: tam ve genel silahsızlanma.

İşte yaratılışından beri temel konumlarından biri silahlanma yarışına son vermek olan Dünya Barış Konseyi'nin, 2 Haziran 1975'te Stockholm'de toplanan prezidyumu bu konuda, tıpkı birinci Stockholm Çağrısı'nda olduğu gibi, dünya çapında geniş bir kitle kampanyasını başlatma çağrısında bulunmuştur. Bu çağrıda saptanan belgiler şunlardır :

> «Detantı geri-çevrilemez kılmak için, silahlanma yarışını durduralım! Mümkün olan en büyük hızla yeni bir uluslararası ekonomik düzen yaratmak için, silahlanma yarışını durduralım!
> Barışı savunmak ve yeni bir dünya kurmak için, silahlanma yarışını durduralım!
> Nükleer silahı ve bütün diğer kitle imha silahları biçimini yasaklamak için, beraber savaşım verelim!
> Genel ve tam bir silahsızlanma için, beraber savaşım verelim!
> Silahsızlanma üzerinde hızla bir dünya konferansının toplanması için, beraber savaşım verelim!»

Dünya Barış Konseyi'nin 21-24 Kasım 1975 tarihlerinde Leningrad'da toplanan ulusal komitelerinin dünya Konferansı ise, bütün dünyadaki örgütleri, bu silahlanma yarışını durdurma kampanyasına davet etmiş ve her örgütün kendi ülkesindeki durumu ve koşulları hesaba katarak Stockholm Çağrısı'na en geniş kitle katılımını sağlamasını istemiştir. Ayrıca bu Konferans'ta, kampanyanın süresi ve aşamaları saptanmıştır.

Buna göre, kampanya, Dünya Barış Konseyi'nin 25 nci ku-

ruluş yılını kutladığı döneme rastgelmekte ve 1976 Ağustosunun sonunda —yani içinde bulunduğumuz ay— sona ermektedir. Kampanya sone erince, Dünya Barış Konseyi, Cenevre'de toplanan Silahsızlanma Komitesi'ne, Birleşmiş Milletler Örgütü'nün New-York'taki diğer ilgili organlarına ve Paris'te bulunan UNESCO örgütüne bir memorandum ve yeni Stockholm Çağrısı'nın bir metnini sunacaktır. Eylül ve Ekim aylarında, bu çağrıyı içeren metinler, bütün ülkelerin devlet başkanlarına sunulacaktır. Ekim ve Kasım 1976'da ise, Dünya Barış Konseyi delegasyonu, Birleşmiş Milletler Örgütü'nün 31 nci oturumunda, imza toplama kampanyasının sonuçlarını açıklıyacaktır.

Silahlanma yarışının durdurulması kampanyasını örgütlemek için yaratılan ulusal komiteler, bu savaşımda en çeşitli siyasal hareket ve örgütlerin çabalarını eş-güdümlü kılmışlardır. Kampanyanın doğrudan amacı, imza toplamak olmakla beraber, barış taraftarlarının eylemleri her ülkede en çeşitli biçimlerde olmaktadır. Örneğin, çağrı, sosyalist ülkelerde olduğu kadar kapitalist ülkelerde de sendikal merkezlerde, siyasal örgütlerde, gençlik ve öğrenci derneklerinde tartışılmakta ve onaylanmaktadır. Daha şimdiden bir çok ülkenin —sosyalist ve kapitalist— önemli kişileri tarafından, barış hareketleri, siyasal parti, sendika, v.d. örgütlerinin yöneticileri ve üyeleri, kadın ve gençlik örgütlerinin yönetici ve üyeleri tarafından imzalanan çağrıya, bir çok ülkenin parlamento üyeleri de katılmıştır.

Bütün dünya ülkelerinde imza toplama kampanyası, halkların en yakıcı sorunlarına bağlı olarak yürütülmüş ve yürütülmektedir: militarizme ve faşizme karşı savaşım, sömürgeciliğe ve ırkçılığa karşı savaşım, çatışmaların ve gerilimlerin nedenlerine karşı savaşım, enflasyona ve ekonomik krizin sonuçlarına karşı savaşım, halkların doğal zenginliklerine sahip olmaları ve bunların tekeller ve çok-uluslu şirketler tarafından yağma edilişine karşı savaşım, halklar arasında eşit ve karşılıklı olarak yararlı ilişkilerin kurulması için savaşım, v.d. gibi.

Kısacası, bu son dünya çapındaki kampanya da göstermektedir ki, dünya barış taraftarlarının hareketi, dünya çapında gerçek bir güç olmuş olup; silahlanma yarışına karşı başlattığı kampanya, bütünüyle gerçekçi ve sağlam temellere oturan bir eylem niteliğindedir. Bu, tam ve genel bir silahsızlanmaya doğru, sınırlı fakat zorunlu bir adımdır.

Görüldüğü gibi, Dünya Barış Konseyi, bugüne değin çetin savaşımlar içinde geçen başarı dolu 25 yılı yaşamıştır. Bugün ulaştığı noktaları ise, kısaca şöyle saptamak mümkün :

Birinci olarak; Dünya Barış Konseyi, başlangıçla kı-

yaslanmıyacak büyük ölçülerde ulusal ve uluslararası örgütlerin temsilcisi durumuna gelmiştir. Bugün temsil ettiği ulusal örgütler 125 ülkeden fazladır ve yine temsilcisi olduğu uluslararası örgütlerin üye sayısı milyonları geçmektedir.

İkinci olarak; Dünya Barış Konseyi'nin üyelerinin siyasal yelpazesi son derece genişlemiştir. Barış düşmanı ve faşist-gerici olmadıkça, emperyalizmin, ırkçılığın savunucusu olmadıkça, her türlü siyasal, ideolojik inanışta insanın, Dünya Barış Konseyi'nde yeri vardır.

Üçüncü olarak; eskiden Dünya Barış Konseyi'nin üyeleri sadece kendi adlarına hareket edebildikleri halde, bugün, uluslararası ve ulusal örgütlerin temsilcileri olarak hareket edebilme olanağına, hemen hemen bütün dünya ölçüsünde kavuşmuşlardır.

Dördüncü olarak; Dünya Barış Konseyi'nin uğraşı alanları, son derece genişlemiş ve çeşitlenmiş olup, başta Birleşmiş Milletler Örgütü, UNESCO ve UNCTAD olmak üzere, belli başlı uluslararası ve ulusal örgütlerle işbirliği içinde, dünyamızın bütün temel sorunlarla uğraşan ve ilgilenen bir kuruluş durumuna gelmiştir. Doğal olarak, bu uğraşılarının odak noktası, dünyada sağlam ve kalımlı bir barışın kurulması olmaktadır.

Beşinci olarak ise, rahatlıkla denilebilir ki, Dünya Barış Konseyi, bugün bütün kıtaları kapsayan gerçek bir dünyasal hareket durumuna gelmiştir.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

CHANDRA Romesh, «Yirmi beş yıl oluyor ki: Dünya Barış Konseyi», **La Nouvelle Revue Internationale,** Kasım 1975

«Birinci Dünya Barış Kongresi», **La Nouvelle Revue Internationale,** Nisan 1974

PADİLLA L., ve ROSSİ M., «Halkların İstemi, Halkların Davası: Barış Kongresi», **La Nouvelle Revue Internationale,** Ocak 1974

TAKMAN John, «Birinci Stockholm Çağrısından İkinci Stockholm Çağrısına», **La Nouvelle Revue Internationale,** Haziran 1976

OREL V., «Barış Taraftarlarının Güçlü Hareketi», **La Vie Internationale,** (12) 1975

—— «0» ——

şili halkının özgürlük savaşımı tüm dünya ilerici güçlerinin ortak savaşımıdır

Ali ATILGAN

11 Eylül, uluslararası işçi sınıfı hareketinin kanayan yüreği ŞİLİ'nin, faşist yaban sürüleriyle çiğnenişinin üçüncü yıldönümü.

Böylesine karanlık, böylesine boğucu, böylesine acılı bir yıldönümünün nasıl anılabileceği gerçek bir sorun.

Çünkü bu deneyimin acılı sonunun, insanın duygusal yönüne seslenen tarafları o kadar çok ki, olayları soğuk kanlı, mantıklı bir biçimde irdelemek gerçekten de zor.

Gerçekten de, proletarya enternasyonalizminin, bütün ilerici, demokratik ve dürüst insanlığın tek bir vücut gibi, ŞİLİ diyerek ayağa kalktığı üç yıl öncesinin 11 Eylülü nasıl anılabilir?

Salvador Allende'lerin, Luis Corvalan'ların ve ŞİLİ'nin bütün adını bildiğimiz ve bilmediğimiz yürekli, bilgili, aydınlık evlatlarının, bir avuç aşağılık sömürücü azınlık dışında tüm ŞİLİ HALKININ omuz omuza kan-ter içinde yükseltmeye çalıştığı HALK BİRLİĞİ hareketinin bu kanlı ve fakat geçici yenilgisinin üçüncü yıldönümü nasıl anılabilir?

Faşist Pinochet'lerin, ABD emperyalizminin uşağı satılık generallerin dünyanın en iğrenç, en aşağılık, en namussuzca, en alçakça cinayetlerinin üçüncü yıldönümü nasıl anılabilir?

Bırakın sosyal-demokrat, sosyalist, marksist-leninistleri, sadece dürüst ve inanmış bir demokratın bile, bu, sözle tanımlanması güç cinayete karşı en doğal tepkisinin iğrenmek olduğu halde; Latin-Amerika'nın bütün tarihi boyunca yetiştirdiği en büyük insanlardan biri olan, ve halkı ve davası uğruna elinde silahla son ana kadar çarpışarak inanılmaz bir kahramanlıkla direnen Allende'den söz ederken, «tasını tarağını topladı gitti» diye söz eden —üstelik kendisi, en ufak bir zorlama ile, gerçekten **tasını tarağını toplayıp giden**— bir «çağ-dışı»nın yönetimindeki bir ülkenin insanları olarak, bu kahredici yıldönümü nasıl anılabilir? Kinimizi, nefretimizi bu tür, insan kılığındaki fakat gerçekte insanlıkla hiçbir ilgisi olmayanlara kusar gibi boşaltmamız, bu acılı yıldönümünü anmak için yeterli mi? En önemlisi de, Pinochet ve **diğer ülkelerdeki kan kardeşlerinin** gelecekteki yenilgileri için

bir yarar taşır mı böyle bir anma, böyle bir davranış? Elbette ki hayır!

Öfkemize, kinimize elbette sahip çıkacağız; onları, bileye bileye, gelecek için saklayacağız.

Fakat, bilemeden bilemeye önemli bir fark olduğunu da unutmayacağız.

Çünkü, bir tür bileme var ki, bunu bir halk deyimi gayet güzel bir şekilde şöyle tanımlıyor: «öfkeyle kalkan zararla oturur.»

Ve yine bir bileme var ki, öfkemize, kinimize yol açan bu canavarca saldırının, bu aşağılık saldırının nasıl olup ta başarıya ulaştığını dikkatle araştırmak, bundan sonuçlar çıkarmak ve böylece öfkemizi, kinimizi kör bir silah olmaktan çıkarıp, bilinçli bir silah haline dönüştürmek.

Kısacası, devrimci savaşım için bilenmiş bir kin ve öfke ne denli gerekli olursa olsun, bu kin ve öfkenin, olaylardan ders almamızı engelleyecek kadar gözümüzü perdelememesi de o denli gerekli.

Diğer bir deyişle, ŞİLİ deneyiminin geçici yenilgisinin üçüncü yıldönümünde, bunu anmanın en doğru yol ve yönteminin, Şili'li devrimci Jaime Gazmuri'nin bir kitabının başlığının gösterdiği gibi, **«Geleceği kurmak için geçmişin derslerinden öğrenmek»** olduğu yadsınamaz bir gerçek.

O halde, ŞİLİ deneyiminin ışığında, «geçmişin dersleri» neler olmaktadır?

Bu derslerin her biri, başlıbaşına ciltleri doldurabilecek önemde ve genişlikte olduğu için, biz burada bunların sadece en genellerini ve mümkün olan en özet şekliyle görmeye çalışacağız. Ayrıca, bunu yaparken, **ÜRÜN**'de daha önce çıkmış —ve hatta bu sayıda yer alan— bazı ilkesel doğruları bir kez daha tekrarlamak durumunda olacağız. Ancak, bunların tekrarında bir zarar değil, tam tersine önemli bir yarar olduğu kanısındayız.

Bu dersleri, madde madde görmeye çalışalım.

1 — Şili deneyiminden çıkarılacak derslerin en başında, hiç kuşkusuzki, **devrimci süreçte güç sorununun** temel anahtarı olan, **ittifaklar sorunu** gelmektedir. Çünkü unutmamak gerekir ki, devrimin başarıya ulaşmasının temel koşulu devrimci sınıf ve tabakaların yıkılan sınıf ve tabakalardan daha büyük bir kitlesel desteğe ve tabana sahip olmalarıdır. Bu ise, doğrudan doğruya işçi sınıfının ittifakları sorununu, diğer bir deyişle, devrimci süreçte, en geniş kitlelerin işçi sınıfı etrafında kümelenmeleri sorununu ilgilendirmektedir. Oysa Şili deneyiminin gösterdiği gibi, devrimci güçlerin bu konuda yeterli bir kararlılık ve esneklik gösterememeleri sonucunda, 1970 ile 1973 yılları arasında işçi sınıfının bir çok müteffiki, özellikle de aydınların, gençliğin, serbest mes-

lek sahiplerinin, küçük mülk sahiplerinin bir bölümü ve orta tabakaların oldukça geniş kesimleri işçi sınıfı hareketinden uzaklaşmışlar ve işçi sınıfı göreceli geniş kesimleri işçi sınıfı hareketinden uzaklaşmışlar ve işçi sınıfı göreceli bir tecrit olmuşluğa itilmiştir. Bunun sonucunu ise, R. Castillo şöyle açıklamaktadır: «Askeri açıdan yenilgiye uğramamızın belli başlı nedeni, siyasal açıdan savaşı kazanamadığımızdan dolayıdır. Yenilgimiz, işçi sınıfının, müttefiklerinden tecrit oluşunun sonucudur.»

2 — Devrimci süreçte **güç** sorununun büyük önemi olan bir diğer yönü ise, Şili deneyiminin gösterdiği gibi, burjuva yönetim aygıtına —ki ordu konusundaki yanlışın temeli de burada bulunmaktadır— dokunulmaksızın, yada bu aygıtın üstün-körü düzeltmelerle devrimci atılımın hizmetine sokulabilmesinin olanaksızlığı olmuştur.

Bu konuda Allende yönetimi başlangıçta zorunlu olarak böyle davranmak zorunda kalmıştı. Çünkü, bu yönetim, sosyalist topluma doğru geçişte bir aşama olduğuna göre, elbette ki eskiden miras alınan yönetim kurumlarını geçici olarak eski şekliyle muhafaza edecekti.

Fakat, devrimci yönetim, eski rejimden miras alınan yönetim kurumlarının sınıfsal bir içeriği olduğunu ve demokratik dönüşümler giderek kökleştikçe, yönetim aygıtının sınıfsal karakterinin de buna uygun olarak değiştirilmesi gerektiğini hiç bir zaman gözden kaçırmamak zorundaydı. Ve bütün bu değişiklikler, halkın kitlesel desteği sağlanarak en uygun zamanlarda, planlı bir tarzda gerçekleştirilmek zorundaydı.

Oysa Şili'de bu gerçek yeterince dikkate alınmamış, soyut ve sınıfsal içeriğinden boşaltılmış bir «özgürlük» ve «demokrasi» adına, düşmanın, yönetim aygıtının en çeşitli kurumlarında egemen güç olarak kalmasının önüne geçilememiştir. Bu, daha sonra sözünü edeceğimiz ordu kurumundan, yargı kurumuna kadar hemen bütün önemli yönetim kurumlarında böyle olmuştur.

Ve bunun sonucu ise, bir benzetme ile tanımlanırsa, düşman arazisinde ilerleyen bir ordunun, hatları gerisinde stratejik önemde düşman mevzilerine dokunmadan ilerlemesi anlamına gelmiştir. Oysa düşman, bu stratejik önemdeki mevzilerden yararlanarak, devrimci yönetimin ilerleyişini her adımda sabote edebildiği gibi, tayin edici anda da, bu mevzilerden, son darbeyi vurmak için bir «Truva atı» gibi yararlanmasını bilmiştir.

3 — Şili deneyiminin doğruladığı bir diğer önemli gerçek te, burjuva devlet aygıtının en önemli vurucu gücü olan ordu konusunda bilimsel yaklaşımın dışına çıkılmasının yarattığı büyük tehlikedir.

Gerçekten de Şili'deki devrimci Halk Birliği yönetiminin baş-

lıca yanlışlıklarından biri, ordunun mesleki (profesyonel) niteliğini, demokratik geleneklerini gereğinden fazla büyüterek, ordunun sınıfsal yapısını, orduyu —özellikle de üst kademeleri— etkisi altına alan burjuva propagandasının sonuçlarını gereğince önemsememesi olmuştur.

Kısacası, devletin ve politikanın dışında bir ordu olamıyacağı, çoğu kez unutulmuştur. Şili ordusunun, o döneme kadar, diğer Latin-Amerika ülkeleri kıyaslandığında demokratik geleneklere bağlı bir mesleki ordu niteliği, ve buradan hareketle de «nötralizmi», elbette ki belirgin bir özelliği idi.

Fakat, bütün bunlar donmuş kalmış ve değişmez nitelikte şeyler değildir ve son tahlilde her şey toplumda o anda gelişen süreçlere ve ortaya çıkan güçler ilişkisine bağımlıdır ve esas olan da budur.

Sonuç olarak diyebiliriz ki, ulusal özelliklerin gereğinden fazla abartılışı ve toplumsal oluşumun evrimi dışında bir ordu «nötralizmi» gibi çok tehlikeli bir hayal, Şili devrimci deneyiminin belki de en temel, «Aşil'in topuğu» olmuştur.

4 — Şili devrimci deneyiminden alınacak derslerin en büyüklerinden biri de hiç kuşkusuz şu olmaktadır: gerici güçlerin ve bunlarla iş ve sözbirliği yapan küçük-burjuva devrimbazlarının aksine, devrimci savaşımda barışçıl biçimlere öncelik tanınması, Şili deneyiminin bir hatası değildir. Çünkü marksizm-leninizm bilimi barışçıl yoldan devrimci iktidar savaşımını, doğrulamaktadır. Burada asıl önemli olan, barışçıl savaşım biçimlerine verilen önem değil, fakat savaşım biçimlerinden herhangi birisinin —barışçıl yada barışçıl-olmayan— mutlaklaştırılması tehlikesidir.

Bu konuda şu en temel ilkeyi hiç bir zaman gözden uzak tutmamak gerekir: devrimci savaşım süreci, bütün kitle savasım biçimlerini —barışçıl yada barışçıl-olmayan— kullanarak gelişir ve hiç birini tek taraflı ve değişmez bir kalıp olarak uygulamaz.

Bu durumda da Şili deneyiminden alınacak ders, barışcıl yoldan devrimci iktidar savaşımının doğru olup olmadığı değil, fakat, bütün savaşım biçimlerinin özümlenmesi, bilinmesi, gerektiğinde birinden diğerine geçiş, kısacası, **her türlü savaşım biçimine hazırlıklı olmanın dirimsel gerekliliğidir.**

Bu konuda, **ÜRÜN**'ün bu sayısında, uzun uzadıya duran bir yazı yayınlandığı için ayrıca daha fazla durmayı gereksiz buluyoruz.

5 — Şili deneyiminden çıkarılacak bir diğer önemli ders te, işçi sınıfının devrimci sınıf savaşımında, ideolojik etkinliğe, marksizm-leninizmin kitleler arasında etkisinin artmasına, kitle-

lerin siyasal bilincinin yükselmesine, işçi sınıfının programının en geniş kitlelere sürekli ve açık bir biçimde anlatılmasına, antikomünist propagandaya zamanında ve kesin bir biçimde karşılık verilmesine, yeterince önemle eğilinmemenin tehlikeleri olmaktadır.

Gerçekten de, Halk Birliği yönetiminin tüm iktidarı süresince, gerici güçlerin elindeki kitle haberleşme araçları ile ilerici güçler elindeki kitle haberleşme araçları arasındaki orantısızlık giderilememiştir. Gerici güçlerin elinde mutlak ki çok büyük maddi olanaklara sahip ideolojik savaşım vasıtaları bulunmaktaydı. Fakat, devrimci yönetimin de bu alanda bütün olanaklarını seferber edebildiği söylenemez. Hatta, ideolojik savaşımda, gerici güçlere alanı boş bırakmak bile söz konusu olmuştur. Bütün bunlar da, büyük burjuvaziye, egemenliğini tekrardan kurabilmesi için, büyük yarar sağlamıştır.

6 — Şili deneyimi, emperyalizm ve yerli işbirlikçileri konusunda da oldukça önemli dersler vermektedir. Bu alanda birbirine bağımlı iki temel noktayı gözönünde tutmak zorunlu görünmektedir.

Birincisi, günümüzde emperyalizmin, yerkürenin bir çok bölgesinde peşpeşe darbeler yemesi ve yenilgiler tatmasına rağmen; emperyalizme karşı savaşımda, genel uluslararası durumun yanısıra, ülkesel ve bölgesel özellikleri dikkate alarak, nüanslı bir yaklaşım yapmak zorunlu olmaktadır. Çünkü, tüm kapitalist dünyada olduğu gibi, Latin-Amerika'da da, kapitalizmin evrensel yasası olan eşitsiz ekonomik ve siyasal gelişme yasası geçerlidir. Bu yasanın ışığında her ülkenin özellikleri gözönünde tutulduğunda, emperyalizmin, yerkürenin bazı ülke ve bölgelerinde, devrimci güçlere göre daha üstün güçleri toparlama ve durumu kendi lehine evrimleştirme olanaklarına sahip olabileceği çıkmaktadır. Diğer bir deyişle, emperyalizmin dünyasal planda gerilediği ne kadar bir gerçekse, bazı yerel mevzileri —bu yerel mevzilerin sosyo-ekonomik ve siyasal yapılarına bağımlı olarak— daha hâlâ elinde tutabileceği de o kadar unutulmaması gereken bir gerçektir. Bu da, emperyalist-kapitalist sistemin zayıf yada güçlü halkalarının belirlenmesinin objektif temeli olmaktadır.

İkinci olarak ise, Maoistlerin Latin-Amerika üzerindeki zararlı sonuçlar veren emperyalizm konusunda tezlerinin yıkılışını göstermek açısından, Şili deneyimi öğretici olmuştur. Emperyalizmi, Latin-Amerika ülkeleri icin sadece bir dış tehlike olarak kavrayan bu tez, diğer örneklerle de olduğu gibi, Şili deneyimiyle yıkılıp gitmiştir. Cünkü, Latin-Amerika ülkeleri gibi emperyalizme sıkı sıkıya bağımlı ve çarpık bir gelisim icinde olan ülkelerde emperyalizm sadece bir dış sorun değil, fakat tam tersine

aynı zamanda hem bir iç ve hem de bir dış sorundur, ve bunların ikisi birbirinden ayrılamaz. İşte bu nedenle de, Latin-Amerika ülkeleri gibi ülkelerde, tutarlı bir anti-emperyalist savaşım, aynı zamanda büyük toprak sahipliğine ve emperyalizmin yerli işbirlikçisi olan tekelci sermayeye de karşı ve aynı anda verilmek zorundadır. Tek bir örnek vermek bile, bu konuda yeterlidir: Şili'nin bakırlarına el koyan ABD'li Anaconda yada Kennecott gibi çok-uluslu tekellerle, bunların canla-başla savunucuları olan Pinochet-Frei ve El Mercurio arasında ne fark vardır? Pinochet'nin, Hristiyan-Demokratların bir zamanların azılı gerici Frei'nin, yada Şili tekelci sermayesinin basın organı olan El Mercurio'nun Şili toprağından olmaları, onları daha mı az ABD emperyalizminin hizmetkarı yapmaktadır?

O halde, Şili deneyimi de göstermektedir ki, gerçek ve tutarlı bir anti-emperyalist savaşım, emperyalizmin içsel ve dışsal bütünlüğünü —bu tür ülkeler için— mutlaka gözeten bir savaşım olmak zorundadır.

7 — Devrimci süreçte, devrimci güçlerin ortak bir strateji, taktik ve yönetime sahip olmaları zorunluluğu, Şili'de kendini olanca ağırlığıyla duyurmuştur. Çünkü, Halk Birliği'ni oluşturan siyasal parti ve örgütlerin sınıfsal bileşimleri, objektif olarak hem sağ reformist ve hem de «sol» sekter görüşlere kaynaklık edebilecek nitelikte ve genişlikteydi. Ve bu durum, devrimci süreç geliştikçe, siyasal olduğu kadar ekonomik, sosyal, ideolojik, v.d. alanlarda kendini göstermişti. Bir yanda, kendi sınıfsal çıkarları açısından devrimin ritimlerinin tehlikeli bir biçimde yavaşlatılmasını isteyen ve buna çalışan sağ reformistler, diğer yandan da devrimci sürecin evrelerini ve zorunlu aşamalarını atlamaya yönelen «sol» sekterler, Halk Birliğinin ortak bir strateji, taktik ve yönetime sahip olmasını olanaksız kılmışlardır. Bu da, devrimci süreçte, hem mücadelenin her belli aşamasındaki farklı müttefik tabakaları karşısında sıkı sıkıya değişen ve hem de devrimci sürecin ritimlerinin her türlü tehlikeli yavaşlatılmasını yada tehlikeli biçimde hızlandırılmasını engelleyebilecek bilimsel biçimlerde oluşturulmuş uzun vadeli perspektif planlarına duyulan gerekliliği ortaya koymaktadır.

8 — Şili deneyiminde yakıcı bir ders niteliği kazanan bir diğer olgu da, «sol» sekter grupların yada goşist grupların oynadıkları karşı-devrimci rol olmaktadır. Gerçekten de, bir çok kapitalist ülkede geçerli bir formül olan, «sağ aşırı güçleri iktidara geçirmek için sol aşırı güçlerin eylemlerini cesaretlendirmek» formülü, bu ülkede özel bir anlam kazanmış ve başarı ile uygulanmıştır. Emperyalizmin ve Şili'li yerli işbirlikçilerinin bazen dolaylı fakat çoğu kez dolaysız olarak destekledikleri goşist gruplar :

— işçi sınıfının ittifaklar politikasına karşı çıkarak,
— barışçıl-olmayan savaşım biçimlerini mutlaklaştırarak,
— ideolojik savaşımda yol açtıkları anti-sovyetik ve anti-komünist lafazanlık kargaşasını körükleyerek,
— Halk Birliği yönetiminin yürütmeye çalıştığı ekonomik politikayı saptırma girişimlerinde bulunarak,

sürekli bir siyasal dengesizlik atmosferine yol açmışlar; böylelikle, bir yandan işçi sınıfını müteffiklerinden tecrit ederken, diğer yandan da, iç gerici güçlerin kullanabilecekleri ve kullandıkları kozları sağlamışlardır.

9 — Şili deneyiminin öğretici büyük derslerinden birisi de, hiç kuşkusuz ki, ekonomi politikasının yürütülmesi alanında ortaya çıkan güçlükler ve zorluklardır.

Halk Birliği yönetimi, iktidara geldiğinde, boğazına kadar borca batmış, doğal zenginlikleri emperyalizme peşkeş çekilmiş, olağanüstü kötü bir ekonomik durumda bulunan bir ülke bulmuştu.

Devrimci yönetim yürüttüğü ekonomi politikada, ülkenin emperyalizme bağımlığını azaltmaya çalışır, tekellerin gücünü kırmaya ve «latifundist» tipte büyük toprak sahipliğinin kökünü kazımaya gayret ederken; emperyalizm ve yerli işbirlikçileri, her türlü olanaktan yararlanarak ülke ekonomisini bir anarşiye sürüklemeye, böylece de ayrıcalıklarına indirilen köklü darbelere karşı bir karşı-devrim ortamı hazırlamaya çalışmışlardı.

Bu onların sınıfsal çıkarları açısından doğaldı. Elbette ki eski egemenliklerini korumak için Şili halkının tüm ulusal çıkarlarını çiğneyip geçeceklerdi, tıpkı diğer ülkelerdeki hemcinsleri gibi.

Fakat burada ortaya çıkan asıl «ilginç» nokta, «sol» sekter gruplarla sağ reformistlerin de bunlarla elele vermesi olmuştur.

Gerçekten de, Halk Birliği yönetiminin ekonomi politikasını yürütürken karşılaştığı en büyük güçlüklerden biri, **ekonomizm** sapması olmuştur.

Sosyal hayatın diğer tüm alanlarında olduğu gibi, bu alanda da, «sol» oportünizm ile sağ oportünizm parlak bir biçimde birleşmiş; ve günlük geçici küçük çıkarlar uğruna, Halk Birliği yönetiminin uzun vadeli ve köklü devrimci dönüşümleri amaçlayan ekonomi politikasını baltalamışlardır.

Devrimbaz lafazanlıkla bazı işçi gruplarını etkileyerek, ölçüsüz taleplerde bulunmuşlar; ekonomik talepler için savaşımı, iktidar için savaşıma tabi kılmanın gerekliliğini reddetmişlerdir.

Savaşım geleneği en az olan küçük ve orta-işletme işçileri üzerinde, oldukça etkili olan bu karşı-devrimci kampanya, üre-

tim ve çalışma üretkenliğinin artması konusunda da ortaya çıkmıştır.

Halk Birliği yönetiminin her ne pahasına olursa olsun kazanmak zorunda olduğu ekonomik savaşımda, ekonomik sorunların ve üretimin büyük kapitalistlerin işi olduğunu öne süren goşistler ve sağ reformistler, büyük kapitalistlerle ortaklaşa olarak ülke ekonomisinde genel bir boykot ve sabotaj ortamının yaratılmasına yol açmışlardır. Kısacası, siyasal olgunluğa erişmemiş kitleler arasında kolay bir popülarite kazanma uğruna, devrimin şu temel kuralını çiğnemişlerdir :

«devrim, ancak sosyal tabanının güçlenmesi sağlanırsa başarı ile gelişebilir. Oysa, bu herşeyden önce onun ekonomik politikasına bağlıdır. Başlangıçtaki siyasal başarılardan sonra, devrimin zaferi için temel savaş alanı ekonomi olur.»

10 — Ve en nihayet te, Şili deneyiminin öğrettiği bir diğer temel ders te, devrimci süreçte, her ülkenin kendine özgü özellikleri dikkate alınmakla beraber, deneme ve yanılma yönteminin, bisikleti tekrar tekrar keşfetme yönteminin zararlı ve sonuçsuz bir yöntem olduğudur. Çünkü, uluslararası işçi sınıfı hareketinin devrimci müfrezelerinin ayrı ayrı bilgileri ve deneyimleri ne olursa olsun, tüm hareketin kollektif bilgi ve deneyimi herşeyden üstündür.

Bu nedenle de, uluslararası işçi sınıfı hareketinin en büyük, en geniş ve en bitmez tükenmez kaynağı olan Büyük Ekim Devrimi ve Sovyetler Birliği'nin devrimci deneyimi başta olmak üzere, tüm sosyalist topluluğun, tüm kapitalist ülkelerdeki devrimci müfrezelerin deneyimlerinin özümlenmesi, bunların ulusal gerçeklikle kaynaştırılması zorunlu ve temel bir koşul olduğu gibi; böylesine bir yaklaşım, devrimci hareketin her ülkede, başını ayrı ayrı taşa vurarak kendi başına gelişmesi gibi, saf «ampirik» yanlış bir görüşü ve bu görüşün zararlı sonuçlarını da büyük ölçüde ortadan kaldıracaktır.

Yazımıza son verirken, Şili'nin, başta Salvador Allende olmak üzere tüm devrim şehitleri önünde saygıyla eğilmeyi, başta Luis Corvalan olmak üzere tüm devrim önderlerinin hayatlarının kurtarılması için elden gelen her türlü çabanın gösterilmesini en başta gelen bir insanlık görevi olarak kabul ettiğimizi belirtir ve Şili Komünist Parti'sinin 11 Ekim 1973'te yayınladığı bir bildiriden şu alıntıya yer vererek kanlı yıldönümünü acıyla fakat sarsılmıyan bir umutla anarız :

«Fakat bugünkü durum sonsuz olmayacaktır. Ne yalan gerçeğe, ne baskı özgürlüğe, nede faşizm demokrasiye galebe çalamıyacaktır. Uzun zaman geçmeden, ülke, bu geceden ve

gerilemeden kurtulacaktır. Halkımızı uzun süre zincirleyebilecek, nede toplumu yenileştirici güçleri ezebilecek hiçbir güç yoktur ve olamıyacaktır.»
Çünkü :
«Dünya, gece bile dönmesini durdurmaz!»

YARARLANILAN KAYNAKLAR (Kronolojik Sıralama)

SOUZA Ruben Dario, «Şili ve Panama'da Devrimci Süreç», **La Nouvelle Revue Internationale,** Şubat 1974
DELGADO Alvaro, «Kolombiya'da Militarizmin Tehdidine Karşı», **Age,** Mart 1974
TEİTELBOİM Volodia, «Gelecek Zaferlere Başlangıç», **Age,** Mart 1974
KOLLOKYUM: «Latin-Amerika'da Anti-Emperyalist Mücadelenin Bugünkü Aşamasının Özellikleri», **Age,** Mayıs 1974
NİNA Tadeo, «Faşizme ve Gericiliğe Hayır: Karşı-Devrimci Hükümet Darbeleri Formülleri», **Age,** Haziran 1974
CASTİLLO René, «Şili: Dersler ve Perspektifler» -I-, **Age,** Temmuz 1974
CASTİLLO René, «Şili: Dersler ve Perspektifler» -II-, **Age,** Ağustos 1974
MİLLAS Orlando, «Şili Ekonomisinde Kaos», **Age,** Eylül 1974
TEİTELBOİM Volodia, «Amerikamızın Tam Bağımsızlığına Doğru», **Age,** Eylül 1974
GAZMURİ Jaime, «Şili'de Direnme», **Age,** Ocak 1976
FAZİO Hugo, «Gelecek Adına Geçmişin Derslerini Çözümlemek», **Age,** Nisan 1976
ARİSMENDİ Rodney, «Anti-emperyalist İttifak ve Anti-faşist Cephe», **Age,** Mayıs 1976
ŞİLİ KOMÜNİST PARTİ'SİNİN ÇAĞRISI: FAŞİST DİKTATÖRLÜĞE KARŞI EN GENİŞ BİRLİK: Çağrının kaynağı, 15.10.1973 tarihli **l'Humanité** Gazetesi.

cumhuriyetçi türk partisi lefkoşe milletvekili özker özgür ile bir konuşma

24-25-26 Temmuz tarihlerinde Ankara'da yapılan TÖB-DER Genel Kurulu'nu izlemek üzere Türkiye'ye gelen, Kıbrıslı CTP Lefkoşa Milletvekili Özker Özgür ile Kıbrıs hakkında yaptığımız konuşmayı yayınlıyoruz. Özgür, Lefkoşa'dan CTP milletvekili seçilmeden önce, Kurucu Meclis'de Kıbrıs Türk Orta Eğitim Öğretmenler Birliği'ni temsil etmekte idi.

Soru : Kıbrıs uzun yıllardır huzura kavuşamamış bir ada. Bunun nedenlerini belirtebilirmisiniz?

Kıbrıs gerçekten yıllardır kaynayan bir kazan gibidir. 1955 yılında Kıbrıs'ı Yunanistan'a bağlamayı amaçlıyan EOKA, ilk kurşunu sıktığı günden beridir Kıbrıs'ta çatışma vardır. Bu çatışma, başlangıçta EOKA'cılar ile İngiliz sömürgeciler arasında idi. Sonra Türk-Rum çatışmasına dönüştürüldü. Daha sonra Türkiye ile Yunanistan da fiilen taraf oldular. Giderek sorun karmaşıklaştı. Bu karmaşıklık içinde çatışmalar sürdü gitti. İnsanlar öldü, ocaklar yıkıldı. Bütün bunların temelinde bir neden vardır: EMPERYALİZM. Ana neden emperyalizmin kendisidir. Emperyalizm adayı tamamen terketmek istemediği içindir ki çatışmalar sürüp gitmiştir. Emperyalizm üs ve tesisleri ile adadan ayrılmaya razı olduğu gün adaya barış gelecektir. Emperyalizmin da adayı kendi gönlü ile terkedeceğine inanmak saflık olur.

Soru : Fakat Kıbrıs emperyalizme karşı bağımsızlık kavgası veren birçok ülkeden önce işe başlamış olduğu halde, kavga halen sürüp gidiyor. Barış gelmiyor. Niçin?

Doğrudur. 1955'den buyana birçok ülke bağımsız olmuş ve demokrasi, barış ve toplumsal ilerleme yolunda oldukça yol kat-

etmiştir. Buna rağmen Kıbrıs ne emperyalizmi tamamen kovmuş, ne de iç sorunlarını çözmüştür. Bunun da nedeni, emperyalizme karşı kavganın yanlış başlatılması ve yanlış sürdürülmesidir. EOKA eyleme geçtiğinde, Kıbrıs'ın tüm yurtsever güçlerini emperyalizme karşı Kıbrıs'ın bağımsızlığı için mücadeleye sokmak için eyleme geçmedi. EOKA, sayıları üçyüzü aşmıyan gerillacı ile, Kıbrıs'ı Yunanistan'a bağlamak için eyleme geçti. EOKA'nın başında da Yunan iş savaşında işçi sınıfına ve onun bilimine inananlara kan kusturtan faşist Grivas vardı. Kıbrıs'ta da giriştiği eylemlerde Türk toplumu ve Rum işçi sınıfı ile Partisini kavganın dışında bıraktı; bununla da yetinmiyerek onlara karşı tavır da aldı. Bir yandan güdülen Enosis, yani Yunanistan ile birleşme gibi sakat bir amaç, beri yanda da Rum işçi sınıfı ile Türk toplumuna karşı takınılan tavır, bir anti-emperyalist cephenin oluşmasına engel oldu. Anti-emperyalist cephenin oluşmasına engel olduğu bir yana, gerçek düşmanı unutturacak iç savaşa, Türk-Rum kavgasına da dönüştü.

Başka bir deyişle Kıbrıs'ın anti-emperyalist mücadelesinde öncü sakat bir öncü idi. Faşizm ve emperyalizmin uşağı Grivas'ın anti-emperyalist mücadelesinden ne beklenebilirdi? Grivas çok büyük bir olasılıkla, Kıbrıs'ın işçi sınıfının öncülüğünde bağımsızlık kavgasına girmesini engellemek için gönderilmiş bir ajandı. Grivas'ın, Amerikan emperyalizminin güdümünde İngiliz emperyalizmine karşı bir savaşım yürüttüğü de iddia edilir. Kıbrıs henüz bağımsız olmamıştır; barış gelmemiştir; üsler ordadır; toplumlararası sürtüşme devam ediyor. Niçin? Çünkü işe yanlış başlamıştır. Kılavuzu karga olanın burnu pislikten kalkmazmış.

Soru : Barışın gecikmesinde, Kıbrıs'ın bağımsız olmamasında tek suçlu Grivas mı oluyor?

Hayır. Türk liderliğinin de payı büyük. Grivas eyleme geçtiği günden beridir, Türk toplumuna yön veren R. R. Denktaş, 1966 da Türkiye'de yayınladığı «12'ye Beş Kala Kıbrıs» adlı kitabında açık açık, «Değişen dünyadan bihaber körü körüne İngiliz dostluğu güttük» diyor. Türk liderliği Grivas'ın olumsuzluklarına cevap veriyor ve toplumu İngiliz emperyalizminin kuyruğuna takıyordu. İngilizler de fırsatı değerlendiriyor ve çatışmayı, Türk-Rum çatışmasına dönüştürüyordu. Yani adada yaşıyan toplumlar ile emperyalizm arasındaki çelişki etnik çelişkiye dönüştürülüyor ve bu hava içinde 1960 anlaşmaları ile Kıbrıs, Kıbrıslılar ve emperyalizm arasında paylaşılıyordu. Kıbrıs sözde bağım-

sız bir Cumhuriyet olurken, İngilizler de Türkiye'de Amerikan üslerinin kapladığı alanın 7,5 misli büyüklükte, 256 milyon metre karelik bir alanda üsler kurmak hakkını elde ediyorlardı.

Soru : 1963'ün aralığında toplumlararası kavga yine alevlendi. O konuda biraz aydınlatıcı bilgi verir mimisiniz?

1963 olayları, Kıbrıs Cumhuriyeti Anayasa'sının uygulanmak istenmemesi ya da değiştirilmek istenmesi ile patlak verdi. Görülen sebep bu. Anayasa sorunu olmasa başka bir sebep de bulunabilirdi. Ama bugün, geriye baktığımız zaman, «Anayasa iyi niyetle uygulanmalıydı» diyenlere rastlıyoruz. Makarios da ayni şeyi söylüyor. Emperyalizm yılların verdiği tecrübe ile hatalardan yararlanmasını biliyor. Grivas'ın Enosisci eylemleri onlara üs kazandırdı. Makarios'un da Anayasa'yı illâ ki değiştirmek istemesi üslerin kalıcılığını, en azından ada üzerindeki ömürlerini uzattı. Anayasa yüzünden toplumlararası çatışmalar başlayınca İnönü'nün de mutabakatı ile NATO'nun adaya el koyması da söz konusu oldu. Makarios kabul etmedi. Halbuki Anayasa iyi niyetle uygulansa, zaman içinde uygulanamaz kısımlarına bir değişiklik getirmek mümkün olurdu. Makarios Anayasa'yı uygulamadan, 13 maddesinin uygulanamıyacağını iddia etti ve ödün vermek istemedi. Bu yüzden toplumlar çatışa-vuruşa 20 Temmuz 1974'e kadar ulaştılar.

Soru : 20 Temmuz 1974 Türkiye'nin Kıbrıs'a çıkarma yaptığı tarih. Ondan önce 15 Temmuz 1974 var. 15 Temmuz'da da Makarios'a karşı bir darbe düzenlendi. Darbeye yol açan nedenler üzerinde durur musunuz?

Hayhay. Darbenin gerisinde Yunan cuntası vardı. Darbeden önce de zaten EOKA-B diye anılan örgüt, Makarios Enosisden saptı diyerek Makarios'a karşı eylemler yürütüyordu. Grivas, ölene kadar EOKA-B'yi yönetti. Grivas tez elden Enosis diyordu ve Makarios'u Enosise ihanet etmekle suçluyordu. Cunta atlarını nallamış Makarios'un arkasına düşmüştü. Makarios'un Enosisden

vazgeçip geçmediğini kesinlikle söylemek zordu. Çelişen beyanatları vardı. Ne var ki işçi sınıfı ve Partisi ile ittifak kurmuştu. Grivas'ın yaptığı hataları düzeltmek istiyordu. Kendisinin iddiasına göre, Yunan Cuntası olmasa Türklerle de anlaşacaktı. Devlet Başkanlığı yaparken birçok ülkeler gezmek ve birçok devlet adamları ile temas kurmak olanağını bulan Makarios «emperyalizmin kalıntıları temizlenmeden barışın kurulamıyacağını» (**Cumhuriyet**, 27.6.1969) söylemeye başlamıştı. Rum toplumunda tüm yurtsever güçleri bir cephede birleştirmişti. İşçi sınıfı da Partisi ile birlikte cephede yerini almak üzereydi. İşte bu gidişe «dur» demek üzere emperyalizm, Yunan Cuntası kanalıyla darbe yapdırttı. Emperyalizm Makarios'a darbe girişiminde bulunurken iki olasılıkla karşı karşıya idi. Darbe başarıya ulaşır da Türkiye müdahale etmezse, Kıbrıs Yunanistan'a bağlanır ve batmıyan uçak gemisi Kıbrıs NATO'ya devredilmiş olurdu. Bu birinci olasılıktı. İkincisi ise Türkiye'nin müdahalesi olasılığı idi. Türkiye'nin müdahalesi halinde Kıbrıs taksim edilirdi; yarısı Türkiye'nin, diğer yarısı da Yunanistan'ın olurdu. İkisi de NATO üyesi olduğuna göre sonuç aynı olurdu. Bağımsız, bağlantısız Kıbrıs devleti kalkar, yerine NATO'nun egemenliğinde bir Kıbrıs gelirdi. Her iki olasılık da Kıbrıs için olumsuz sonuçlar doğururdu.

Soru : Türkiye adaya müdahale etmiştir. Ama ikinci olasılık, yani Kıbrıs'ın taksimi gerçekleşmiş sayılır mı?

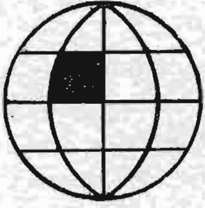
Hukuken taksim edilmiş sayılmaz. Makarios adaya dönmüş ve görevine başlamıştır. Yunanistan Kıbrıs'ın Güneyi'ne sahip çıkmamıştır. Ne var ki ada ekonomisi ikiye bölünmüştür ve Türkiye burjuvazisi tekelleri ile birlikte adanın Kuzeyi'ne el atmıştır. Türk toplumunun başında olanlar taksimci ve NATO'cu kişilerdir. Türkiye burjuvazisi işbirlikçi ise onlar işbirlikçilerin işbirlikçileri durumundadırlar. Toplumun işçi sınıfı ile emekçi tabakalarının geleceği onları ilgilendirmez. Kıbrıs'ta yaşıyan toplumların geleceği onları hiç ırgalamaz. Ama hukuken taksim edilmemiştir, ama o yönde gelişmeler var.

Soru : Bu gelişmeler karşısında CTP olarak ne yapıyorsunuz?

Bu gelişmeler karşısında CTP adanın bağımsızlığını ve bağlantısızlığını savunmaktadır. Üslerin sökülüp atılmasını iste-

mektedir. Diğer muhalefet partileri de aynı doğrultuda görülüyorlar. Ne var ki Türkiye'deki ilerici güçlerin de adada bağımsızlıkçı unsurların yanında yer almaları gerekli. Denktaş sürekli olarak «Bağımsız Kıbrıs Türk Cumhuriyeti»nden söz ediyor. Bağımsız Kıbrıs Türk Cumhuriyeti çift Enosise atılacak bir adımdır. Buna engel olmak tüm ilericilerin görevidir. Bu koşullarda adanın taksimini önlemek başta gelen görev oluyor. Bu aşamada Kıbrıs için en demokratik bir çözüm değil, oldukça demokratik bir çözüm üzerinde uzlaşabilmek gerekir. En demokratik çözümde ısrar ederken Kıbrıs'ın NATO'cuların dilediği biçimde taksimini kolaylaştırmak sözkonusu. Bundan kaçınmak gerek. CHP Genel Başkanı Sayın Ecevit de adaya çıkarma emrini verirken söylediği sözleri ve yaptığı vaadleri unutmamalıdır. Dünya kamu oyu ve ilerici güçler Ecevit'den Kıbrıs'ın bağımsızlığından yana ağırlık koymasını bekliyor. Ve en önemlisi adanın emperyalist üs ve tesislerden arındırılması. Bu konuda tavizci olmamalı. En demokratik bir çözüm bulunsa ve üsler varlıklarını sürdürseler, toplumlar gene çatıştırılacaklardır. Kısmen demokratik bir çözüm bulunsa ve üsler sökülüp atılsa, kısmî demokratik çözüm zaman süreci içinde daha demokratik bir görünüm kazanacak ve toplumlar barış içinde yaşıyacaklardır. Toplumların çatışmasına sebep emperyalizmdir. Sebep ortadan kalkınca sonuçlar değişecektir.

—— «0» ——



dünya işçi sınıfı partileri üzerine bilgiler

PERU KOMÜNİST PARTİSİ

7 Ekim 1928'de, Peru'lu dikkate değer marksist Jose Carlos Mariategui tarafından kurulmuştur. Peru'lu komünistler, ülkelerini kesinlikle özgürlüğe kavuşturmak için, sosyalizm için, zor koşullarda, yorulmaksızın savaş vermişlerdir.

Mariategui'nin temel kurallarını takip eden ve marksiz-leninizmi ulusal gerçekliklere yaratıcı bir tarzda uygulayan Peru'lu komünistler, 3 Ekim 1968'de silahlı güçlerin Devrimci Yönetimi tarafından başlatılan anti-emperyalist ve anti-oligarşik dönüşümleri sağlamlaştırmak ve derinleştirmek için savaşmaktadırlar.

Kasım 1973'te yapılan parti'nin 6 ncı Kongresi, Devrimci Yönetim'i destekleme ile ilgili ilkesel sorunda net bir devrimci çizgiyi ortaya koymuştur.

İdeolojik alanda hiçbir ödün vermemekle beraber siyasal esnekliklerini kanıtlıyan komünistler, yönetimin marksist olmamasına rağmen, işçi sınıfının bu yönetim etrafında birleşmesi gerektiğini ve devrimci sürecin halen işçi sınıfı tarafından yönetilmemesine rağmen, bu devrimci sürecin savunulması gerektiğini değerlendirmişlerdir.

Parti, anti-emperyalist ve anti-oligarşik savaşımda birlik bayrağını taşımakta, yönetimin devrimci önlemlerini desteklemek için geniş kitleleri seferber etmeye gayret etmektedir.

Nisan 1975'te toplanan 4 ncü Ulusal Konferans, Parti'nin örgütsel güçlenmesi ile ilgili sorunları incelemiştir. Parti'nin siyasal çizgisinin uygulanışının, Parti'nin ilerki gelişimini sağlayan koşulları yarattığı kaydedilmiştir. Komünist Partisi, Peru'da niceliksel ve niteliksel planda gelişen tek siyasal örgüttür; altı yılda üye sayısı 4 mislinden fazla artmıştır. Parti'nin etkisini belli başlı olarak işçi sınıfı üzerinde uyguladığını işaret eden Konferans, bu etkinin genişlemesi için çok büyük olanaklar bulunduğunu saptamıştır. Ulusal Konferans, kentlerin ve kırların orta tabakaları, siviller ve askerler, dinsizler ve dindarlar, serbest meslek sahipleri ve aydınlar ve hatta yabancı tekellerin ve yerel oligarşinin sömürüsüne şu yada bu ölçüde maruz kalan küçük mülk sahipleri, zanaatkarlar ve tüccarlar arasında, bunları işçi sınıfının yanına çekmek için çalışmanın, günümüzde büyük bir önem taşıdığına, işaret etmiştir.

Komünistler, 1929'da Jose Carlos Mariategui tarafından kurulmuş olan işçi merkezinin, Peru Çalışanlar Genel Konfederasyonu'nun yeniden kurulmasında büyük bir rol oynamışlardır. 1971'de resmen tanınan bu Konfederasyon saflarında halen bir buçuk milyondan fazla çalışan bulunmaktadır.

Parti, demokratik merkeziyetçilik ilkesi temeli üzerinde kurulmuştur. Ulusal Kongresi en yüksek organıdır; Kongre aralıklarında, bu rol, Merkez Komitesine ve ulusal komisyonlarına düşmektedir.

PARTİ YAYINI

Merkez Komitesinin yayın organı, haftalık UNİDAD (Birlik)'dır.



FAS İLERLEME VE SOSYALİZM PARTİSİ

1974 Ağustosunda yaratılmış olan Parti, Fas sol gruplarının davasının mirasçısı ve devam ettiricisidir. Fas'ta 1943'ten 1968 yılına kadar —1968 yılında Kurtuluş ve Sosyalizm Partisi ismini alan— aktif bir Komünist Partisi bulunmaktaydı. Fakat, komünist hareket ortaya çıktığından itibaren pratik olarak legalite hakkından yoksun bırakılmıştı. Fransız protektorası döneminde ve bu protektoranın 1956 yılındaki çöküşüne kadar, komünistler, gizlilik içinde savaşım vermişlerdir.

Halk tarafından bağımsızlığın kazanılması, komünistlerin yarı-legal bir varoluşa geçmelerini sağlamıştır. Ülkedeki siyasal duruma göre, bu yarı-legalite bazen gizliliğe, bazen de legaliteye yaklaşıyordu. Fas'ta anti-emperyalist hareketin yeni atılımı, legal bir partinin, İlerleme ve Sosyalizm Partisi'nin yaratılışını olanaklı kılmıştır.

Parti, tutarlı bir anti-emperyalist savaşımın ve ekonomik, toplumsal ve kültürel ilerleme için savaşımın yapıcı geniş bir programını öne sürmüştür. Ulusal demokratik devrimin tamamlanması ve gerçek bir sosyal adalet toplumunun kuruluşu için savaşmaya kararlı bir parti olarak, bilimsel sosyalizmin teorisine dayanarak, bu savaşımın öncü-gücünün işçi sınıfı ve yoksul köylüler olduğunu belirtmiştir.

Ulusal demokratik devrim aşamasında Parti'nin birincil görevi, ülkenin siyasal ve ekonomik bağımsızlığını savunmak, toprak reformunu gerçekleştirmek, ulusal ekonomiyi emperyalizmin etkisinden kurtarmak, ekonominin kilit dallarını devletleştirmektir.

Parti, İspanya tarafından her zaman işgal altında tutulan

toprakların kurtarılması ve Fas'ın topraksal bütünlüğünün yeniden kurulması talebini desteklemektedir.

Yönetimin ulusal çıkarların savunulması ve işçi sınıfının, köylülüğün, ve bütün çalışanların hayat ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi yönünde olan önlemlerini destekleyen Parti; ülkenin ilerici ve demokratik güçlerini devlet sorunlarının çözümünden uzak tutmak isteyen gerici çevrelerin girişimlerine karşı savaşmakta ve işçi sınıfının ve diğer emekçi kitle tabakalarının ulusal birlik içinde sosyal ve ekonomik ağırlıklarına ve siyasal dinamizmlerine uygun düşen bir yer işgal etmeleri gerektiğini değerlendirmektedir.

Parti, bütün anti-emperyalist güçlerin temsilcilerini kapsayan bir ulusal birlik yönetiminin yaratılmasını gerekli saymakta, bütün siyasal mahkumların özgürlüğü için savaşım vermekte ve halkın egemenliğini tanımak, halkın özlemleriyle tamamen çakışmak ve çağımızın tarihsel, siyasal ve sosyo-ekonomik gerekirliklerine cevap vermek zorunda olacak yeni bir Anayasanın hazırlanmasının ve kabul edilmesinin gerekli olduğunu belirtmektedir.

Dış politikada, Parti, uluslararası işçi hareketinin birliği lehinde olup, emperyalizme, yeni-sömürgeciliğe, siyonizme ve iç gericiliğe karşı savaşan bütün güçleri, uluslararası komünist hareketin birliğini güçlendirme amacıyla kardeş partiler arasındaki bağların pekişmesini desteklemektedir. Fas yönetiminin anti-emperyalist bir politika uygulaması için çalışmaktadır.

Parti, 1975'in başında, Ulusal Kongresi'ni legal olarak toplamıştır. Bu Kongre, Merkez Komitesi'nin siyasi raporunu onaylamış, Parti'nin tüzük ve programını kabul etmiş, yönetici organlarını seçmiştir. Tüzük, Parti'nin demokratik merkeziyetçilik ilkesi temeli üzerinde kurulduğunu göstermektedir. Taban örgütü hücredir. Hücre en az üç kişiden oluşmak ve iş yada ikamet yerinde örgütlenmek zorundadır. Parti'nin en yüksek organı, iki yılda bir toplanmaya çağrılan Ulusal Kongre'dir. Kongre, Merkez Komitesini, Merkezi Denetim Komisyonunu ve Mali Denetim Komisyonunu seçer. Merkez Komitesi, Parti'yi, Kongre tarafından belirlenmiş çizgiye uygun olarak yönetir. Merkez Komitesi kendi üyeleri arasından Siyasi Büro üyelerini, Genel Sekreteri ve Merkez Komitesi Sekretaryasını seçer.

PARTİ YAYINI

Parti, Arap dilinde, haftalık AL-MABADİ (İlkeler) dergisini yayınlamaktadır. Parti Genel Sekreteri Ali Yata yoldaş, bağımsız günlük gazete olan AL-BAYAN (Manifesto)'ın direktörüdür.



kıbrıs komünist partisi'nin elli yıllık savaşımı(*)

Kıbrıs Komünist Partisi'nin 50. kuruluş yıldönümünde, Emekçi Halkın İlerici Partisi (AKEL) Merkez Komitesi ve Merkez Kontrol Komisyonu, yaptıkları birleşik toplantıda kabul ettikleri bir bildiri ile ilkelerini açıklamıştır. İlkelerinde, AKEL'in Kıbrıs halkının mücadelesini, tüm dünyadaki özgürlük, barış ve toplumsal ilerleme için verilen anti-emperyalist mücadelenin bir parçası olarak kabul ettiği belirtilmiştir.

İlkelerde, barış ve barış içinde birarada yaşama politikasının, Kıbrıs halkının ve diğer halkların ulusal kurtuluş mücadelesine yardım eden esas faktörlerden bir tanesi olduğu belirtilmiştir.

AKEL Merkez Komitesi, SBKP 24. Kongresi tarafından kabul edilen ve Sovyetler Birliği tarafından ısrarla savunulan Barış Programı'nın, dünya barışının korunmasına geniş şekilde yardımcı olduğunu vurgulamıştır. Program'ın pratiğe geçirilmesinin doruk noktası Sovyetler Birliği, SBKP ve yöneticilerinin büyük çabaları sonucu çağrılan Avrupa Güvenliği ve İşbirliği Konferansı'dır. AKEL detant politikasını tamamen destekler ve Helsinki Konferansı sonunda kabul edilen andlaşmanın büyük tarihi değeri olduğunu, ısrarla yerine getirilmesinin dünyada barışı, güvenliği, işbirliği ve özgürlüğü sağlayacağını kabul eder.

Bildiride devamla uluslararası ilişkilerde AKEL'in anti-emperyalist güçlerin zaferi ve sosyalist düşüncenin yaygınlaşması için esas dayanak olan komünist ve işçi sınıfı hareketinin güçlenmesinden yana olduğu belirtiliyor.

AKEL, uluslararası komünist ve anti-emperyalist hareket içerisinde Çin Komünist Partisi liderlerinin bölücü ve karşı hareketlerini, içte ve dıştaki anti-sovyetik kampanyalarını şiddetle kınar.

Bildirinin partinin iç politikası ile ilgili bölümünde, emperyalizmin Kıbrıs'a karşı hazırladığı komplolara karşı mücadele etme ve yenmede, Kıbrıs problemi için adanın bağımsızlığını, egemenliğini ve toprak bütünlüğünü içeren barışçı, demokratik bir çözümün sağlanmasında, AKEL'in ve ülkedeki yurtsever güçlerin Cumhurbaşkanı Makarios hükümetini desteklemesi gerektiği belirtiliyor. İlkelerinde, AKEL'in, Sovyetlerin önerisi olan, Kıbrıs için BM çerçevesinde genişletilmiş uluslararası konferans önerisini desteklediği belirtiliyor. Bildiride, BM kararlarına aykırı olarak da üzerinde yabancı askeri birliklerin bulunmasının devamı, NATO'nun bu kararları göz ardı etme ve meselenin NATO çerçevesinde ele alınması çabalarının Sovyet önerisini daha da gerekli ve kaçınılmaz kıldığı vurgulanıyor. **(Information Bulletin)**

Kıbrıs'ın emekçi halkı,

Elli yıl önce, 15 Ağustos 1926'da, Kıbrıs Komünist Partisi ülkemizin işçi sınıfının ve emekçi halkının ilk siyasi örgütü olarak kurulmuştu. Hümanist sosyalizm fikirleri ve Büyük Ekim Sosya-

---

(*) **Information Bulletin,** 5-6/1976, s. 20

list Devriminin zaferinden ilham alan bazı savaşçılar, işçi sınıfının haklı davasına tamamen inanarak, Limasol'da KKP'nin kuruluş Kongresini yapmışlardır.

AKEL, KKP'nin mücadelesini devam ettirmektedir. 15 Ağustos 1976, Parti'nin kuruluşunun 50. yıldönümüdür. Partimiz, bu yıldönümünü Kıbrıs işçi sınıfının mücadele tarihinde önemli bir basamak, halkımızın özgürlük, toplumsal ilerleme ve sosyalizme giden uzun ve çetin yolda bir kilometre taşı olarak kabul etmektedir. Mutlakiyetci koloni idaresi altında, sosyalist fikirlerin devamlı baskı, haksız hüküm ve saldırılara hedef olduğu şartlarda, KKP'si illegal olarak çalıştı; genç işçi sınıfını ve tüm emekçi halkı örgütleyip, büyük bir şevkle ulusal, politik ve sosyal mücadele yolunda yönlendirdi. Marksizm-Leninizm ilkelerine sıkı sıkıya bağlı olan Parti, Kıbrıs işçi sınıfının ve tüm emekçi halkının öncü gücü oldu.

KKP'si, Kıbrıs'ta İngiliz koloni rejimine karşı adanın özgürlüğü için mücadeleye girişen Rumlarla Türkleri, kolonicilere karşı anti-koloniyalist, anti-emperyalist bir cephede birleşmeye ve birleşik mücadeleye çağıran ilk siyasi örgüttür.

KKP'si, ilk işçi sendikalarını örgütleyerek, işçi sınıfının ilk güçlü savaşımını birleşme hakkı, düşük ücretleri yükseltmek, daha yüksek yaşam seviyesi, sekiz saatlik işgünü, sosyal sigorta, işyerlerinin iyileştirilmesi için verdi.

Kıbrıs'ın emekçi halkı,

Yarım asır önce, işçi sınıfının Partisi, ilk kongresinde iyi düşünülmüş, tüm çalışan tabakaların, köylülerin, esnafın, gençliğin ve kadınların çıkarlarını gözeten bir program kabul etmişti. KKP'si, köylülerin önemli rolünü kabul eden, köylülerin sefaletine son vermek için tarımsal kalkınma programı çizen, çalışan gençlere, öğrencilere ve ezilen kadınlara iyi bir geleceği programlayan ilk siyasal partidir. Birinci Parti Kongresi tarafından ileri sürülen istekler; toprak reformu, köylü borçlarının silinmesi, eşit işe eşit ücret, parasız sekiz yıl eğitim, anaokullarının ve kreşlerin açılmasını da içeriyordu.

KKP'si, koloni idaresine karşı, herzaman, halkın self-determinasyonu için yurtsever mücadelesini yürüttü. Parti yöneticileri, üyeleri ve sempatizanları, yurtsever anti-emperyalist mücadelelerinden dolayı, koloni idarecileri tarafından sürgüne gönderilmiş, hapse atılmış, baskılara uğratılmıştır. Fakat Parti, işçi sınıfının özgürlük mücadelesinin ateşini hiçbir zaman söndürmedi. Ekim 1931 halk ayaklanmasından sonraki, nefret edilen Palmer diktatörlüğü altında bile, Parti, mücadeleyi gizlilik içerisinde sürdürdü. Halkın politik, ekonomik ve sosyal problemlerini ileri sürdü ve işçi sınıfı ile halkı, mücadele yolunda yönetti.

KKP'si, enternasyonal dayanışmanın en güçlüsünü, 2. Dünya Savaşı'ndan önce, Cumhuriyetçi İspanya ile dayanışma hareketinde gösterdi. Birçok Kıbrıs'lı komünist, İspanya'da, üç yıla yakın yerli ve uluslararası faşizme karşı savaşın gönüllü enternasyonal anti-faşist taburlara katıldılar. İspanyol faşizmine karşı mücadelede, 14 parti üyemiz hayatlarını kaybetti.

KKP'si, legal statü isteme mücadelesini hiçbir zaman durdurmadı. Koloni rejiminin saldırgan yasalarının Parti'yi yasaklaması, halkımızın demokratik haklarının açıkça ihlali idi. Parti'nin, siyasal mücadelesinin yasallaştırılmasını istemesinin sebebi de bu idi.

Nisan 1941'de, Kıbrıs Emekçi Halkının İlerici Partisi'nin (AKEL'in) emekçi halkın legal bir kitle partisi olarak kurulması, KKP'sinin legalite için mücadelesinin tarihi bir zaferi, işçi sınıfı ve halkın politik ve demokratik haklar mücadelesinde önemli bir aşama idi. Anti-faşist savaş tarafından yaratılan durumda ve Kıbrıs'ta işçi sınıfı mücadelesinin yükselmesi ile AKEL'in kurulması, özgürlüğe ve toplumsal ilerlemeye özlem duyan emekçi halkın savaşkanlığının göstergesidir.

Anti-faşist savaş boyunca, işçi sınıfının genç Partisi, yiğitçe savaşımını sürdürdü. Parti liderlerinin, üyelerinin ve sempatizanlarının tüm dünyada faşizme karşı verilen mücadeleye geniş bir şekilde katılması, Kıbrıs'a onur getirdi.

Kuruluş Kongresinde, KKP'si, Kabrıs üzerindeki İngiliz koloni idaresinin kaldırılması gerektiğini ileri sürdü. Hem legal, hem de illegal durumlarda, herzaman anti-emperyalist ulusal kurtuluş mücadelesinin bayrağını yüksek tutmuştur.

50 yıldan beri Partimiz, bilimsel sosyalizmin ilkelerini takip etmiş, yılmadan işçi sınıfının, köylülerin, şehirde ve köydeki tüm çalışanların haklarını savunmuş, halkı ulusal kurtuluş mücadelesi için toparlamıştır. Parti, ülkemizde sosyalist düşüncenin taşıyıcısıdır. Ne kadar güç olsa ve ne çok fedakarlık gerektirse de, Parti, her zaman tarihi görevini yerine getirmiş, emekçi halkın önünde yürümüştür.

Son 50 yılda Kıbrıs işçi sınıfı, örgütlenme hakkını kazanarak bunu sağlamlaştırmış; yüksek ücretler, yüksek yaşama ve kültür standardı, daha iyi çalışma şartları, sosyal güvenlik, emekten yana (koruyucu) yasaların kabulünü gerçekleştirmeyi başarmıştır.

Bu süre içinde köylüler, gençlik, kadınlar ve diğer emekçi katmanlar, Partimiz'in önderliğinde ve aktif yardımlarıyla örgütlenmişler ve haklarını almak için mücadele vermişlerdir.

İşçi sınıfının, köylülüğün ve diğer çalışan emekçilerin bütün bu mücadelelerinde Partimiz ve kadrolar en önde olmuş ve

öncülük fonksiyonlarını ısrarlı ve kesin bir şekilde yapmışlardır. Kıbrıs emekçi halkı, enternasyonalist eğitimini, KKP ve AKEL'e borçludur.

Partimiz birlikten yanadır ve iftiharla belirtebiliriz ki, ülkemizde ulusal birliğin sağlanması için, hiçbir örgüt, KKP ve AKEL kadar çaba harcamamıştır. İşçi sınıfının militan ve disiplinli güçlerinin ulusal kurtuluş için verilen mücadelede yerini alması ve Partimizin ulusal birlik doğrultusunda sürdürdüğü yurtseverce siyaset, Kıbrıs halkının ulusal kurtuluş ve anti-emperyalist hareketine yeni bir ruh kazandırmıştır.

Kıbrıs Komünist Partisi gibi, AKEL de, sömürünün boyunduruğundan kurtulmak amacıyla Kıbrıslı Rum ve Türklerin oluşturacağı anti-emperyalist bir cephe kurulması tezini doğru olarak ileriye atmıştır. Bu cephe, ülkeyi bölmeye çalışan emperyalizmin oyunlarını ortaya çıkarabilecek ve bunların gerçekleşmesini önleyebilecekti. Kıbrıslı Rum ve Türklerden oluşan birleşik cephenin kurulmamasından, AKEL değil, Türk azınlığını bir gerçek olarak kabul etmeyen ve birleşik cephe fikrine bile karşı çıkan diğer politik güçler sorumludurlar. Cephenin kurulamamasının sonucu olarak, emperyalistler, şöven Kıbrıs Türk liderliğini maşa olarak kullanıp, ülkeyi bölme ve yönetme planlarını uygulama fırsatını bulmuşlardır.

AKEL, örgütlenme ve ulusal kurtuluş mücadelesinin gelişmesi taktiklerine her zaman özel bir önem vermiştir. 1945-50'de ve daha sonraları, özel şartları doğru olarak saptayarak politik cesaret, ısrar ve kararlılıkla, AKEL, yığınsal politik mücadele ve yığınsal eylemler koymuştur.

Tıpkı halkımızın 1931'deki başkaldırmasına karşı gerici İngiliz sömürge yöneticilerinin tepkileri ve diktatörlüğün kurbanı olan KKP gibi; AKEL ve tüm halk hareketi de, İkinci Dünya Savaşından sonra yabancı yönetimin baskılarının boy hedefi oldu. Tüm Kıbrıs Emekçiler Federasyonu liderlerinin 1946'daki yargılanması, 1950 döneminde onlarca siyasi ve sendika liderinin hapis cezalarına çarptırılması, 1945'de (Lefkonuk'taki) göstericilere vahşice saldırılması, terhis edilmek isteyen anti-faşist askerlere karşı yapılan misilleme; bütün bunlar, işçi sınıfı partisinin büyüyen etkisine karşı kullanıldı. Gelişen anti-demokratik tedbirlerin kabulü ile Partimize karşı yürütülen emperyalist nefret kampanyası, 1955'te doruğa ulaştı.

Partimiz, yayın organları, köylülerin, gençliğin ve kadınların kitle örgütleri yasa dışı ilan edildi; 140 parti yöneticisi tutuklanıp toplama kamplarına atıldı. Emperyalistler, çok şiddetli tedbirlere baş vurarak, halkımızın en tutarlı anti-emperyalist

güçlerini ezmek istediler, fakat bütün bu çabalar boşa çıktı. Halkın direncini ve işçi sınıfı partisinin eylemlerini kırabilmek için sömürgeciler tarafından başvurulan acil tedbirler; zulüm, hapis cezaları ve terör, etkisiz kaldı. Özgürlük mücadelesi, Kıbrıs bağımsız bir cumhuriyet ilan edilene kadar, hiç hafiflemeksizin sürdü.

Zürih ve Londra anlaşmaları gereğince, Kıbrıs'ta sömürge yönetimine son verildi ve Kıbrıs halkı kısıtlanmış bir bağımsızlığa sahip oldu. Ortaya yeni bir durum çıkmış, ve yeni koşullar şekillenmişti.

Durum böyle olunca, bütün siyasi partiler ve örgütler, politik hedeflerini doğru olarak saptayabilmek ve doğru taktikler uygulayabilmek için çeşitli etkenleri ve değişik güçler arasındaki karşılıklı ilişkileri yeniden değerlendirmek zorunda kaldılar. İnanıyoruz ki Partimiz, bu görevin üstesinden hakkıyla geldi; Zürih anlaşmasından sonra doğan durumu ve anlaşmaların olumlu ve olumsuz yönlerini doğru bir şekilde değerlendirdi. Bu değerlendirmeden; ve özellikle de, İngiltere'nin adadaki üslerini korumuş olduğu, yabancı askerlerin hâlâ adada bulunduğu, ve «garanti» anlaşmasının varlığı gerçeğinden hareket ederek, AKEL, mücadelemizin yeni aşamasının anti-emperyalist ve ulusal kurtuluşçu nitelikte olduğunu yeniden tanımladı ve ana siyasi hedefimizin tam bağımsızlığın kazanılması olduğunu ileri sürdü.

Yeni şartlar altında da, Parti, ulusal birliğin sağlanması için yürütmekte olduğu çalışmalarını sürdürdü. Geçmişin acı deneylerinin ışığı altında, sadece Rum asıllı Kıbrıs'lıların değil, fakat aynı zamanda ve başlıca Rum ve Türk asıllı Kıbrıs'lıların birliğinin gereğine işaret etti. Ancak, adadaki Rum ve Türk'leri, dış düşmanlara karşı mücadelede biraraya getirebilen bir birleşik cephe; Kıbrıs'taki emperyalistlerin varlığına bir son verebilir, ülkeyi tam bağımsızlığa kavuşturabilir, ve bir felaketi önleyebilirdi.

Düşman, Partimizin Kıbrıs'ın Rum ve Türk'lerini birleştirme yolundaki bu çabalarının öneminin çok iyi farkındaydı; işte bu yüzdendir ki, vahşice darbelerini Parti üzerinde yoğunlaştırdı. AKEL merkez komitesi üyesi Derviş Ali Kavazoğlu, Ayhan Hikmet, Ahmet Gürkan ve diğer ilerici Türk asıllı Kıbrıs'lılar, ve aynı zamanda Kostas Mişauli, anti-emperyalist doğrultudaki Rum-Türk birliğinin sağlanması yolunda verdikleri mücadelede, hayatlarını kaybetmişlerdir.

Kıbrıs'ın emekçi halkı,

Son 15 senenin deneyleri, Partimizin anti-emperyalist politikasının doğruluğunu tamamiyle doğrulamıştır. AKEL bıkmadan

ve usanmadan, Kıbrıs'a karşı girişilen emperyalist komploları teşhir etti ve onları boşa çıkarmak için mücadele etti. Hiç şaşmaz bir şekilde, hükümeti ve halkı, CIA'nın ve gerici NATO çevrelerinin darbe tertiplerine karşı uyardı; bu tertipleri engellemek ve boşa çıkarmak için etkili tedbirler alınmasında ısrar etti. Uyarılarımız ve tekliflerimize önem verilmedi; ve bu da, Amerikan-NATO emperyalizminin, haince faşist darbeyi ve Türkiye müdahalesini tezgahlamak şeklindeki, iğrenç çifte cürümünü işlemesine olanak yarattı.

Bütün halkımız gibi, AKEL de, faşist darbe ve Türkiye müdahalesi sonunda büyük kayıplara uğradı.

Kayıpların tam olarak henüz tespit edilmemiş olmalarına rağmen, sayıları bini aşan AKEL üyesinin, demokrasiyi ve Kıbrıs'ı savunurken hayatlarını kaybetmiş olduğunu söylemek yerinde olur.

Bugünlerde, Kıbrıs halkı, bütün tarihleri boyunca karşılaştıkları en büyük dramı yaşamaktadırlar. İkibin civarında erkek ve kadın kayıp durumdadır. Sayıları ikiyüzbini aşan Rum ve Türk asıllı Kıbrıs'lı, yuvalarından uzaklaştırılmış ve onbinlercesi de işlerini kaybetmiştir. Maddi ve manevi zararlar çok büyüktür. İşçilerin ve diğer emekçilerin ekonomik ve toplumsal haklarına ciddi bir darbe indirilmiştir.

Diğer yurtsever güçlerle birlikte AKEL yabancı askerlerin Kıbrıs'tan geri çekilmesi; Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi ve Genel Kurul kararlarınca tasarlanmış bulunan göçmen sorununun çözümü; kaybolmuş olan insanların akıbetlerinin tesbiti; hayatta kalmış olanların salıverilmesi; Kıbrıs sorununun hukuki yönünün, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi ve Genel Kurulu'nun ilgili kararları doğrultusunda ve BM Genel Sekreterinin himayesinde sürdürülen toplumlararası görüşmeler yoluyla barışçı ve demokratik bir çözüme kavuşturulması; bağımsızlığın, egemenliğin ve devletin bütünlüğünün pekiştirilmesi; adanın askeri güçlerden arındırılması ve kati ve güvenilir uluslararası garantileri temel alan, tarafsız bir dış politika; gibi konularda mücadeleye, en büyük önemi vermektedir.

AKEL, adadaki Rum ve Türkler arasındaki ilişkiler normale dönmedikçe, ve karşılıklı anlayış ve sıkı işbirliği sağlanmadıkça, Kıbrıs sorununa uzun vadeli bir çözüm bulunamıyacağı görüşünü savunmaktadır. Parti, çalışmalarının büyük bir kısmını, Rum ve Türk asıllı Kıbrıs'lılar arasında barış, işbirliği ve anlayışın sağlanması çabalarına ayırmaktadır.

Terörist ve komplocu eylemler ve bunların sonuçlarıyla dolu olarak geçen birçok sene, yaşantımızda belirli bir iz bırakmıştır. Kendi halkımız arasında bir acınma sağlanmaksızın ülkemi-

zin kurtarılması yolunda etkili bir mücadelenin sürdürülmesi mümkün değildir. Bu yolda acil ve etkili tedbirlerin alınabilmesi için, halkımızın güçlü talebinin yanısıra, meclis karar almıştır.

Darbe ve istila ulusal ekonomiyi sarsmış ve yıkımın eşiğine getirmiştir. Mücadeleyi daha etkili bir hale getirebilmek için ekonomiyi canlandırmak zorunludur. Emperyalistlerin planlarına karşı halkımızın direncini artırabilmek için, sağlam bir ekonomik cephe oluşturmak, gerekli temeli sağlayacaktır. Ekonomiyi güçlendirebilmek ve askeri yıkımın yükünü eşit bir şekilde dağıtabilmek için, 1975-76 acil programının yürütülmesini hızlandırmak gerekmektedir. Bu husus, halkımız tarafından talep edilmektedir, ve AKEL de buna uygun bir şekilde hareket edecektir.

Yine de' mücadelenin başarısı için, halkın daha da güçlü bir şekilde birlik olması, en önde gelen bir zorunluluktur. Bu, ileri sürülen çizgi ve mücadele taktikleri üzerinde anlaşan bütün partileri temsil eden bir ulusal birlik hükümetinin oluşturulması ile sağlanmış olacaktır. Bu hükümet, halkın birliğini pekiştirerek, Cumhuriyetin başkanı olan Başpiskopos Makarios'un prestijini daha da artıracak, direniş hareketine yeni bir hız kazandıracak ve onu daha güçlü kılacaktır. AKEL, bu amaca erişilmesi için çalışacaktır.

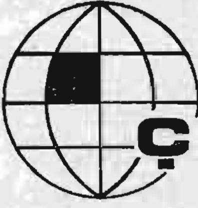
Kıbrıs işçi sınıfının partisi AKEL, bu sene ellinci yaşına basacaktır. Bu elli yıl, halkımız ve onun geleceği için eylem ve mücadele yılları; mahrumiyet, zulüm, utanç, takip edilme, hapis cezaları, kan, gözyaşı ve ızdırapla dolu; halkımız için, Kıbrıs için, özgür ve mutlu yarınlara adanmış bir elli yıldır.

Bilimsel sosyalizmin ilkeleri ile eğitilmiş olarak, AKEL, yarım asırlık deneylerini dikkatle incelemekte, hal ve gelecek için çok değerli dersler çıkarmaktadır. Şimdi O, en ilerici, tecrübeli ve siyasi olgunluğa erişmiş, emekçilerin eksiksiz bir güvenle arkasından gidebilecekleri Parti'dir.

Bu tarihi yıldönümünde, AKEL, Kıbrıs halkına —Rum, Türk, Ermeni ve Maronit— en içten, militan ve yurtseverce kutlamalarını iletmekte ve kesin zafere olan inancını belirtmektedir. İşçi sınıfına ve tüm emekçilere, partileri etrafında daha da sıkı bir şekilde toplanmaları, onun saflarını sıklaştırmaları ve güçlendirmeleri yolunda çağrıda bulunmaktadır. AKEL'in halkın çıkarlarına ve onun davasına hizmet etmenin ötesinde başka hiçbir amacı yoktur.

Kıbrıs'ın emekçi halkına olan inancımızı ve onlara olan bağlılığımızı yeniden teyit ederiz. Kıbrıs yaşayacak ve kazanacaktır. Uluslararası destek ve dayanışmayı da yanına almış bulunan, mağlup edilemeyen ve onurlu halkımız, Rum ve Türk halkları,

ortak mücadele yoluyla yabancı istilasını ve emperyalist hakimiyetin sonuçlarını bertaraf edecekler ve Kıbrıs'ı gerçekten ilerici, bağımsız, tarafsız ve askerlerden arınmış bir cumhuriyet; Avrupa'nın bu kısmındaki bütün milletler için bir barış, kardeşlik ve işbirliği köprüsü haline getireceklerdir. AKEL, sosyalist düşüncenin nihai zaferine dair sarsılmaz bir inanca sahiptir. İyimserliğimiz gücünü halkımızın yorulmak bilmeyen azimkarlığından, dünyadaki özgürlükçü ve barışsever güçlerin yardım ve desteğinden, özellikle yüce Sovyetler Birliği'nin önderliğindeki dünya sosyalist sisteminden ve dünya güçler dengesinin son zamanlarda halkların kurtuluş mücadeleleri lehinde gelişmesinden almaktadır.



çeviriler

insanlığın ilerlemesi barışa dayanır*

Dünya Sendikalar Federasyonu (DSF) **ve Dünya Bilim İşçileri Federasyonu** (DBİF)'**nun silahsızlanma konusundaki ortak açıklaması**

Aralık 1975

Dünyanın bütün ülkeleri, gittikçe daha büyük ve daha pahalı silahlar yapıp yığdıkça, barışın gerçekten varolduğu söylenemez. Bütün dünyada, 5 bilim adamından birinin çalışması, askeri amaçlara yönelik oldukça barış varolamaz. Savaş için hazırlık, ki silah yarışı budur, barış olarak tarif edilemez ve böyle tarif edilememesi yalnız siyasi ve manevi nedenlerden değildir. Çünkü, bugün savaş hazırlıkları dünkü savaşların kendileri kadar ağır bir ekonomik yüktür. Mali kaynakların sınırlı işgücünün ve doğal kaynaklarımızın büyük bir bölümünün —eskime oranı sürekli olarak artan— silah imalatında heba olması, çıkış yolu bulmamız gereken büyük bir saçmalıktır.

Ayrıca, atom silahlarının ve termonükleer silahların imalatıyla silah yarışı savaş olmadan bile büyük tehlikeler yaratmıştır. Ekonomik sosyal ve politik tehlikelere gelince, bunların önemi daha az değildir.

Dünya Sendikalar Federasyonu, Dünya Bilim İşçileri Federasyonu'nun yaptığı gibi, birçok vesileyle silahsızlanmanın önemini ve mümkün olduğunu vurgulamıştır. «Bilim Adamlarının ve Örgütlerinin Silahsızlanma İçin Mücadelede Rolü» konulu Uluslararası Sempozyumda (Moskova, 15-19 Temmuz 1975) bu özellikle ortaya konmuştur.

SİLAH YARIŞININ SOSYO-EKONOMİK SONUÇLARI

1. Malzeme ve İnsan Kaynakları İsrafı

Modern silahlar, yüksek düzeyde bir teknoloji en yüksek kalitede malzeme ve çok yüksek düzeyde kalifiye işgücü gerektirir. Bu yüzden silah yarışı tarihin oldukça eski dönemlerinden beri

---

* Bu yazı, **Human Progress Depends On Peace**-Joint Statement by the WFTU and WFSW on Disarmament (DSF yayını, Prag 1975) adlı kitabın çevirisidir.

sürmekle birlikte son birkaç on yılda, ekonomik hayat için özellikle ağır bir yük olmuştur. Bazı sayılar bunu sergileyecektir.

1972 yılında, bütün dünyadaki askeri harcamalar sağlık, eğitim, konut alanlarındaki harcamaların toplamına eşit olmuştur. Silahlara ayrılan fonlar kalkınmakta olan ülkelere resmen verilen toplam ekonomik yardımın otuz katı idi. Bu fonlar, bütün yatırımların üçte birine ve Güney Asya, Uzak Doğu ve Afrika'daki bütün kalkınmakta olan ülkeleri GSMH'larının toplamına eşitti. (1)

Silahlar yerine, barışçı amaçlarda kullanılabilecek olan bu kaynakların israfındaki ölçüsüzlük, dünyadaki her ülkenin refahını altüst etmektedir.

Bu harcamaların en büyük bölümü ABD ve SSCB'ne, daha az ölçüde Fransa ve Büyük Britanya'ya ve önemli oranda 3. üncü Dünya ülkelerine aittir. Tam oranlar tartışılabilir fakat ABD, SSCB, Fransa ve Büyük Britanya'nın 1955'de % 82 olan yüzdelerinin, 1973'te % 70 ten fazla olmayışını kaydetmek ilginçtir, bu askerileşmenin yeni ülkeleri etkilediği ve silah yarışının evrensel bir süreç haline geldiği anlamına gelir.

Bu gerçekler, sorunun nicel yönünü sergilemektedir, fakat bu bilimsel ve teknik devrim çağında, sorunun bir de önemi artan nitel yönü vardır. Silah yarışı, en iyi mühendisleri ve bilim adamlarını askeri gelişmelerde araştırma için kullanmaktadır: Kansere veya açlığa karşı savaşta, gerekli kaynakların eksik geldiğini öne sürdüğümüz bir zamanda, bütün dünyada her düzeyde 400.000 kişi bu şekilde çalıştırılmaktadır.

Bazı çevrelerde, askeri amaçlara yönelik araştırmanın yararlar sağladığı, örneğin sivil sanayilerde buluşları teşvik ettiği savunulmaktadır. Gerçekte askeri araştırmada ortaya konan ve çözümleri bir değer ifade edebilecek problemler, sivil bir çerçevede karşılaştırılamıyacak kadar az israfla çözülebilir. Asgari oranda bir «dolaylı etki» için büyük verimsiz harcamaları haklı göstermek, yıkıcı amaçlarla olmadıkça olanaksızdır.

Ayrıca, gizlilik gereği askeri alanda yapılan sivil araştırma çalışmalarının uygulanmasını önlemektedir. Ve bu, özel sektörde zaten mevcut olan temel bilimde gizlilik gibi genel bir sorunu daha vahim hale sokmaktadır.

Sonuç olarak bilimin askeri alandaki uygulamaları, bilimle toplum arasındaki ilişkileri tahlil etmek için gerekli bilgilere sahip olmayan kamuoyu önünde, bilimin haksız yere gözden düş-

---

(1) **The Economic and Social Consequences of the Arms Race U. N.** (Silah Yarışının Ekonomik ve Sosyal Sonuçları, B.M.) New York, s. 8

mesine yol açmaktadır. Ve bundan ilk zarar görenler bilim işçileridir.

2. Ekonomik Sonuçlar

Silah harcamalarının en yüksek düzeyde olduğu yerler, kalkınmakta olan ülkelerdir. Askeri harcamalardaki israfın ölçüsü, bazı hesaplarla sergilenebilir: bütün hükümetlerin eğitim harcamalarının % 40 üstündedir ve sağlık alanındaki harcamalarının 2,5 katıdır. Silahlı kuvvetlerin mal tüketimi, bu malların üretimine adanan zaman ve çabalarda olağandışı bir artışa yol açmaktadır. Fakat, en önemlisi, proje çizimi aşamasından başlıyarak tüm üretim maliyeti, askeri harcamalardan kaynaklandığından, silah üretimi, günlük hayatımıza hiçbir yararı olmayan ve özel olarak savaş hazırlığına yönelik sayısız malların üretimi, özellikle pahalıya malolmaktadır.

Bazı ülkeler için başka tür bir etki de, silah ticaretinden doğmaktadır. Bu işlemlerin tutarı yaklaşık 6 milyar dolar olarak tahmin edilebilir. 3. cü Dünya ülkelerine ihraç edilen silahların 2,3 milyar doları bulduğu tahmin edilmiştir.

Silah satışının, toplam mamul mal satışının % 25'ini ve bütün ihracatın % 8'ini temsil ettiği herhangi bir ülkede, bunun ekonomiyi büyük ölçüde çarpıtacağı açıktır.

Dolayısıyle silahların maliyeti, yalnız işçilere ve genel olarak halka daha yararlı amaçlara kullanılabilecek kaynakları emmekle kalmamakta, fakat ulusal ekonomilerde dengesizliğe de yol açmaktadır. Artan askeri harcamaları karşılamak için, hükümetler daha fazla borçlanma, vergileri artırma ve devamlı olarak işçilerin hayat şartlarına saldırma yollarıyla her zaman yeni kaynaklar peşindeler. Ayrıca, askeri sanayilerdeki işçilere ödenen ücretlerle, karşılığında tüketilebilir servet üretilmeyen bir satınalma gücü dağıtılmış olmaktadır. Bu, ek olarak, enflasyon sürecini hızlandırabilecek bir etki oluşturmaktadır. Ve, gelişmiş ülkelerde askeri harcamalarla yatırım arasında bir ilişki vardır: GSMH'nın ne kadar çoğu silahlar için kullanılırsa, yatırıma kalan o kadar azdır.

Kalkınmakta olan ülkelerde durum daha da kötüdür: her gün 80.000 kişi bitap düşmekten ve açlıktan ölmektedir. Bu ülkelerin yatırıma şiddetle ihtiyacı vardır. 44 kalkınmakta olan ülkenin ekonomik durumunun incelenmesi göstermiştir ki, cari askeri harcamalar, bu ülkelerin kamu harcamalarının en büyük bölümlerinden birini oluşturmakta ve yatırım için acil olarak ihtiyaç duyulan kaynakları tüketmektedir. Elbette, bu ülkelerin hepsinde durum aynı değil. Bazıları ulusal bağımsızlıkları için

mücadele ediyor. Gerici rejimler altındaki diğer bir bölümü, bizzat silah yarışına katılıyor. Fakat bu ülkelerin tümü için, uluslararası yumuşama çerçevesi içinde genel ve tam silahsızlanma, mevcut maddi kaynaklardan ve insan kaynaklarından verimli biçimde yararlanma açısından daha geniş olanaklar sunacaktır.

SİLAHSIZLANMANIN SOSYO-EKONOMİK SONUÇLARI

1. Silahsızlanma ve Kalkınma

Genel ve tam olsa bile, silahsızlanma kendi başına ve bütün halkların yaşama şartlarını yükseltme sorununu, ne de sanayileşmiş ülkelerle kalkınmakta olan ülkeler arasındaki gelir farklılıkları sorununu çözecektir. Bununla birlikte, verimli yatırımlarda kullanılmak üzere, daha fazla kaynak serbest bırakarak ekonomik kalkınmanın koşullarından birini sağlamış olacaktır.

B.M. uzmanlarının bir tahminine göre, askeri harcamalarda % 20 oranında bir genel indirim, yalnız gelişmiş ve kalkınmakta olan ülkelerin acil ekonomik ihtiyaçlarının tatmin edilmesine yardım etmekle kalmıyacak, fakat bu iki grup arasındaki farkları da azaltacaktır. (2)

2. Silahsızlanmanın Serbest Bıraktığı Kaynakların Kullanılması

Gelişmiş ülkelerde, bu biçimde serbest kalan kaynaklar, işçilerin hayat şartlarını yükseltmek, konut inşa etmek, yoksulluğu ortadan kaldırmak, sağlık hizmetlerini, sosyal hizmetleri geliştirmek, eğitim ve barışçı amaçlara yönelik bilimsel araştırmalar için kullanılabilir. Kalkınmakta olan ülkelere yardımı artırmak için kullanılabilir.

Şunu vurgulamak gerekir ki, askeri harcamaların sonuçları tüm ekonomileri etkilemekle birlikte, bu etki, bir toplumun ihtiyaçlarını karşılanmasını mı yoksa, kâr edilmesini mi amaçladığına göre değişik ölçülerde olur.

Sağlık, işgüvenliği ve çevre korunmasının gerekleri, en az GSMH'nın % 1 ile 1,5'i oranında daha fazla yatırım gerektirmektedir (3). Silahsızlanmanın serbest bıraktığı kaynakların bir bölümünün kullanılması en acil ihtiyaçları karşılıyacaktır.

3. Kalkınmakta Olan Ülkelere Yardım

Dünya nüfusun yaklaşık olarak üçte ikisi, gelirleri dünya gelirinin % 30'unun altında olan ülkelerde yaşamaktadır. Gelişmiş

---

(2) **Disarmament and Development...** (silahsızlanma ve kalkınma...) a.g.e. s. 14
(3) **a.g.e.** s. 14

kapitalist ülkeler tarafından verilen sözde «yardım» durumu daha da kötüleştirmektedir. Kapitalist ülkelerin kuruluşları aracılığıyla, her yıl kalkınmakta olan ülkelere ayrılan mali yardımın % 45'i, piyasa koşullarına göre ve yüksek faizle verilen kredilerden başka bir şey değildir. Kalkınmakta olan ülkelere verilen, bu tür kredilerin çoğunun bir koşulu, krediyi veren ülkenin mallarını satınalmada kullanılmaları zorunluğudur. Kalkınmakta olan ülkeler çok büyük ölçüde borçlu durumdadırlar.

Cezayir'de yapılan Afrika Ülkeleri Konferansı (Eylül-1973), tarımsal yardımın, esas olarak, ihraç ürünleri için tarımsal yardımın, ekilen toprakların bozulmasına yolaçtığını açık biçimde kanıtlamıştır. «Zıt yönde bir sonuç yerine —beklenmeyen bir şekilde— 3. cü Dünya Ülkelerinin sanayileşmiş ülkeleri finanse ettiği sonucuna ulaştırılıyoruz» (4).

Sosyalist ülkeler, haklara saygı gösterilmesi ve ekonomik bağımsızlık temeline dayalı olarak kredi ve diğer karşılıklı yardımlaşma şekilleri sunmaktadırlar. Bu tür yardımlar, en başta azgelişmişliği yenmek için bir sanayi temeli öngörmektedir. Bu esasa göre kurulan işletmeler, ilgili devletin malı olmaktadır.

4. Askeri Sanayilerin Dönüştürülmesi ve İşsizlik

Burjuva propagandası, silahsızlanmanın işsizliği artıracağı teorisini ileri sürmüştür. Mantıklı gelen bir tarafına rağmen, bu teori yanlıştır. Askeri amaçlar için çalışan bir sanayinin dönüştürülmesinin olumlu ekonomik ve sosyal itkileri olacaktır. Bunu kanıtlamak için, B.M.'in, Amerikalı ekonomistlerin yaptıkları uzman tahlillerin sonuçlarını dile getirebiliriz. B.M.'in tahminlerine göre, ABD'nin askeri harcamalarının % 20'si özel tüketime veya kalkınmakta olan ülkelere yardıma yöneltilse, askeri sanayilerin dönüştürülmesinin, işsizlik üzerine olumsuz etkilerini ortadan kaldırmak kolayca mümkün olur (5).

ABD'de ekonomistler, tam istihdama erişilmesi için 7,5 milyon yeni iş gerektiğini hesaplamışlardır. Tam silahsızlanma 9,5 milyon yeni iş sağlayacaktır (6). Ayrıca, askeri sanayilerin dönüştürülmesi 2. ci Dünya Savaşından sonra çok daha büyük bir ölçekte meydana gelmiştir: 1945 ile 1946 yılları arasında ABD'nin askeri harcamaları, % 80 azalmış ve silahlı kuvvetlerde 9 milyon

---

(4) Angelos Angelopoulos: «The third Worled reels under the burden of a crushing indebtedness» (3'cü Dünya ezici bir borçlanmanın yükü altında sarsılıyor «Le Monde» gazetesi 6.8.974

(5) Silahsızlanma ve kalkınma... a.g.e. s. 31-34

(6) Seymour Melman: the defonse economy conversion of industries and occupations tu civilon needs. (Savunma ekonomisinde sanayi ve mesleklerin sivil ihtiyaçlara dönüştürülmesi) New York 1970

kişilik bir eksilme olmuştur. Hızla uygulanan terhis işlemlerine rağmen, işsizlik çalışan nüfusun % 4'ünün altında kalmıştır. Dolayısıyla silahsızlanma, işçilerin ve halkların çıkarlarını tehdit etmemektedir. Aksine, silah yarışı sermaye kaynaklarının israfına ve çok zaman işsizliğe yol açar. Başlıca ihracatçı ülkelerin bugünkü istihdam durumu bunu kanıtlamaktadır.

Bütün ülkelerin işçileri, değişik yollardan silah yarışının sona ermesi için belirleyici bir katkıda bulunabilirler. Bu kollektif durumda, bilim işçileri bireyler olarak, ilerici kuruluşların çalışmalarına katılabilirler, fakat bir de esas olarak sendikal kuruluşları aracılığıyle bu çalışmalara katılabilirler. Herşeyden önce, savaşın kaçınılmaz olmadığı, barış içinde yanyana yaşamanın gerçekleri ve silah yarışının sona ermesinin yaratacağı muazzam olanaklar konusunda, kendi meslekdaşlarını ikna etmelidirler. Pekçok tartışmasız gerçeği biraraya getirmek için ortaklaşa çalışmalıdırlar.

Bir de bu gerçekleri herkese yaymak, uzmanla sıradan insan arasında mevcut olan ölçüsüz farkı azaltmak için, birlikte çalışmalıdırlar —bu fark sıradan insana belki onaylanamadığı, fakat hakkında fikir yürütmekte tereddüt gösterebileceği bir durum karşısında çaresizlik duygusu vermektedir.

Üçüncü görev de, amaçları barış olan uluslararası kuruluşların oluşmasını ve etkili biçimde çalışmasını teşvik etmek ve bu kuruluşların büyük bir etkisi olması için çalışmaktır. İşçilerin genel isteklerinin kendi özgül istekleriyle bağdaştırılmasında sendikalarla birlikte çalışmak, bilim işçileri örgütleri için bir görevdir. Silahsızlanma problemi, bütün insanlığı kapsayan bugünkü büyük demokrasi ve kurtuluş hareketlerinin en önemli özel sorunlarından ayrı olarak görülemez.

Son olarakta, uluslararası yumuşamanın ne ölçüde ilerlediği, silahların denetimi için somut tedbirlerin işleyişi gittikçe daha önemli olacaktır. Bu sonuncusu, başta bilim işçilerinin, mühendislerin, kalifiye işçilerin, teknik elemanların sorunu olacaktır. Çalışmalarının tatmin edici şartlarda gerçekleşmesi gerekecektir. Bu tüm işçileri ilgilendiren sendikal bir sorundur.

Ayrıca, silahsızlanmanın serbest bıraktığı kaynakların kullanımı ile ilgili planların yapılmasına sendikaların ve bilim örgütlerinin de katılması son derece önemlidir.

Sendikal örgütlerin ve ilerici kuruluşların ortaya koydukları eylemler, saldırı güçlerine yenilgiler tattırmış, anlaşmazlıkların sona ermesine ve yumuşama ve barış içinde yanyana yaşama umudunun egemen olmasına yardımcı olmuştur. Genel silahsızlanma için mücadele, bu faaliyetlerin bir uzantısı olarak görülebilir. İnsanlığın geleceği barışa bağlı olduktan başka, bir yan-

dan barış içinde yanyana yaşama, diğer yandan yeni bir ekonomik düzenin kurulması 3. cü Dünya ülkelerinin kabul edilebilir bir düzeye hızla gelmelerinde belirleyici faktörlerdir ve bu düzeye hızla gelebilmeleri için tek olasılıktır: Bunun için silahsızlanma, insanlar arasında karşılıklı anlaşmayı önleyen sosyal eşitsizliklerin, ırklar arasındaki eşitsizliklerin, coğrafi eşitsizliklerin ortadan kaldırılması için temel bir şarttır.

Helsinki'deki Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı bir dönüm noktasıydı ve dünya barış ve güvenliği için yeni olanaklar doğurdu. Şimdi orada vaadedilen yerine getirilmeli, eyleme dönüştürülmeli ve soğuk savaşı yeniden alevlendirmek isteyenlerin saldırı ve manevralarından korunmalıdır.

Moskova'da Temmuz 1975'te yapılan Uluslararası Bilimsel Sempozyum'un çalışmaları, silahsızlanma mücadelesine etkili bir katkı olarak memnunlukla karşılanmıştır, bu katkı, her iki örgütümüzün bütün ülkelerdeki taraftarlarını silah yarışının sona ermesi yönünde ve etkili bir silahsızlanma ve güvence altına alınmış barış çağının başlatılması yönünde etkili olmaya çağırmasına fırsat vermiştir. York kentinde (Büyük Britanya) Mart 1976' nın sonunda «Silah Yarışının Sona Ermesi ve Silahsızlanma için Uluslararası Forum»un yapılması, bu alandaki uluslararası eylem için, kuşkusuz önemli bir aşama olacaktır.

Her iki örgüt, bu alanda sürekil olarak görüşlerini birbirlerine aktarmayı, yalnız uluslararası kuruluşlarda değil, fakat aynı zamanda bütün ülkelerdeki işçilere yaklaşımlarında da ve üye örgütleri aracılığıyla da ortak tutumları desteklemeyi son derece önemli görürler. Özel olarak, B.M.'in son oturumunda Sovyet Hükümetinin yaptığı, nükleer denemelerin yasaklanmasını, askeri bütçeleri, bu yolla serbest bırakılan kaynaklar 3. Dünya ülkelerine yardım olarak verilmek üzere, % 10 oranında kısılmasını öngören teklifi desteklemeyi ortaklaşa kararlaştırırlar.

Nükleer güçleri, yalnız atom silahlarını yığmaya son vermeye değil, fakat bu tür silah stoklarını aktif olarak azaltmaya sevketmeyi de kararlaştırırlar.

Bir yandan, Avrupa'nın kapitalist hükümetlerinin sessizlik içinde boğmaya çalıştıkları Helsinki belgelerinin, geniş biçimde dağıtılması için, desteklemek için ortaklaşa çalışmayı vaadederler.

Bu girişimler silahsızlanma ve silah yarışına son verilmesi yönünde, askeri ve siyasal yumuşama yönünde köklü bir hareketi ve çok yönlü işbirliğinin geliştirilmesini teşvik edecektir.

DÜNYA BİLİM ADAMLARINA ÇAĞRI

Biz, birçok dalda çalışan bilim işçileri, Moskova'daki Uluslararası Bilimsel Sempozyum'umuzda —«Silahsızlanma Mücadelesinde Bilim Adamlarının ve Ör-

gütlerinin Rolü»— (Moskova; 15-19 Temmuz 1975), yaptığımız tartışmalar sonucu ve mesleki görev ve sorumluluk duygularımızın bilinciyle, tüm ülkelerin bilim işçilerine ve örgütlerine, barış ve güvenliğin sağlanması için çabalarını birleştirmeleri çağrısında bulunuyoruz.

Yaşadığımız çağ, hızlandırılmış bilimsel ve teknik gelişme çağıdır, fakat bu çağ, aynı zamanda daha büyük tehlikelerle doludur, çünkü silah yarışı durmadan sürmektedir. Askeri harcamalar ülkelerin çoğunluğunda artmaya devam ederek, toplam olarak yılda yaklaşık 250 milyon doları bulmaktadır. Nükleer silahların ve bırakılma sistemlerinin nitel olarak ilerletilmesi ve çevre ile iklimi etkileyen türden olanlar da dahil olmak üzere, kitle imha silahlarının geliştirilmesi için büyük çabalar harcanmaktadır.

Yalnız nükleer silahların nükleer güçler tarafından daha fazla geliştirilmesini, yığılmasını, yerleştirilmesini durdurmak değil, bu silahların diğer güçlere yayılmasını durdurmakta çok önemlidir. Her ikisi de önlenmedikçe, nükleer silahların yalnız hükümetler değil, kanun-dışı unsurlar tarafından da elde edilmesinin yaratacağı korkunç tehlikelerle karşılaşacağız.

Bununla birlikte çağımızda, gittikçe daha fazla halkın, ulusal kurtuluş ve bağımsızlık amacına ulaşma yönünde ilerlemesi de dahil olmak üzere, uluslararası ortamı etkileyen olumlu gelişmeler de vardır.

Ayrıca belirtilmesi gereken husus, değişen durumun özellikle Sovyetler Birliği ve ABD arasındaki siyasal yumuşama ile birlikte yürüdüğüdür. Genel ve tam silahsızlanma ile birlikte yürüdüğüdür. Genel ve tam silahsızlanma nihai amacına ulaşmak üzere, nükleer savaşın önlenmesi ve genel olarak devletler arasında savaş olasılığının ortadan kalkması yönünde ve silah yarışına son verilmesi yönünde, kalıcı kazanımlar sağlamak için gelişen uluslararası yumuşamanın yarattığı fırsatlardan yararlanılmalıdır. Silah yarışının sürüp gitmesi, yumuşama süreciyle bağdaşmaz.

Silah yarışına son verilmesinden söz ederken, yalnız nükleer güçleri değil, dünyadaki bütün ülkeleri kastediyoruz. İnsani ve maddi kaynakların, insan hayatının yıkılması yerine, yaşama şartlarının düzeltilmesinde kullanılması bütün ülkelerin temel çıkarlarına uygundur.

Stratejik silahları, eşit güvenlik ilkesine uygun olarak sınırlandıran anlaşmalar ve diğer uluslararası anlaşma ve komisyonlar, her ne kadar önemli iseler de, silahsızlanma ve nükleer savaş kâbusunu yoketme yönünde yalnız ilk adımı oluşturmaktadırlar. Nitel ve nicel sınırlamalar alanında daha etkili ve anlamlı tedbirler için bir sıçrama tahtası olarak kullanılmalıdırlar. Silah yarışı sürdükçe dünya güvenliğe kavuşamaz.

Bilim işçileri çalışmalarının hangi amaçlarla kullanıldığına kayıtsız kalamazlar. Her zamandan çok bugün bilim işçilerinin manevi görevi, insanlık önündeki görevleri, çalışmalarının yıkıcı amaçlar için daha fazla kullanılmasının önlenmesini gerektirmektedir.

Bütün ülkelerin bilim işçilerini ve örgütlerini silah yarışına son verilmesi ve gerçek bir silahsızlanma ve güvence altına alınmış barış döneminin başlaması için ellerinden geldiği ölçüde etkili olmaya çağırıyoruz.

Silah yarışının sona ermesinden, dünyanın kalkınmakta olan bölümündeki ülkeleri dönüştürmek, bu ülkelerin halklarının yoksulluğunu hafifletmek ve kalkınma süreçlerini kolaylaştırmak yönünde yararlanılmalıdır.

Çabalarını birleştirerek, bilim işçileri soğuk savaş dönemine geri dönülmesini önlemek, yumuşamanın gelişmesini ve bütün devletler arasında güvenlik ve işbirliğinin gelişmesini kolaylaştırmak, silah yarışının durdurulmasına ve genel ve tam silahsızlanma amacına doğru ilerlemesine yardım etmek bakımından çok şey yapabilirler.

karl marx ve bilimsel ve teknolojik devrim sürecinde insan *

G. VOLKOV **
Türkçesi : Selim YURDANUR

«Sovyetler Birliği'nde daha önce ilk kez yayınlanmış olan bilimsel komünizm kurucularının birçok eseri, mevcut bilimsel ve teknolojik devrimin özünü anlamak, sunduğu esaslı sorunu —karşıt sosyo-ekonomik sistemlerde sürekli bilimsel ve teknolojik ilerleme seyrinde bireyin gelişme alanı sorununu— kavramak bakımından büyük önem taşımaktadır.»
Komünist, sayı 13, 1975

Her nesil, Marx'ın mirasında, bu neslin önüne titizlikle dikilen ve daha önceleri hiçbir zaman ele alınmamış zorlayıcı problemlere ışık tutan yeni yönler buluyor. Her nesil, öncekiler gibi, bizzat kendi deneyleriyle görmektedir ki, Marx'ın mirası ne geçmişe ne de yalnızca şimdiye ait olmayıp, geleceğe de aittir; bu miras, tarihe giderek daha fazla hakim olarak, burjuva ideologlarının iddialarını çürütüyor: Marksizm hakkında yalnız kulaktandolma bilgilere sahip olan bu ideologlar «nükleer, uzay ve kompütör çağımızda», intetekronik, teknotronik, sibernetik, ekolojik, demografik***, endüstri sonrası (ya da **artığı**), haberleşme vb. devrimleri çağında onun «ekonomik bakımdan tek-boyutlu» ve eskimiş olduğunu, Marx'ın komünist geleceğin insanı idealinin «ütopya» olduğunu söylüyorlar.

Marksizm-Leninizm, gelecek için hiçbir zaman hazır reçeteler sunmamıştır ve hiçbir zaman da sunacak değildir. Ancak, Marx, bilimsel ve teknolojik ilerlemenin eğitim ve yasalarını değerlendirmekle, günümüzde STR'nin**** toplumsal problemleri hakkında yazan pekçok araştırmacının başını çekti. Rahatlıkla denilebilir ki; yüzyılın başlarında Lenin tarafından geliştirilen mirası, bu devrimin felsefi kavranışına, «pozitif» burjuva toplum-

---

* Bu yazı, **SOCİALİSM-Theory and Practice** dergisinin Ocak 1976 sayısından çevrilmiştir

** **Prof. Genrikh VOLKOV;** (Felsefe Doktoru), SBKP MK yönetimindeki Toplumsal Bilimler Akademisi üyesidir.

*** Demografi : Nüfus istatistiği bilgisi. (çn.)

**** STR : Bilimsel ve teknolojik devrim. (BTD, çn.)

sal düşünüşünün «gri faresi»nce üretilen yenilikçilik (modernistik) edebiyatının doğrularından kıyaslanamıyacak ölçüde çok götürür.

K. Marx ve F. Engels'in eserlerinin, yeni Sovyet baskısında üç hacimli kitap oluşturan (cilt 46 ve 47'nin 1. ve 2. kısımları), **Kapital** ve **Kapital**'in müsvette el yazmaları, tarihsel ilerleme yollarına, bilim ve teknolojinin, üretici güçlerin eğilim ve yasalarına ilişkin düşüncelerin geniş bir tartışmasını vermektedir.

STR : TEKNOLOJİK VE TOPLUMSAL İÇERİĞİ

Üretici güçlerde köklü bir değişikliğe varan STR, ana üretici gücü, insanın kendisini, tüm maddi ve ruhsal zenginliğin yaratıcısını kapsar, ilkin. Bu, bilim ve teknolojinin kendilerinde salt özerk bir değişiklikten daha öte birşeydir. Bu, tüm «insan-bilim-teknoloji-üretim». sisteminde köklü bir değişikliktir; öyle ki, bu gidişte bu unsurlar arasındaki, öncelikle de insan ile teknoloji arasındaki tüm karmaşık karşılıklı-ilişkiler sistemi esastan değişik hale gelir.

Eskiden işçi; teknik sistemlerin ritim ve hızına, insan hareketini makinelerin hareketiyle önceden-belirleyen makine işlemlerinin niteliğine bağımlı bir halka olarak, teknik sistemlerin işleyişine dolaysızca dahil bulunurken, şimdi STR; Marx'ın «emek artık üretim sürecine o kadar fazla dahil olmaktan çıkmış görünümü kazanır: daha ziyade, insanoğlu üretim sürecinin kendisiyle onun nezaretçisi ve düzenleyicisi olarak ilişkiye daha çok girer.», [1] şeklindeki teknolojik gelişme düzeyine ilişkin öngörüsünü hayata çeviriyor.

Buradan Marx'ın formüle ettiği bir yasanın tutarlı uygulanışı çıkar: bu yasa, tüm teknolojik gelişmeyi «canlı işçinin faaliyetinin, makinenin faaliyeti haline gelişinin» [2] ve gelecekte «.... birşeyin yapabileceğinin bittiği yerde insanın yapacağı işin» [3] bir sonucu olarak, birbirini izleyen bir «doğal güçlerin insan gücüyle yer değiştirmesi» [4] haline getirir.

Bizzat otomasyon sayesindedir ki, günümüzde, insan faaliyetinin ağır, mekanik, tek-düzeli (streotip), fiili kısmını «şeyler»e dönüştürür. Marx, «.... iş araçlarının, doruk noktası **makine**, ya da daha ziyade bir otomasyonun harekete getirdiği, kendi kendine hareket eden bir hareket-halinde-güç, bir **otomatik makine sistemi** (makine sistemi: otomatik olanın ancak en tam, en elverişli biçimidir ve yalnız başına makineyi bir sisteme çevirir) olan farklı değişimlerden geçmesinin» [5] bir sonucu olan eğilimi belirginlikle gördü.

Otomasyonun modern gelişmiş biçimlerinin, insanı dolaysız

üretim sürecinden dışladığı ve kapalı uzaktan-kumandalı üretim çevreleri yaratma olanağı verdiği kaydedilmektedir. Bunun, insanı dolaysız üretim sürecinin «yanıbaşına» koyması olgusu, zor-erişilir amaçlara dokundurur: emeğin içeriği, koşulları ve niteliğinde değişmeler ve dolayısıyla üretim personelinin yapısında, tüm olarak toplumun sosyal yapısında, üretim dalları arasındaki ilişkilerde vb. bağıntılı değişmeler. Bütün bu süreçler, dolaylı ya da dolaysız, üretim sürecinde otomasyona götüren değişikliklerce koşullandırılmaktadır — STR'nin genel çizgisi.

Otomasyon, (sibernetiğin uygulanışı da dahil) STR'nin teknolojik içeriğini oluşturur. İnsanın üretim sürecindeki yerinin, otomasyonun sonucu olarak değişmesi ve emeğin nitelik ve içeriğinin değişmesi, bu devrimin toplumsal içeriğini oluşturur. Toplumun ana ve özünde tek üretici gücü, bütünüyle insandır (çünkü ancak onun dolaylı ya da dolaysız katılmasıyla birşey üretilebilir). Teknoloji, bilim ve örgüt, salt insanın kullanarak, kollarının ve zihninin potansiyelini genişlettiği aletlerdir. Bunlar, onun bedensel ve ruhsal varlığının bir uzantısı, **«insan beyninin, insan eliyle yaratılan organları»** [6] ve faaliyetinin özgül biçimleridirler.

Marx'a göre, **«bilimin gelişmesi**, bu ideal ve aynı zamanda fiili zenginlik, **insansal üretici güçlerin**, yani zenginliğin, **gelişmesinde** yalnızca bir yön, bir biçim olarak belirir.» [7] «Onun yaratıcı potansiyellerinin tam olarak işlemesi» [8], özünde, toplumun gerçek zenginliğini sunar.

MODERN KAPİTALİZM SİSTEMİNDE İNSAN

STR, kendi seyriyle, kapitalist toplumun en acılı organik özelliğini: onun insana, bireye, genel olarak manevi kültüre olan düşmanlığını, kâr uğruna insan kanını, insanın canlı ruhunu, çarpan kalbini kullanmaya olan Shylock-vari * ihtirasını açığa vuruyor. Maddi servetin görülmedik ölçüde gelişmesi ve kapitalizmin harikulade teknolojik ve bilimsel kazanımları, insansal gelişmenin değerlerinin kıymetten-düşürülmesi, özellikle ayan-beyan hale getirmektedir. Sermayenin **«üretimin başlıca gücünü, insanoğlunun kendisini** tek-yönlü kaldığı, sınırladığı, vb.» [9] gerçeği özel bir açıklıkla ortaya çıkmaktadır.

Bu sınırlamanın spesifik ifadesi nedir? En başta, onun salt faydacı kullanımı, tüm insan yeteneklerinin toplum yaşamının bütün alanlarında yalnızca sermayenin işleyen ve genişletilmiş

---

* Shylock (Şaylok) : Şekspir'in «Venedik Taciri» adlı eserindeki aç-gözlü, borçlusunu iliğine kadar soyup sömüren tefeci. (çn.)

yeniden-üretimine bağımlı kılınması olgusu. Zorla çalıştırmanın; birey üzerinde şiddet olarak, zorla, yabancı, nefret edilen faaliyet olarak hissedilip, tatminkarlık vermemesi, verememesi olgusu. İmalatçının (bireysel ya da kollektif olsun) işçinin, mühendisin veya bilim adamının kişiliğinde, kâr sızdırmak için kullanabileceklerinin haricinde, herhangi bir olumlu niteliği kaale almamaları olgusu. İnsanı dar mesleki faaliyet için, belli bir tipte donatımı, üretim sürecini ve örgüt sistemini işletmek için eğiten, tüm eğitim sisteminin sınırlayıcı bir yapıya sahip olması olgusu. Ve doğal olarak, birey üzerindeki en sakatlayıcı etkiyi, insanın güç ve yeteneklerini dumura uğratarak, hem fiziksel hem de moral bakımdan baskı altına alan, işin yoğunlaştırılması yapmaktadır.

Emeğin (işin ç.) entellektüel bakımdan teşvik edici olmayan karekteri, boş zamanın kullanımına benzer bir karekter hasıl eder. İnsanlıktan-çıkarıcı gücünün üstünde zorlayıcı iş gününden sonra, insan ciddi entellektüel gayret, bir yaratıcı kaldıraç isteyen işleri yapmaktan aciz kalıyor. Sermaye «büyük» bir psikologtur. O, işçinin tüm gücünü tüketerek olduğu kadar, bir ucuz filmler ve TV gösterileri, düşük-kaliteli şovlar, pornografi, uyuşturucu maddeler yığını sunarak da iş görür. Bireyi, sınırlamaya ek olarak, tahrip de eder.

Bir sömürü, özel mülkiyet ve tüketim değerleri toplumunda, bireyler arasındaki ilişkiler, birbirleriyle bağlantıları da yabancılaşmış bir karekter kazanır.

«..... Her ikisi kendi özel çıkarını güder... her birey karşılıklı olarak, başkalarının çıkarları iddiasına karşı durur, öyle ki genel bir olumluluk yerine, bu herkesin herkese karşı savaşı bir genel olumsuzluk doğurur.» [10] Kişisel ilişkiler, burada hakim olarak fonksiyonel, iş (sel), parasal ilişkiler üzerine kuruludur. Burada «insanlar birbirlerine göstermedikleri bağlılığı bir nesneye (paraya) gösterirler.» [11]

Çağdaş burjuva toplumunda, bireyin yaşadığı trajedinin derinliğini kavrayabilmek için, Marx'ın, burjuva demokrasisinin pek övündüğü bireylerin birbirlerinden görünürdeki (sözde, ç.) bağımsızlığının, ilişkilerindeki «özgürlüğün» «temelde salt bir illüzyon (hayal, ç.) olduğu ve daha doğru olarak da umursamazlık diye adlandırıldığı» [12] şeklindeki düşüncesini akılda bulundurmak da önemlidir. Herşeyin herşeyle değiş-tokuş edildiği ve kendini gerçekleştirmenin * ancak kişinin enerjisini, gücünü, yeteneklerini ve düşüncelerini satma eylemi olarak mümkün olduğu bir sisteme dahil olmak, özünde, şu demektir: «evrensel orospuluk,

---

* **Kendini-gerçekleştirme :** self-realisation. (çn.)

kişisel yetenekler, kapasiteler, yetiler, faaliyetlerin toplumsal karekterinin gelişmesinde zorunlu bir evre olarak belirir. Daha kibarca ifadesi: evrensel yararlanma ve kullanma ilişkisi.» [13]

STR, kapitalizme insan zekâsı ve enerjisinden, insanın fiziksel ve entellektüel kudretlerinden azami kârlar çıkarmak için, yeni eşi-görülmedik olanaklar sunuyor. Burada Marx'ın: eğer kapitalist üretim, maddi değerlerin yaratılması hususunda, tüketim malları şeklinde ifadesini bulan emek (çalışma, ç.) hususunda, tüm sömürücü üretim tarzlarının en ekonomik olanı ise, aynı zamanda, «... insan, canlı emek hususunda da, herhangi bir başka üretim tarzından daha geniş ölçüde müsriftir. İnsanın kanını-iliğini, fizik gücünü ve de entellektüel ve sinirsel enerjisini israf eder.» şeklindeki önemli düşüncesini belirtmek yerinde olacaktır. Bu nedenle, toplumun sosyalist örgütlenmesine bir başlangıç oluşturan çağlardaki boydan boya ilerleme «ancak her bireyin gelişmesine en büyük zarar pahasına» [14] elde edilmiştir.

Sermaye STR'yi —emekçi kitlelerin zekâ ve emeğinin bir ürünü (olan STR'yi, ç.)— insana düşman bir güç haline dönüştürür. Bunu yapmakla, onun gelişmesini, kendi çıkarlarına ve birçok asırlık deneylerine dayanarak, iyi-geliştirilmiş kâr-yapma mekanizmalarındaki çıkarlara doğrultmaya çalışır. STR, üretici güçlerin hızlı gelişmesi ve üretimin maddi koşullarında süregelen devrimlerin, sermayenin hayati ölçüde zorunlu bir varolma, büyüme koşulu ve aynı zamanda, onu yıkıma doğru sürükleyen bir araç da olduğu yolundaki Marx'ın keşfettiği paradoksu gidermek bir yana, aksine bütünüyle açığa vuruyor.

Bu paradoksa uygun olarak, STR, kapitalizmde ikili bir rol oynar. Toplumun ekonomik gücünde süratli bir yükseliş için, yoğunlaşıp merkezileşmesi için yeni olanaklar yaratır ve aynı zamanda, antagonist çelişkileri belli bir yere dek keskinleştirerek, yeni bir üretim tarzı için, maddi ve örgütsel ön-gerekleri oluşturur. Kapitalizmin gelişmesini hızlandırır ve dolayısıyla, «son saatini» daha da yakınlaştırır.

SOSYALİZM: STR VE BİREYİN SINIRSIZ GELİŞMESİ

Amaçlar ve yöntemler bakımından sosyalizm, kapitalizmin tersine STR'den yararlanmada temelden yeni bir biçim arzetmektedir. Kapitalizm, gösterilmiş olduğu gibi, bireyin gelişimini tümüyle artı-değer elde etme çıkarlarına bağımlı kılar ve böyle yaparak ekonomik gelişmede nispi başarılar sağlarken; sosyalizm STR'nin önünde, halkın sınırsız özgür çok-yönlü gelişmesinde, çağdaş üretici güçlerin temel gereksinimi konusunda gerek ye-

terli ölçüde gelişme yoğunluğu ve gerekse dinamiği anlamında çok daha geniş ufuklar açmaktadır. Böyle bir gelişme, STR'nin sınırsız gelişiminde giderek artan zorlayıcı bir koşul, bir öngerek, hakim etken haline geliyor.

Burjuva propagandasının pek sevilen bir ustalığı da; onun için çalışmanın bir ilk hayati ihtiyaç ve bir yaratıcı faaliyet kaynağı olan çok-yönlü, uyumlu kişilik olarak, geleceğin insanı şeklindeki Marksist kavramın ütopik bir karekter taşıdığı iddiasıdır. Burjuva yaşam tarzı, gerçekten çalışmaya (emeğe, ç.) karşı bir gazap (bela, ç.) olarak ve insana karşıda, basitçe bir dış amaçlara ulaşma aracı olarak alışılagelmiş bir havari (dinsel, ç.) tavrı takınma çerçevesinin dışına çıkmaya izin vermez. Buna karşılık, artık Marksist insan idealinin, yalnızca sosyalizme ve komünizme doğru ilerlemekte olan uygarlığın gelişmesindeki sosyo-politik eğilimlere değil, ama, aynı zamanda STR'nin eğilimlerine de uygun düşmekte olduğu özellikle açığa çıkmıştır. Dünya sosyalist sistemini oluşturan ülkelerde ayrıntılarıyla açıldıkça, geleceğin insanının dünya görüşü Marx'ın **Kapital**'e hazırlık el yazmalarında işaret ettiği gözlenir özellikleri kazanmaya başlıyor.

Üretimin otomasyonu, örneğin, gelecekte maddi üretimdeki tüm emeği (çalışmayı, ç.) bir araştırma ve yaratma unsuruyla birlikte bir hakim-olarak düşünceyi teşvik eden eyleme dönüştürmeyi mümkün kılacak ve böylelikle de, onu kelimenin gerçek anlamında yaratmaya yakınlaştıracak, «bireyin kendini gerçekleştirmesi» [15] sürecine çevirecek, onun asli güçlerinin gelişmesini sağlayacaktır. Bunun yanısıra, sosyalizm, emeğin yabancılaşmış karekterinin giderilmesine doğru başka bir yönden de ilerliyor. Yani, sosyalizm, onu dış zorlamayla değil de onun yerine kendini-gerçekleştirmesi için, iç gereksinimle dikte edilen toplum ve kendisi için özgür emeğe, ürünleri üreticinin kendisinin hizmetinde olan emeğe dönüştürür.

Marx'a göre, maddi üretimdeki emek, ancak, şayet «salt özellikle işe-koşulmuş bir doğal güç olarak, bir insan uğraşısı değil de, üretim sürecinde... tüm doğa güçlerini düzenleyen bir faaliyet şeklinde beliren bir özne (fail, ç.) olarak uğraşı» [16] haline gelirse, yaratma nitelikleri kazanabilir ve «bireyin kendini-gerçekleştirmesinin» bir aracı haline gelebilir. Bütünüyle STR'nin ayrıntılarıyla açılmasının sosyalist biçimidir ki, emeği bir dönüşüme götürür, bu süreçte onun toplumsal karekteri bilimsel karekteriyle birleşir. Emeğin kendisi «doğa güçlerini kendine bağımlı kılan ve onları insansal ihtiyaçların hizmetinde çalışmaya zorlayan bir bilimsel süreç» [17] e dönüşür.

İnsan çalışırken, yaratıcı yetilerini geliştirir ve gerçekleştirir, boş zamanının kullanımı da buna bağlı olarak değişir. Eme-

ğin (çalışmanın, ç.) nitelik ve içeriğinde bir değişme olmaksızın dinlenme kendiliğinden bir uyumlu, yaratıcı kişilik oluşturma sahası haline gelemez. Bireyi eğitip, yetiştirmek için çalışma süresini nicelik bakımından düşürmek, eğer o halihazırda yeni donatım ve örgüt sistemlerinin yardımıyla nitelik bakımından dönüştürme gibi belli normları aşmıyorsa, o kadar önemli değildir. Eğer yaratıcı emek, ekonominin hangi dalında çalışırsa çalışsın, toplumun her üyesince fiile geçiriliyorsa, her bir kişi tarafından, zaman bakımından sınırlanmasının bir kazançtan ziyade bir kayıp olarak addedileceği, en yüce değer ve en yüce faaliyet olarak görülecektir.

Marx, komünizmde bireysel zenginlik ölçüsünün «.... artık, hiçbir şekilde, emek süresi değil, fakat daha ziyade kullanılabilir süre (çalışılabilir zaman, ç.)» [18] olacak diye yazdığında, dinlenmenin, faaliyetsiz eğlence süresinin, her işçinin zaman bütçesindeki emeğe (çalışmaya, ç.) bir önceliği olacağından yola çıkmıyordu. O, tüm olarak, toplumun maddi ihtiyaçlarını karşılamak için, daha az bir zaman ve bireyin gelişmesi üzerinde, en başta da, bilim, eğitim, sanat üzerinde daha büyük bir zaman parçası harcayacağı varsayımından yola çıkıyordu. Marx, bu zamanı toplumun boş zamanı, ya da toplumsal olarak boş zaman olarak tanımladı.

Doğal ki, toplum, maddi yararların üretimi için ne kadar az zamana gerek duyarsa, ruhsal uğraşı için o kadar çok zaman kazanır. Kapitalizm, boş zamanın, onun yalnızca ayrıcalıklı sınıflarınca sahip-çıkılmasına dayanırken; sosyalizm, toplumun çalışma zamanı ile boş zamanı arasındaki karşıtlığı, tüm işçilere kültürel kazanımların kullanımını artırmak için eşit hak ve fırsatlar tanıyarak giderir.

Bu görevlerin yerine getirilmesi, tüm tarihin en büyük dönüm noktası olacaktır. Toplum, toplumsal zamandan en az sarfiyatlarla bir maddi yararlar bolluğu üretecek, ilk kez güçleri ve enerjisinin daha büyük bir bölümünü yaratıcı yetilerin ve her bireyin içsel zenginliğinin «üretimi ve birikimine», insanın toplumsal ve biyolojik doğasının yetkinleştirilmesine, toplum ve doğayla olan ilişkilerinin akışkanlaştırılmasına yöneltmeye muktedir olacaktır.

İKİ DÜNYA SİSTEMİ ARASINDA YARIŞMA : NİCELİKSEL VE NİTELİKSEL ÖLÇÜTLER

(STR, ç.) iki dünya sosyo-ekonomik sistemleri arasındaki yarışmanın sonuçlarının kıyaşlanabilirlik ölçütleri sorunu üzerine yeni bir ışık tutmaktadır. Lenin'in işaret ettiği gibi «.... son tah-

lilde, emeğin üretkenliği, yeni toplumsal sistemin zaferi için en önemli başlıca şeydir.» [19]

Bununla birlikte, Lenin hiçbir zaman sorunu salt emek üretkenliğine indirgemedi. Sosyalist üretim «... toplumun **bütün** üyeleri için **tam** refah ve özgür **çok-yönlü** gelişmeyi sağlama hedefiyle» [20] yaratılmıştır.

Bu yüzden, niceliksel ekonomik göstergeler, iki dünya sistemi arasındaki yarışmanın gidişini değerlendirmek için yeterli midir? diye sormak doğal. Açıktır ki, bu göstergeleri de hesaba katarak, aynı zamanda sosyalist ekonomik yönetim tarzının temel avantajlarını ortaya seren göstergelerden yola çıkmak yerinde olur. Sosyalist ülkelerdeki yaşam biçiminin, tüm emekçi halka iş temini, özgür çalışma hakkının fiilen uygulanması, serbestçe meslek seçme olanağı, insanı yarınına duyduğu güvensizlikten kurtaran ekonominin dengeli buhransız gelişimi, yaşlıların maddi bakımdan geçiminin sağlanması, toplumsal tüketim fonlarının rolünün artması, düşük kiralar vb. gibi niteliksel özelliklerini hesaba katmak şarttır. Sosyalizmin sosyo-ekonomik eşitlik, halk arasında yeni ilişkilerin kurulması gibi vazgeçilmez kazanımları ve emekçilerin eğitim ve kültüründe, toplumsal güvenlikleri ve sağlık hizmetlerindeki kazanımları gözardı edilemez.

Sosyalist ülkelerin kazanımları, yaşamın tüm alanlarında kapitalist devletlerle karşılaştırıldığında, yoğunlaşmış biçimde ifade edilebilecek, herşeyi kapsayan tek bir ölçüt var mıdır? Böyle bir en-üst ölçüt, bireyin gelişiminin ölçüsü, başka bir deyişle, bireyin potansiyellerinin ve yeteneklerinin özgürce çok-yönlü gelişmesine hizmet eden maddi, teknik, sosyo-ekonomik, politik ve diğer koşulların genişlik derecesidir. Bu açıdan ekonomik büyüme, tüketim olanaklarındaki büyüme, ancak, bunlar her bireyin deformasyonu yada tahribi için değil de, onun çok-yönlü gelişmesi bir temel arzettikleri zaman, gerçek bir değer ifade ederler.

Kapitalist ülkelerde, nüfusun yaşam standartlarının ortalama istatistik göstergeleri, nispeten yüksek olduğu halde, onların hiçbiri, üretim tarzlarından ötürü, ekonomik ve politik eşitsizliği giderecek, toplumun bütün üyelerinin maddi ihtiyaçlarını temin edecek ve çok-yönlü bireyler yetiştirecek bir durumda değildir. En modern kitle imha araçlarının imali için binlerce milyon doları sokağa atacak kadar «zengin»dirler; fakat işsizliği ve yarına duyulan güvensizliği gidermenin, kültüre, eğitime, toplumsal güvenlik ve sağlık bakımına ve konut planlamasına yapılan devlet harcamalarını özlüce artırmanın asgari ölçüsünde bile insan olma lüksüne para yetirecek kadar zengin değillerdir. Tam

da bu husustadır ki, kapitalizm, «burjuva servetinin temelini oluşturan içsel, müthiş yoksulluğu....» [21] en açık bir biçimde ortaya sermektedir.

* * *

Sosyalizm, birkaç yüzyıllık gelişme siciline sahip kapitalizmle yarışmasında, potansiyellerini ortaya çıkarmaya daha henüz başlayan genç bir toplumsal gerçekliktir. Birçok sosyalist ülke, oldukça düşük gelişme düzeyindedir ve onun üstüne de, savaşlarla yıkıma uğratılan ekonomilerinden yükselmeye başladı. Tarihsel bakımdan kısa bir dönem içersinde kaydedilen dev ekonomik ve toplumsal başarılarından gurur duyuyor ve aynı zamanda da pekçok meydan-okuyan problemin çözüm beklediğini, iki sistem arasındaki yarışmada, çok-yönlü zaferin, sosyalist sistemin elde ettiği toplumsal kazanımların daha ileri gelişmesini, bilimsel ve teknolojik ilerlemenin esaslı bir hızlanışını, emek üretkenliği'nin daha süratli bir gelişmesini, üretim kontrolündeki ekonomik mekanizmaların sürekli yetkinleştirilmesini gerektirdiğini açıkça görüyoruz.

NOTLAR

1 K. Marx, **Grundrisse,** Politik Ekonominin Eleştirisinin Temelleri, Penguen Books, s. 705
2 **Age,** s. 704
3 **Age,** s. 325
4 K. Marx, **Kapital,** c. 2, Londra 1887, s. 382
5 K. Marx, **Grundrisse,** s. 692
6 **Age,** s. 706
7 **Age,** s. 540
8 **Age,** s. 488
9 **Age,** s. 442
10 **Age.**
11 **Age,** s. 160
12 **Age,** s. 164
13 **Age,** s. 163
14 K. Marx, F. Engels, **Toplu Eserler,** II. Baskı, Moskova, c. 47, s. 186
15 K. Marx, **Grundrisse,** s. 611
16 **Age,** s. 612
17 **Age,** s. 700
18 **Age,** s. 708
19 Lenin, **Toplu Eserler,** c. 29, s. 427
20 **Age,** c. 6, s. 54
21 K. Marx, **Grundrisse,** s. 228

pekin'in avrupa politikası*

I. ALEXEYEV
Türkçesi : Fahri ERKOÇ

Son yıllarda sosyalist ve kapitalist ülkeler arasındaki ilişkilerin temelini, barış içinde birarada yaşama ve dostça işbirliği ilkeleri oluşturmaktadır. 1975 yazında, 33 Avrupa ülkesi, ABD ve Kanada liderlerinin Helsinki'de yaptıkları tarihi zirve toplantısı, bu olumlu değişimlerin mantıksal bir sonucuydu.

Bu Avrupa forumunun başarısı, bütün dünyada olumlu yankılar uyandırdı. Gene de, elde edilen başarılı sonuçların bütün güçlükleri ortadan kaldırdığını sanmak yanlış olacaktır. Detant düşmanlarının sayısı hala az değildir ve bunların eylemleri yalnız Avrupa ile sınırlı kalmamaktadır. Leonid Brejnev, «Bunlar fırsat kollamakla kalmıyor, aynı zamanda, eyleme de geçiyorlar», demiştir. «Detantın meyvalarına değer veren herkesin, siyasi partilerin ve örgütlerin işbirliğini mutlak gerektiren bir görev var: karanlık gerici güçlerin ve soğuk savaş yanlılarının planlarını boşa çıkarmak ve Avrupa'ya barışçı bir gelecek sağlamak.»

Ne yazık ki, Çin Halk Cumhuriyeti yöneticilerini, detant ve işbirliğini engelleyen ve yeryüzünün değişik kesimlerinde kollektif güvenlik sistemleri kurulmasına set çekenlerin ön saflarında görüyoruz.

PEKİN VE HELSİNKİ KONFERANSI

Pekin'in Avrupa olaylarına karşı tutumu, Maoculuğun dünya çapındaki planlarından kaynaklanmakta ve bu planın antisosyalist Büyük-Güç çizgisinin bir bölümünü oluşturmaktadır. Maocu ideoloji ve dış politikanın amacı, yeni bir dünya çapında sürtüşme gereksinmesini haklı çıkarmak, insanları savaşa kışkırtmaktır. Mao Çetung'un hesaplarına göre savaş, Çin'in geniş etkinlik alanına sahip, dünya çapında merkez olabilme özlemlerine «yeşil ışık» yakacaktır.

Avrupa, Maocu strateji içinde özel bir yer tutmaktadır. Çünkü, Avrupa'da iki sistemin güçleri, sosyalizm ve kapitalizm doğrudan ilişki içinde ve karşıkarşıyadırlar.

Son zamanlarda, Pekin'in Avrupa'daki diplomatik faaliyetleri, özellikle Avrupa forumuna karşı yoğunlaştı. Forumun hazırlık çalışmalarından başlayıp zirve düzeyindeki son toplantıya kadar bütün aşamalarda, Pekin temsilcileri, daha iyi bir davaya la-

* **International Affairs,** sayı: 1976/1

yık bir kararlılık içinde, konferansa şiddetli siyasi ve propaganda saldırıları yönelttiler.

Daha 1972 sonbaharında, Avrupa devletleri Konferansı toplanmasıyla ilgili ön görüşmeleri yapmaya hazırlanırken, Maocular birçok Batılı politikacıyı bu foruma katılmamaya ikna etmeye çalıştılar. Avrupa'da detantın yalnızca SSCB'ye yararlı, diğer ülkelere ise zararlı olacağı yolunda bol keseden «dostça uyarılar» dağıttılar. Daha sonra, bu seslere kulak vermeyen (yalnızca Arnavutluk bunlara uydu ve böylece kendisini tüm Avrupa'da tecrit etti) 35 ülkenin temsilcileri, çok yönlü görüşmeler için Helsinki'de toplanıp, Konferansın aşamalı biçimde toplanmasına karar verdiklerinde, Çin diplomatları, temel sorunlar üstünde anlaşma sağlanmasını önleyebilmek umuduyla tutumlarını değiştirdiler.

Bu «yüce» amaç uğruna, Pekin, Çin'e yönelmiş bir «Sovyet Tehdidi» hakkındaki akıl dışı Maocu iddiayı bile feda etti. ÇHC Devlet Konseyi Başbakanı Çu-En Lay, 1973 Mayıs'ında ABD'li gazeteci M. Childs ile yaptığı bir konuşmada, Sovyetler Birliğinin Çin'e kuzeyden bir saldırıda bulunması olasılığı yolundaki söylentileri inkar etti. [1] Bununla ilişkin olarak «London Times» gazetesi, biraz da alayla, şunu belirtti: «Pekin'in hemen her gün Çin'e karşı bir Sovyet 'sürpriz saldırısı' uyarısında bulunduğu uzun bir süreden sonra, Çin yetkilileri şimdi rahatlıkla buna hiçbir zaman inanmadıklarını belirtiyorlar.» [2] Bu hareketin nedeni, kısa zamanda ortaya çıktı ve Pekin propagandası, «Sovyetler Birliğinin stratejik saldırısı'nın öncelikle Batı'ya yönlendirilmiş» olduğu [3] ve Sovyet Silahlı Kuvvetlerinin üçte ikisinin Avrupa'da «askeri bir hegemonya» kurmak üzere SSCB'nin Batı sınırlarında toplandığı [4] yolunda bir keşifle dünya kamuoyunu şaşırttı.

Helsinki Konferansı'nın son aşaması da, Pekin'in yeni bir dizi saldırılarına yol açtı. Ama bu sefer amaç, bunun sonuç belgelerini ve başarılarını karalamaktı.

Sınırsız bir küstahlığa ve diğer halklara karşı nefrete sahip olan Çin imparatorlarının en kötü geleneklerini miras alan Maocu yöneticiler, bir öğretmen tavrı içinde, Batı kamuoyuna zirve düzeyinde bir toplantı yapmanın «etkisizliği», «hayalciliği» ve «tehlikesi» üstüne nutuk çekmektedirler. Bunu küstahca «yeni bir Münih», «güvensizlik üstüne bir konferans», «havagazı» olarak nitelendirmekte ve Sonuç Belgesini «kağıt parçası» diye adlandırmaktadırlar[5]. Her türlü mantığa aykırı olarak, Çin'in yönetici çevreleri, 35 devlet başkanının şimdiye kadar görülmemiş biçimde biraraya gelmelerinin bir detant belirtisi değil, tersine, «süpergüçlerin çatışmasının» [6] yoğunlaşmasının ve bunlar arasın-

da kaçınılmaz olan savaş tehlikesinin artmasının kanıtı olarak göstermeye çalışıyorlar.

Pekin, Avrupalıları, kıtalarında gerilimin arttığına ve bunun «iki süper güç» arasındaki silahlanma yarışından kaynaklandığına inandırmak için elinden geleni yapıyor. Doğal olarak, burada başlıca sorumluluk, sözde «silahlanma hızındaki artışı ABD'yi kat kat geçmiş olan»[7] Sovyetler Birliği'ne yükleniyor.

Avrupa Parlamentosu Başkanının bildirdiğine göre, «aldatılmış» ve «yanıltılmış» Batı Avrupalıların çıkarlarına karşı duyduğu babaca ilgi dolayısıyla, Pekin onları «Helsinki'den sonra uykuya dalmamaları, tetikte olmaları» ve Sovyetler Birliğinin, Batı Avrupa ile ABD arasındaki uçurumu genişletmeyi ve NATO ve AET'yi zayıflatmayı hedefleyen «dolaplarına» kanmaları için uyarıyor.

«NATO'nun güney kanadındaki zayıflama» diye adlandırdığı şey dolayısıyla paniğe kapılan Pekin, NATO liderlerini uyanık bulunmaya ve silahlarını artırmaya çağırıyor. Pekin, Avusturya, İsviçre, Danimarka, Norveç ve İsveç gibi bazı küçük ve tarafsız Avrupa ülkelerine karşı da «ilgisiz» kalmıyor. Onlar da «yaklaşan bir tehlike» hakkında uyarılıyor ve «savunma kapasitelerini güçlendirmeye», yani aktif bir silahlanma yarışını başlatmaya teşvik ediliyorlar. Çin liderlerinin, Avrupa'yı birleşmeye ve NATO'yu güçlendirmeye ısrarla teşvik etmesi üstüne yorum yapan Batı Alman **General-Anzeiger** gazetesi, «insan, en iyi Avrupalıların Pekin'de olduğu kanısına kapılıyor», diye alayla kaydetmektedir.[8]

Gerçekleri görmeyi ve Avrupa'da detantı kabul etmeyi reddeden Pekin, kıskanılmayacak bir duruma düşmüştür. Çin liderleri, ya Avrupa'da hiçbir şey değişmemiş gibi davranmak, yada Konferans'ın Avrupa barışını güçlendirmek bir yana, «sahte bir güvenlik» duygusu yaratarak barışı yokettiğini iddia etmek durumunda kalmaktadır.

Pekin bir kez daha uluslararası anlaşmalara ve hukuka saygısızlığını göstermektedir. Onun, hiçbir bildirge ve uluslararası kararın durumu değiştiremeyeceği yolundaki iddiaları başka türlü değerlendirilemez. **Jenmin Jihpao** gazetesi, tipik bir Maocu küstahlıkla, 5 Ağustos 1975 tarihinde, Avrupa Konferansı'nın sonucu üstüne yorum yaparken şunu söylüyordu: «Gerek tarih, gerekse bugünkü gerçekler, uluslararası çelişkilerin kızışması halinde, anlaşma ve yasaların anlamsız belgelerden başka bir şey olmadıklarını kanıtlıyor.»

Uluslararası yasal ilişkilerde anarşi ve nihilizm savunuculuğu, mutlaka dünya kamuoyunu şaşırtacaktır. Özellikle de bu, BM Güvenlik Konseyinin sürekli üyesi olan ve çeşitli uluslararası

örgütlere katılan ve dolayısıyla da resmi bildirileri ve eylemleri için büyük bir sorumluluk taşıyan bir ülkenin yöneticileri tarafından yürütülürse......

Çin yöneticilerinin, Avrupa meseleleriyle ilgili olarak yürüttükleri politika «teorik» bir temelden yoksun değildir. Belki de pek çok Avrupalı, Mao'nun «talimatları» üzerine, bütün gelişmiş ülkeleri kapsayan ve «birinci dünya» (ABD ve SSCB) ile «üçüncü dünya» (gelişmekte olan ülkeler) arasında hayali bir yer tutan «ikinci dünya»da yaşadıklarının farkında değildir. Her türlü sınıfsal içerikten yoksun olan bu akıl dışı doktrine göre, Avrupa ulusları «iki süper güç» tarafından «köleleştirilmekte» ve «sömürülmekte»dirler. Ama gene de bütün bunlara karşı mücadele ediyorlar. Ayrı bir siyasi güç olarak Çin, kendi açısından, «ikinci» ve «üçüncü» dünyaların, «birinci dünya»ya karşı tek bir mücadele cephesinde birleşmelerini istemektedir. «Birinci dünya» denirken, özünde SSCB kastedilmektedir, çünkü sözde Sovyetler Birliği bugün bütün halkların ABD'den çok daha büyük bir düşmanı haline gelmiştir.

Nihai stratejik amacına —dünyada Maocu «Orta İmparatorluğun» egemenliğinin kurulması— ulaşmak için, uluslararası çelişkilerin kışkırtılmasının başlıca yol olduğuna inanan Mao grubu, Avrupa'yı herşeyden önce, yeni bir silahlı çatışma çıkması muhtemel bir yer olarak görmektedir. Bunlar önce, Avrupa kıtası üstünde «iki süper gücün» (ABD ve SSCB) çıkarlarının çatışmasının kaçınılmaz ve sürekli olduğu yolunda bir propaganda tezi yarattılar. İkincisi, eğer Avrupa tarihte iki kez dünya savaşlarının yatağı olmuşsa, Maocu mantığa göre, üçüncü dünya savaşının da buradan parlayacağını beklemek doğaldır. Üçüncü olarak da, Avrupa, dünyanın her kesimine göre ÇHC'nin sınırlarına en uzak yerdir. Bu da, kapitalist ve sosyalist sistemler arasında askeri bir çatışma halinde Çin'in hayati potansiyelini korumakta en büyük olasılıklara sahip olacağı anlamına gelmektedir (!).

«Avrupa'nın potansiyel bir savaş yatağı olması» üstüne en son açıklamalardan birini, BM Genel Kurulunun Yedinci Özel Oturumunda Çin delegasyonu başkanı yaptı. «Günümüz uluslararası durumu,» dedi, «Çin'de meydana gelen büyük çaplı ayaklanmalarla nitelenmektedir ve son derece olumludur. Dünyadaki bütün temel çelişkiler keskinleşmektedir... Süper güçlerin dünya hegemonyası için mücadelesi günden güne yoğunlaşmakta ve yeryüzünün bütün alanlarını kapsamaktadır. Mücadelelerinin odak noktası Avrupa'dır. Süper güçler arasında böylesi gitgide artan şiddetli bir çatışma, er ya da geç savaşla sonuçlanacaktır. Yeni bir dünya savaşı tehlikesi büyümektedir.» [9]

Böylece, Pekin'in Avrupa politikası, detantı yoketme, eski

güvensizlikleri ve soğuk savaş ruhunu diriltmek ve iki sosyo-politik sistem arasında silahlı (tercihan nükleer) bir çatışma için çalışmak gibi akıl dışı ve aynı zamanda da caniyane hedefler üstüne kurulmuştur. Kendilerine, iki kaplanın savaşını bir tepeden seyreden «akıllı maymun» rolünü benimseyen Pekin liderleri, başlıca rakiplerinin birbirlerini yoketmeseler bile tüketecekleri, ve böylece de Çin'in dünya hegemonyası yolunun açılacağı hesabını gütmektedirler. Pekin propagandacıları ve politikacıları yaptıkları konuşmalarda, eğer SSCB'nin «kontrol, tehdit ve küçümsemelerinden» vb. kurtulmak istiyorlarsa, Avrupa ülkelerinin Çin ile ilişkilerini geliştirmeye daha çok önem vermelerini ima ediyorlar.

Çin yöneticilerinin tutumu şu izlenimi bırakmaktadır: Avrupa liderlerini, hayali bir «Sovyet tehlikesine» karşı, Avrupa'nın Çin'e ihtiyacı olduğuna inandırmak.

Çin liderlerinin, Avrupalılara koruyuculuk rolünü zorla kabul ettirme çabalarının, «iki süper güce» karşı kıtalararası bir ortak mücadele cephesi kurma çizgileriyle doğrudan ilişkili olduğunu gösteren pek çok belirti vardır. Doğal olarak bu cephe Pekin'in izni ve yönetimi altında bulunacaktır.

Maocular, kılları kıpırdamadan, şantaja başvurmaktalar. Örneğin Çu En-Lay Batı Avrupa ülkelerine, «hem Çin, hem de Sovyetler Birliği ile eşit ölçüde iyi ilişkiler sürdürmeyi ummamaları» tehdidini savurdu. Avrupa'daki geniş siyasi çevreler artık Pekin'in Avrupa politikasının ardındaki gerçek niyeti görmeye başlıyorlar.

Büyük Hanlar, planlarını gerçekleştirebilmek için, Maocular kapitalist Avrupa ile bağlaşıklık kurmaya çalışıyorlar. ÇHC liderleri oportünist, taktik hesaplarla geçici bir tedbir olarak gördükleri böylesi bir bağlaşıklığı hedefliyorlar. (1950'lerin sonu ile 1960'ların başlarında da sosyalist ülkelerle ilişkilerinde aynı taktiği gütmüşlerdi). Pekin, önde gelen Batı Avrupa ülkelerini, Çin'in askeri-sanayi potansiyelini geliştirmek için kullanmak istemektedir. Ama, «Çin'in restini görmeyi» planlayan siyasi liderlere şunu hatırlatmakta yarar var: Maocu rejim, dünya çapındaki hegemonyacı planlarını örtmek için anti-Sovyetizmi bir paravana olarak kullanmaktadır. Ve bu anti-Sovyetizm, Batı Avrupadakiler de dahil, hiç bir kapitalist ülkeyi Pekin'in provokasyonlarından korumaz.

Pekin'in Avrupa'daki son siyasi eylemleri bu sonuç ve tahminleri tümüyle doğrulamaktadır.

PEKİN, NATO VE AET

Maoculara göre, «ikinci dünya»nın, SSCB ve sosyalist topluluğun diğer ülkelerine karşı çıkacak başlıca güçleri AET ve NATO askeri blokudur. Pekin liderlerinin bu grupları güçlendirmek ve Batı Avrupa'nın siyasi ve askeri bütünleşmesini geliştirmek gereksiniminden bu kadar çok söz etmelerinin ve Avrupa'nın kapitalist ülkelerini nükleer güçlerini artırmaya teşvik etmelerinin nedeni budur.

Maocu liderler, bu tutumu, Batılı basının dediği üzere, Varşova Paktı ülkeleri çevresinde «Çin-Avrupa kerpetenini» sıkıştırmak için benimsemişlerdir. Batı Alman Komünistlerinin organı olan **Unsere Zeit**, «Sovyetler Birliği'ne karşı savaşa hazır, büyük şirketlerce ekonomik birliği sağlanmış ve büyük ölçüde sanayileşmiş bir Batı Avrupa, bugünkü Pekin yönetiminin en fazla istediği şeydir», diye belirtiyor. [10]

Pekin, NATO'nun saldırganlık politikasını eleştirmeyi terkedeli çok olmuştur. Hatta, NATO askeri çevrelerinin artık yıpranmış, «Doğudaki saldırganı püskürtmek» bahanesi altında üyelerinin askeri harcamalarını artırma isteklerini de destekliyor. Çin basını da, Varşova Paktının «silah üstünlüğünü artırmaya devam ettiği» yolundaki aşınmış emperyalist propagandayı durmadan tekrarlıyor.

Çin yönetimi, NATO içinde ortaya çıkan merkez-kaç sürecini durdurmak için yoğun çaba harcıyor. Çin propagandası, Yunanistan'ın NATO'nun askeri örgütünden çekilme kararını desteklemedi. France Press ajansı, Fransa'yı ziyareti sırasında Teng Hsiao-ping'in, eğer Fransa, Kuzey Atlantik Blokunun askeri örgütüne yeniden katılırsa Çin'in bundan memnunluk duyacağı izlenimini verdiğini kaydetti.

Pekin, Kuzey Avrupa ülkelerine, Kuzey Denizinde ortak NATO güçleri oluşturulması projelerini kabul etmelerini tavsiye ediyor. 1974 Kasım'ında Londra'da toplanan 20. Yıllık Kuzey Atlantik Genel Kurulu Politik Komitesinin Genel Kuruluna bundan sonraki oturumuna bir Çin temsilcisi çağrılması ve böylece Pekin'in Avrupa'daki askeri ve politik durum hakkındaki görüşünün öğrenilmesi yolundaki öneriyi görüşmeyi kabul etmesinin geçerli bir nedeni olduğuna şüphe yoktur. ABD'li gözlemciler şunu kaydediyorlar: «Çin yöneticileri, NATO'nun güçlendirilmesini, Kuzey Atlantik Paktının önde gelen kişilerinin pek çoğuna kıyasla çok daha içtenlikle savunmaktadırlar ve sosyalist topluluğa karşı bir 'kutsal ittifak'ın örgütleyicisi rolünü benimsemişlerdir.»

Pekin'in NATO'yu güçlendirme önerileri, Ortak Pazar için de

aynen geçerlidir. ÇHC Liderleri, AET ülkeleri arasındaki ekonomik bağların durumuyla ilgilenmekte ve bu alanda karşılaşılan güçlüklerden kaygı duymaktadırlar. **Newsweek** dergisi, «Ekonomik bunalım ve siyasi çelişkilerle karşı karşıya olan AET, bugünlerde, geleceğini, kuruluşundan bu yana geçen 18 yıl süresince olduğundan çok daha ciddi biçimde düşünmektedir,» diyor. «Ne varki son zamanlarda AET hiç beklenmeyen bir yönden destek bulmuştur: **Çin.**»

11.5.1975'de, Hsinhua Haber Ajansı, ÇHC hükümetinin Ortak Pazar'la resmi ilişkiler kurmaya karar verdiğini ve buraya bir elçi göndereceğini açıkladı. Ertesi gün, o sırada Paris'de bulunan Teng Hsiao-ping, bu kararın ticari değil, tümüyle siyasi düşüncelerle alındığını belirtmek gereğini duydu. «Çin bu Batı Avrupa ittifakını kararlılıkla desteklemektedir». dedi.

Etkin Batı Alman **Süddeutsche Zeitung** gazetesi şunu yazdı: «Mao ile Çu'nun, Avrupa Topluluğunu kapitalistlerin bir ürünü saydıkları ve Batı Avrupanın 'ara' bölgesi halklarını, süpergüç ABD'nin egemenliği altında tutmak için bir araç olarak gördükleri zamanlar çok geride kalmıştır. O zamandan bu yana, coğrafya haritası, Topluluğun Çin için diğer bir süpergücün gerisinde, önemli bir görev yapacağını öğretmişti.» [11]

Ortak Pazar ülkelerinin sosyalist devletlerle karşılıklı yararlı işbirliğini geliştirmelerini önlemek için elinden geleni yapan Pekin, Avrupa'daki uçurumu derinleştirmeyi ummaktadır.

NATO bloku ile Varşova Paktı arasındaki çatışmanın zayıflaması, kesinlikle Pekin liderlerinin işine gelmemektedir. Bu nedenle Maocular, Orta Avrupa'da silahlı güçlerin ve silahların azaltılması üstüne Viyana'da yapılan görüşmelere karşı sürekli bir kampanya yürütmektedir. Bütün görüşmeler boyunca, Varşova Partı devletlerinin ilkeli tutumunu yanlış göstermeye ve iftira etmeye çalıştılar. Sosyalist ülkeler, silahlı güçlerde indirim yapılacak bölgede, görüşmeler süresinde bu güçlerin sayısında bir artış yapılmaması önerisini getirmişlerdi. Hsinhua Ajansı, 1975 Şubat ayında bu yapıcı girişime karşı özellikle hınç dolu bir saldırı yöneltti.

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansının, bu bölgedeki genel ortam üstünde yaptığı olumlu etkiyi sıfıra indirgemek için, Çinli politikacılar, Avrupa kıtasının atmosferini gelecekte uzun yıllar boyunca zehirleyeceğine inandıkları meseleleri ortaya getirmekte ve kızıştırmaktadırlar. Fed. Almanya ile SSCB, Çekoslovakya ve Polonya arasında imzalanan anlaşmalara saldırarak puan kazanma umutları kalmayınca, Maocular, şimdi çabalarını Alman sorununun «Çözümlenmemiş durumu» ve «Alman ulusunun birliği» gibi tezler ortaya atıp büyütmekte yoğunlaştırıyor-

lar. Bu tezler, esasında Batı Alman intikamcıları tarafından ortaya atılmıştı ve gerçek durumla tamamen ters düşmektedirler.

SSCB ile Demokratik Alman Cum. arasında yeni bir Dostluk, Bağlaşıklık ve Karşılıklı Dayanışma Anlaşmasının imzalanması üzerine saldırgan bir yorum yapan **Jenmin Jihpao,** belgede «Almanyanın yeniden birleştirilmesi»ne değinilmemesi dolayısıyla memnuniyetsizliğini belirtti.

Batı Alman intikamcılarının Demokratik Alman Cumhuriyeti'ni yutmak, Polonyanın batı bölgelerine el koymak ve İkinci Dünya Savaşının sonuçlarını değiştirmek amacını güden çılgınca emellerinin resmi ÇHC temsilcilerince onaylanması, dünya sosyalizmine doğrudan bir meydan okumadır. İsveç **Dagens Nyheter** gazetesi 14.1.1975 tarihinde, «Tek bir Almanya önderliğinde güçlü bir Batı Avrupa'nın kurulması hedefi Strauss ile Çin yöneticilerini birleştirmektedir,» diyordu.

DETANT ALEYHTARI HAREKETLER

Maocu rejim, Batı Avrupa ülkelerindeki sağ kanat güçlerle bağlarını geliştirmeye devam ediyor. Şu anda Maocuların Avrupa ile ilişkileri iki yönde gelişiyor: hükümet çevreleri ve muhalefet. Avrupa ülkeleri ile olan ilişkilerindeki önceliğe gelince, son yıllarda Avrupa ile ilgili planlarında izledikleri çeşitli hedeflere göre ilk önce Fransa'ya, sonra İngiltere'ye öncelik verdiklerini kaydetmek gerekir. Bugün ise, ilk sıra kesinlikle Fed. Alm. tarafından işgal edilmektedir.

Çin'in, başlıca Batı Avrupa ticaret partöneri olan Fed. Almanya'yla ilişkilerini geliştirmekteki tümüyle ekonomik çıkarları şüphe götürmez. Aynı zamanda, Maocuların başlıca amacı, Bonn'la temel Avrupa meseleleri üstünde ortak noktalar bulmak ve onu Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelere karşı yönlendirmektir.

Pekin, diğer Batı Avrupalı partönerleriyle ilişkilerin geliştirilmesinde de aynı siyasi yaklaşım içindedir. Çin yönetiminin Avrupa'yla ilgili politikasının hedeflerini gerçekleştirebilmek için en önemli girişimlerden biri, Devlet Konseyi Başbakan Vekili Teng Hsiao-ping'in Fransa'ya yaptığı ziyaretti. Çin tarafı, bu ziyaretten azami avantajı sağlamak için büyük çaba harcadı. Ama, dış gözlemcilere göre, Maocular, Fransa ile ÇHC arasında çağdaş durumun temel sorunları üstüne tam bir görüş birliği olduğu imajı yaratılmasında ve Fransa'nın en azından Sovyetler Birliği'ne dostça olmayan konumlara kaydırılmasında başarılı olamadılar. Teng Hsiao-Ping'in ziyaretinin sonuçlarının Pekin'i tatmin ettiğini düşünmek imkansızdır. Paris'te, Fransa'nın tutu-

muna aykırı olarak, Teng, Batı Avrupa ülkelerinin SSCB'ye karşı «savunma»larının temeli diye adlandırdığı Kuzey Atlantik Paktına övgü yağdırdı. Çinli politikacı, «süpergüçlerin rekabetinin» savaşa yol açacağı gibi imalarla Batı Avrupa'yı korkutmaya ve böylece Batı Avrupa ülkelerini «bir yada iki süpergüce» karşı birleşmeye teşvik etmeye çalıştı. Bunu yaparken de esas düşündüğü SSCB idi. Ama Fransız tarafı, yaptıkları cevabi konuşmalarda bu «uyarılara» hiç değinmedi. Teng Hsiao-Ping'in Fransa'yı terkettiği gün «Le Monde» gazetesinde çıkan bir makale, genel olarak Doğu-Batı ilişkileri ve özel olarak da Avrupa Konferansı hakkında Fransa ile Çin'in aynı görüşlerde olamayacaklarını kesinlikle belirtiyordu.

Son zamanlarda, Çin-İngiliz ilişkilerinde ciddi bir ilerleme kaydedilmemiştir. İşçi Partisi Hükümeti Pekin'le ilişkilerinde belirli bir dikkatlilik göstermektedir. Bunda, ÇHC'nin siyasi dengesizliğinin ve yakın geçmişte Çin yönetiminin Muhafazakar Partiyi tercih ettiklerini açıkça vurgulamış olmasının rol oynadığı şüphesizdir. Maocuların «birleşik bir Batı Avrupa»nın «iki süpergücün», öncelikle Sovyetler Birliği'nin, Avrupa ile ilgili politikalarını bozmak için kullanılabileceği yolundaki tezleriyle bağdaştırılmaktan resmi Londra kaynakları özellikle kaçınmaktadırlar.

Pekin'deki yönetici grup ise, kendi yönlerinden, İşçi Partisinin, İngiltere'nin AET'ye katılması, Batı Avrupa'nın bütünleşmesi, SSCB ile ilişkiler ve diğer konulardaki politikasından şüphe etmektedir. Pekin, İngiltere'yi, Avrupa'da detantın sağlanması eğilimine karşı çıkmak ve anti-Sovyetik bir cephe oluşturmak amacıyla kullanmayı planlamaktadır. Oysa, Wilson hükümetinin bu sorunlardaki tutumu, aynı zamanda da İngiltere'de ekonomik durumun ciddi şekilde kötüleşerek onun Ortak Pazar'da etkin rol oynama olasılığını azaltması, bu plana ters düşmektedir. İngiliz dış ticaretinde, Çin önemsiz bir yer tutmaktadır. 1974 yılında, İngiliz-Çin ticaret hacmi, İngiltere'nin toplam dış ticaret cirosunun yalnızca yüzde 0.04'ü oranındaydı ve 141 milyon sterline ulaşıyordu.

Pekin yöneticilerinin, Avrupa politikalarındaki yanlış hesaplamalar ve iniş çıkışlar, onları bir yandan önde gelen Avrupa ülkeleri ve AET'ye ilişkin çabalarını sürdürmeye, öte yandan da daha küçük Batı Avrupa ülkeleriyle ilişki ve işbirliğini hızlandırmaya ve onlar aracılığıyla Avrupa'daki durumu etkilemeye zorlamaktadır. Pekin, herşeyden önce bunları, genel Avrupa sorunlarının çözümlenmesini ve özellikle de detant sürecinin ve Avrupa işbirliğinin geliştirilmesini engellemek için kullanmayı amaçlamaktadır. Küçük Batı Avrupa ülkelerinde değişik değişik nü-

anslarda varolan ulusal bilinç üstünde oynayarak, Pekin bunların «koruyucusu» maskesini takmıştır. Batı'da bunalımın artması karşısında, bu ülkelerin yakıt ithaline ve mamul madde ihracatına bağımlılıklarını kullanmakta, Çin'le işbirliğini geliştirmenin onlara büyük fırsatlar yaratacağını ima etmekte ve aralarındaki ticareti arttırma isteğini belirtmektedir.

Kuzey Avrupa ülkelerini bağımsız bir gruba dahil eden Çin diplomasisi, bunlarla ilişkilerinde NATO üyesi olan Danimarka ve Norveç'e farklı bir yaklaşım benimsemekte, AET ülkesi olarak Danimarka'ya da özel bir ayrıcalık tanımaktadır. İsveç'le ilişkilerinde, Pekin bu ülkenin siyasi tarafsızlığını gözönünde tutmak zorundadır. Finlandiya ile ilişkilerini genişletirken atacağı adımlarda ise, bu ülkenin SSCB ile özellikle geniş işbirliğini hesaba katmak durumundadır.

İki tarafsız Avrupa ülkesi olan Avusturya ve İsviçre'ye, Çin yönetimi özel bir önem vermektedir. Pekçok uluslararası örgütün merkezinin bu ülkelerde bulunmasının yanısıra, bunların tarafsızlık politikası da Pekin'in onlara karşı ilgisini kamçılamaktadır. Maocular, Avrupada sosyalist ve kapitalist ülkeler arasında güvensizlik ve düşmanlığı kızıştırmak için bu koşuldan bile yararlanmaktadırlar.

Pekin'e karşı izledikleri politikadan anlaşılacağı üzere, küçük Batı Avrupa ülkeleri ÇHC ile siyasi, ticari, ekonomik ve diğer ilişkilerini geliştirmek istemektedirler. Öte yandan, Pekin yönetimiyle, Avrupada detant ve bunun küçük devletler için önemi gibi konularda aynı görüşte olmadıkları da kesindir.

Böylece, Avrupa ve sorunları, Mao'nun ve grubunun ilgisini çekiyor. Çünkü bu bölgeyi, dünyasal planlarının gerçekleştirilmesi için kullanmak umudunu yitirmiş değiller.

Avrupa Konferansının sonuçlarını karalayan ve SSCB'nin bir takım «gizli emelleri» hakkında yalanlar ortaya atan Maocular, yalnızca Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkeleri değil, bütün Avrupa uluslarına ve hükümetlerini de karşılarına alıyorlar. Avrupa halklarının çıkarları ile, onları soğuk savaş politikalarına geri itmek isteyen Pekin'in dar ve bencil çıkarları arasında büyük bir uçurum vardır. Çin diplomasisinin tutarsızlık ve ilkesizliği, kendi yeteneklerini fazla büyük görmesi, Avrupa ülkelerine Maocu savaş ve barış görüşlerini kabul ettirme yolundaki uygunsuz çabaları, Avrupa çevrelerinde bir direniş ve protesto tepkisi yaratmaktadır. Gene de Çin yönetiminin anti-Sovyet eylemleri hızını kaybetmeden sürüyor.

Genel olarak, Avrupa'da bir güvenlik sisteminin kurulması, gerek Avrupa uluslarının, gerekse diğer kıtalar halklarının ya-

rarına olacaktır. Bunların içine geçmişte savaşlar ve uluslararası gerginlik dolayısıyla büyük acılar çeken Çin halkı da dahildir. SBKP Merkez Komitesi Politbürosu, SSCB Yüce Sovyeti Prezidyumu ve SSCB Bakanlar Konseyi tarafından Avrupa'da Güvenlik ve İşbirliği Konferansının sonuçları üstüne benimsenen karar, Konferansın taşıdığı büyük önemin yalnızca Avrupa'lılara ilişkin olmadığını vurgulayarak şunu belirtiyor: «Barış, gezegenimizdeki herkesin hakkıdır. Detant, yeryüzünün bütün kesimlerine yaygınlaşmalı ve kapsamalıdır. Sovyetler Birliği, Avrupa'da durumun bu doğrultuda gelişmesi için yardımcı olmayı kendisine görev saymaktadır.»

Asya, Afrika, Amerika ve Avustralya halkları, iki dünya savaşının başladığı Avrupa'daki gelişmelere kesinlikle kayıtsız değildirler. ÇHC'de bundan yirmi küsur yıl önce bu konuda buna benzer bir tutum alarak, kollektif bir güvenlik sistemi planlarının «Avrupa'da savaş tehdidini yok etmek ve barışı sağlamak için tek yol» olduğunu söylüyordu. **Kungjen Jihpao** gazetesi 1954 Kasım'ında, «Böylesi bir sistemin kuruluşunun, Avrupa'da barışçıl işbirliği için gerekli temeli oluşturacağını, Alman sorunun çözümlenmesine katkıda bulunacağını ve yalnız Avrupa'da değil, aynı zamanda Asya'da ve tüm dünyada barışın güçlenmesine yardımcı olacağını» vurguluyordu.

Ama Mao grubu, Çin'in dış politikasını, kendi hegemonyacı hedefleri doğrultusunda kökünden değiştirince, Pekin'in Avrupa'da ve diğer kıtalarda barış ve güvenlik konusundaki tutumu da değişti.

Maocuların Avrupa Konferansının sonuçlarını karalamaya çalışmalarının bir nedeninin, Asya'nın, Avrupa örneğini izlemesinden duydukları korku olduğunu anlamak güç değildir. (Pekin, Asya'da kollektif güvenlik sağlanmasını, daha şimdiden, ÇHC'ni «çevirmek ve tecrit etmek» için bir plan olarak damgalamıştır.)

Ne var ki, Avrupa'da barış, güvenlik ve işbirliğinin sağlanması sorunu, Pekin'de değil, Avrupa halklarının kendileri tarafından kararlaştırılmaktadır. Bunların tercihi açıktır. Pekin'in «çok büyük ayaklanmalar» kavramları, Avrupa'da müşteri bulamamaktadır. **Trybuna Ludu** dergisi, «Çin'in (Avrupa) politikasının beklenene erişememesi, bunun yeryüzünde bugün egemen olan temel eğilimlerle ve gerçeklerle tamamen ters düştüğünü kanıtlamaktadır,» diyor.

Avrupa'da detantın sağlanması icin mücadelede, bugüne kadar elde edilen başarıların ciddi bir değerlendirilmesi yapılırken, aynı zamanda da, buna karşı çıkanların çevirecekleri dolaplara,

amaçları Avrupa halklarının, bütün kıtalardaki barışsever ulusların çıkarlarına ters düşen Maocuların yürüttükleri siyasi, diplomatik ve propaganda manevralarına karşı detantı korumak için uyanıklılık göstermek gerekmektedir.

NOTLAR

1 Bkz. «**Washington Post**», 27 Mayıs 1973
2 «**Times**», 28.12.1974
3 «**Jenmin Jihpao**», 7.11.1973
4 **Age**, 20.12.1973
5 **Age**, 31.7.1975, 1, 3, 4, 5, 6, 7, 13 Ağuostos 1975
6 «**Jenmin Jihpao**», 2, 3 Ağustos 1975
7 **Age**, 27.8.1975
8 «**General-Anzeiger**», 23 Nisan 1973
9 «**Jenmin Jihpao**», 3.9.1975
10 «**Unsere Zeit**», 16.5.1975
11 «**Süddeutsche Zeitung**», 13 Mayıs 1975

o

Sovyetler Birliği Haberler Ajansı "TASS"

ayın haber özetleri *

SSCB'DE İŞSİZLİĞE NASIL SON VERİLMİŞTİ?

20 nci yüzyılın başlarında, Rusya'nın Avrupa kısmında 23 milyon kadar işsiz vardı. 1901 - 1909 yıllarındaki sanayi bunalımı yüzünden, üretim bir hayli daralmış, birçok kapitalist işletme iflas etmiş, ve işsiz sayısı daha da artmıştı.

Yurtlarında iş bulamayan yüzbinlerce işçi Amerika'ya, Almanya'ya ve daha başka ülkelere gidiyordu. 1900 yılndan 1909 yılına kadar, Rusya'dan, yalnız Amerika'ya bu sebeple bir milyon beş yüz bin kadar işçi gitmişti.

Birinci Dünya Savaşı yıllarında, Rusya'da işsiz sayısı yeniden artmıştı. İşgal edilen yerlerin yakınında bulunan bölgelerden kaçanlar, ülkenin orta illerine gelmeye başlamışlardı. 1916 yılında bunların sayısı, üç milyon iki yüz bin kadardı. Bundan başka, savaş esirlerinin çalıştırılması yüzünden de işçiye talep azalmıştı; Rusya'nın sanayi ve tarımında bir milyon altı yüz bin kadar savaş esiri çalışıyordu. Üstelik Rusya burjuvazisi, savaş yıllarında yabancı ülkelerden ucuz iş gücünü ithal ediyordu, bunların arasında Çin, Kore ve İran işçileri vardı.

İşsizlikten başka, besin maddeleri de yetmiyordu; en zorunlu besin maddeleri çok pahalıydı. 1917 yılında Moskova'da, başlıca besin maddelerinin fiyatları, 1913 yılına oranla beş misli yükselmiş; fakat iş ücreti aynı düzeyde kalmıştı. Bir çok sanayi merkezleri açlık sıkıntısı çekmeye başlamışlardı.

Bu koşullarda tüm bu sorunları çözmek, doğal olarak kolay değildi. Yeni iktidar organları olan Sovyetler ve sendika birlikleri üretimi kontrol altına almışlardı. Bu, sanayiyi yöneltme yolunda atılan ilk adımlardan biriydi. Bu kontrol, işverenlerin, işlerine gelmeyen işçileri işten çıkarmalarına karşı savaşta yardımcı oluyordu.

Aynı zamanda sanayi devletleştirilmeye başlamıştı. Sosyalist Devrim'den bir buçuk ay sonra, daha Aralık 1917 yılında, 32 büyük sanayi işletmesi devletleştirilmişti. Kasım 1920 yılına doğru yapım ve üretim sanayiine ait işletmelerin %65'i halkın malı olmuştu.

Çalışma koşulları da değişiyordu. 20 nci yüzyılın başlarında, Çarlık Rusya'sında bir çok işletmede, iş - günü 14 - 16 saat sürdüğü halde; işçi, çalışması karşılığında, İngiliz işçisinden dört misli, Amerikan işçisinden beş misli daha az ücret alıyordu. 1917 yılının Ekim ayında, sekiz saatlik iş günü üzerine bir yasa çıkarılmıştı. Sovyet Hükümetinin ilk yasalarından biri olan bu yasa gereğince, çalışan kadınlara erkeklerle aynı haklar sağlanıyor, kadınlar erkekler gibi işe girebiliyor, erkeklerle eşit işe eşit ücret alıyorlardı. Bundan sonra ilk Sovyet çalışma yasaları kabul edilmişti Bu yasalar, işin nicelik ve niteliğine göre ücretin sağlanmasını öngörüyordu.

Çalışma koşulları bir hayli iyileşmişti, fakat işsizliğe birdenbire son vermek imkansızdı. 1918 yılının yazı-

---

* **«Ayın Haber Özetleri»**, Sovyetler Birliği Haberler Ajansı - **TASS'ın; APN** Ajansının; ve Sovyetler Birliği Türkiye Büyükelçiliği **«Basın Bülteni»nin;** Türkiye'de yayımlanan, **TÜRKÇE Bültenlerinden** derlenmektedir.

na doğru, ülkede beş yüz bin işsiz vardı. Bunların saflarını, ordudan terhis edilenler dolduruyordu.

Devlet işsizliğe son vermek için ne gibi tedbirler alıyordu? 1917 yılının Aralık ayında, işsizlik sigortası üzerine Lenin tarafından imzalanan karar yürürlüğe girmişti.

Bu karar gereğince, işçi istihdam edenlerin tümü (bu arada devlet işletmelerinin yönetimi ve özel işverenler de dahil) iş ücreti fonundan, en az %3'ünü (1922 yılında %20 - 28 kadarını) Rusya İşsizler Fonu'na vermek zorundaydılar. Bu Fondan işsizlere yardım parası sağlanıyordu.

Sigorta sisteminden başka, işsizlere yardım etmek için diğer tedbirler de alınmıştı. Örneğin 1918 yılının Nisan ayında devlet organları, yardım fonuna 30 milyon ruble ayırmışlardı. Birçok kentlerde, işsizlere parasız olarak yemek sağlayan lokantalar açılmış, işsizler için yurtlar kurulmuştu.

1918 yılında kurulan iş (emek) borsalarına, tüm ekonomi kollarında çalışan işçileri hesaba katma, bunlara iş sağlama, iş - gücü arz ve talebini öğrenme görevi verilmişti. Bu işi, sendika, fabrika komiteleri ve yerel iktidar organlarının temsilcilerinin dahil olduğu özel komiteler yönetiyordu.

Bu dönemde bile, SSCB'de, işsizliği diğer ülkelerden ayıran özellikler vardı. Birincisi, işsizlik, ülkede ekonominin bunalım geçirdiğini hiç bir şekilde göstermiyordu. Tam aksine, ekonomi kalkındırılıp hızla geliştirilmeye, özellikle de sanayide, üretim hızla artırılmaya başlanmıştı.

İkincisi, SSCB'de işsizlik sanayisel değil, fakat tarımsal özellikteydi. Tarımda üretimle, başlıca olarak küçük üretici uğraşıyordu. Bu, işsizliği doğuran sebeplerden biriydi.

Üçüncüsü, işçilerin iş ücreti azalmak şöyle dursun, tam aksine yıldan yıla artıyor ve iş günü bir hayli kısalıyordu.

İşsizliğe son verme alanında kaydedilen başarılara rağmen, Sovyet Hükümeti, işsizlere maddi yardım yapılması iç;in alınan tedbirlerin, bu arada iş (emek) borsalarının açılması, işsizlere geçici bir zaman için iş sağlanması gibi tedbirlerin, sorunu tamamen çözmediğini anlıyordu. İşsizliğe tamamen son vermek için ekonomiyi yüksek düzeyde geliştirmek gerekliydi.

Lenin tarafından hazırlanan ve başlıca halkaları, sosyalist sanayileşme, köylüleri kooperatiflerde birleştirme, ve kültür devrimi olan sosyalizmin kuruluşu planı, aynı zamanda işsizliğe son verilmesini de öngören bir plandı.

SSCB, daha 1925 - 1926 yılında, yeni sanayi işletmelerinin kurulmasına ve eski işletmelerin onarılmasına büyük para ayırabilmişti. Birinci beş yıllık planın öngörülerine göre (1928 - 1932), plan uygulaması sayesinde, işsizlerin sayısının azalması gerekiyor, fakat, işsizliğin tamamen kaldırılması daha planlanmıyordu. Birinci beş yıllık plan döneminin sonlarına doğru, ülkede beş yüz bin kadar işsiz kalacağı tahmin ediliyordu.

İşsizlerin çoğunluğunun köylü kökenli olmaları ve herhangi bir uzmanlaşmaya sahip olmamaları, bunlara, ekonomiye en gerekli mesleklerin öğretilmesini gerektiriyordu. 1926 yılından başlıyarak, işsizlikle savaş yapılmasını öngören devlet planları, eğitime harcamalar ayrılmasını öngörmeye başlamıştı. Örneğin 1926 - 1927 yıllarında bu işe iki milyon dört yüz bin, 1928 - 1929 yıllarında yirmi milyon ruble kadar ayrılmıştı.

Ülkede uygulanan çok büyük kuruluş programı da işsizliğe son vermede önemli bir rol oynamıştı. 1926 yılından 1929 yılına kadar, 528 yeni sanayi işletmesi kurulmuş, 260 işletme onarılmıştı; dev işletmeler, bu arada Magnitogorsk, Kuznetsk, Krivoy Rog ve daha başka demir - çelik fabrikaları kurulmaya başlanmıştı.

Sanayi işletmeleriyle birlikte, kollektif ve devlet çiftlikleri de kurulmaya başlandı. 1930 yılının ilkbaharına doğru, kollektif çiftliklerde altı milyon kadar köylü ocağı birleşmişti.

Kolhozlara yoksul ve orta köylüler giriyorlardı. Eskiden bunlar kentlere iş aramaya gidiyorlardı.

Toplumsal ekonomide çalışan işçi ve memur sayısı, 1930 yılının sonlarına doğru, 1928 yılına oranla üç milyon kadar artmıştı.

Sovyet Hükümeti, 1930 yılının Ekiminde ülkede iş gücünü durumunu tahlil ederken, SSCB'de işsizliğin tahmin edildiğinden çok daha önce yokedildiği hükmüne varmıştı.

Şunu da ilave etmek gerekir ki, Batı'da bazı sözde «uzmanlar», SSCB'de işsizliğin olacağını, hatta 1960 yılı ile 1980 yılı arasında işsizliğin ortaya çıkacağını iddia ediyorlardı.

Oysa, SCB'de 45 yıldır işsizlik yoktur. Şimdi, Sovyet Hükümeti bambaşka sorunları çözmekte, ülkedeki iş gücü kaynaklarını daha etkili şekilde kullanma sorunuyla uğraşmaktadır.

((Konstantin Suvorov, Tarih Bilimleri Doktoru —**APN**)



TOPLUMSAL FONLAR: NEREDE TOPLANIYOR VE NEREYE HARCANIYOR?

SSCB vatandaşları, tedavi, eğitim ve emekli fonlarının kuruluşu için hiç bir ödemede bulunmazlar... Peki, o zaman doktorlara ve öğretmenlere kim para ödüyor; okulları, üniversiteleri ve hastaneleri kim kuruyor; 44 milyon kişiye verilen emekli maaşları nereden sağlanıyor?

Devlet tarafından toplumsal tüketim fonlarından.

Eğitim ve sağlık koruma sistemi, bu fonlar sayesinde finanse ediliyor. Dinlenme evleri, stadyumlar, ve spor sahalarının bakımı bu fonlarla gerçekleştiriliyor. İzin paraları ve hastane masrafları, buradan ödeniyor. Bilindiği gibi, Sovyetler Birliği'ndeki daire (konut) ücreti en düşük düzeydedir. Daire ücretiyle, konutlara yapılan harcamaların gerçek değeri arasındaki fark da, toplumsal tüketim fonlarından karşılanmaktadır.

1957 yılında toplumsal tüketim fonlarının tüm çeşitlerinin ölçekleri, konut yapımı harcamalarını saymazsak, 90 milyar rubleye ulaşmıştır (Bir karşılaştırma yapmak için, 1975 yılı devlet bütçesinin giderlerinin tümünün 217.6 milyar ruble olduğunu söyleyebiliriz). Bu, her Sovyet insanının payına, yılda 350 rubleden fazla para düşmesi demektir (bir emekçinin ortalama 2.5 aylık iş ücreti).

«Her kişiden yeteneğine göre, her kişiye emeğine göre!» parolasının yürürlükte olduğu sosyalizm koşullarında, iş ücretinin yanısıra, neden, insanın emek katkısı hesaba katılmaksızın kurulmuş bir diğer bölüşüm biçimi mevcuttur? Üstelik, toplumsal fonlar vasıtasıyla bölüşümün, Sovyet ailesinin gelirlerinde oynadığı rolün sürekli olarak arttığını da belirtmek önemlidir. İncelemelere dayanarak, 1940 yılında halkın gelirlerinin %14.5'i toplumsal fonlardan sağlanırken, 1972 yılında bu oranın %22.3'ü bulduğu saptanmıştır.

Gelişmiş sosyalizm koşullarında, toplumsal tüketim fonlarının mevcudiyetinin başlıca nedeni, toplumun çıkarlarının kollektif bir biçimde karşılanması için amaca en uygun gereksinimlerin varolmasındadır.

Sovyet iktisatçıları, şunu kanıtlamışlardır: eğer çeşitli halk grupları arasındaki besin maddeleri tüketimi konusunda diferansiyel derece 1 olarak alınırsa, diğer malların (giyecek, mobilya, v.d.) tüketimindeki fark 2.5, ücretli hizmetlerin tüketiminde ise 5 olur. Buradan şu sonuç çıkmaktadır: Eğer eğitim, sağlığın korunması ve diğer hizmetler ücretli olsaydı, bu nimetlerden yararlanma konusunda, gruplar arasındaki ayrılık daha da fazla olurdu.

Okulda ve enstitüde ücretsiz öğrenim gören, kütüphaneye ücretsiz giren, stadyumda ücretsiz çalışan, hastanede ücretsiz tedavi olan Sovyet toplumu, tüm vatandaşlara, bilgi edinilmesi ve bilgilerin artırılmasında, sağ-

lığın korunması ve sağlamlaştırılmasında eşit olanaklar açmaktadır.

En zengin kapitalist ülkelerde de insanların bazı gereksinmelerini kişisel gelirlerle değil, devlet bütçesi hesabına veya «hayır» fonları hesabına karşılama uygulaması mevcuttur.

Ancak, kapitalist bir devletin bütçesi, emekçilere büyük yüklere mal olan vergilere dayanmaktadır. «Hayır» fonları ise, esas itibariyle şirketlerin vergiden gizlenen ve emekçilerin sömürülmesine dayanan kârlardır.

SSCB'de toplumsal tüketim fonları, santralize ve desantralize diye ayrılır. Birincisinde, mâli olanaklar tüm ülke çapında toplanmakta ve genel devlet mevzuatına göre bölüşülmektedir. İkincisinde, toplumsal fonlar ayrı ayrı işletme ve örgütlere aittir. Bunların boyutları, herşeyden önce sözkonusu olan işletmenin işçilerinin ülkenin ulusal gelirine yaptıkları kollektif katkıyı yansıtmaktadır. Bu nedenle, bu paraların bölüşümünde tek tek işçilerin kişisel emek katkısının belirli ölçüde hesaba katılması doğaldır.

Santralize fonlar, öncelikle, okulların, teknikumların, enstitülerin, hastanelerin, kültür kuruluşlarının, stadyumların, dinlenme evlerinin bakımına ayrılan cari harcamaların karşılanması için, devlet bütçesinden ayrılan paralardır.

Sosyal sigorta devlet bütçesi, toplumsal tüketim fonları arasında başlıca yeri almaktadır. Sosyal sigorta bütçesi, SSCB devlet bütçesine dahil olduğu halde, doğrudan doğruya sendikalar tarafından yönetilmektedir. Sosyal sigorta bütçesinin paraları, bir yandan, dallara göre ayrılmış işletme ve örgütlerin ödedikleri iş ücreti hacmine uygun olarak yatırdıkları primlerden oluşmaktadır, ki 1975 yılında paraların hemen hemen %40'ı bu kaynak sayesinde sağlanmıştır. Paranın geri kalan kısmını ise, doğrudan doğruya devlet bütçesinden yapılan yardımlar teşkil etmektedir. Kapitalist ülkelerden farklı olarak, Sovyet emekçileri, bu fona, iş ücretlerinden hiç bir ödemede bulunmamaktadırlar.

Sosyal sigorta bütçesinin paraları, normal izin paralarının ve hastane masraflarının, hamilelik ve doğumda verilen yardım paralarının ödenmesine harcanmaktadır. İş stajı sırasında ve iş sakatlığı halinde verilen maaşlar da bu paralarla ödenmektedir.

Santralize toplumsal tüketim fonları çerçevesinde, sadece sosyo - kültürel ihtiyaçlara yapılan cari harcamalar, 1975 yılında 76,8 milyar rubleyi, yada devlet bütçesindeki tüm giderlerin üçte birini teşkil ediyordu. Üstelik aynı yıl, devlet bütçesinin diğer maddelerine göre, yeni konutların, okulların, hastanelerin, enstitü binalarının, stadyumların, vb.'nin yapımına milyarlarca ruble harcanmıştır.

Desantralize toplumsal tüketim fonları, işletme ve örgütlerin ellerinde bulunan paralardır. Bu fonlar, işletmelerin gelirlerinden ve işçilerin herhangi bir ödentisi olmaktan kurtulmaktadır. Desantralize toplumsal tüketim fonlarından, işletmenin bir yıllık çalışma sonuçlarına göre prim ödenmektedir. Bu paralarla, doğrudan doğruya fabrika ve kolhozlara ait olan kültür sarayları ve dinlenme evleri finanse edilmektedir. İşletmelerde çalışan işçilerin yazlık dinlenmelerinin organizasyonu için pek çok para harcanmaktadır.

Toplumsal tüketim fonları, onuncu beş yıllık plan dönemi boyunca %28 - 30 artacak ve 1980 yılında 120 milyar rubleye yaklaşan büyük bir miktarı bulacaktır. (Vadim Tkaç, Ekonomi Bilimleri Doktoru —**APN**)



BLOKSUZ ÜLKELER DEVLET VE HÜKÜMET BAŞKANLARI KONFERANSI BAŞKANINA —KOLOMBO

Sayın Bayan Başkan,

5 nci Bloksuz Ülkeler Devlet ve Hükümet Başkanları Konferansı'nın, çağın pek çok güncel sorununu görüşmesi gereken bu önemli uluslararası forumun iştirakçilerine başarılı çalışma dileklerimi sizin vasıtanızla sunmama izin veriniz.

Bloksuz ülkelerin yöneticilerinin şimdiki görüşmesi, barış ve ulusal kurtuluş güçlerinin giderek yeni yeni zaferler kazandığı, gerginlik yumuşamasının öndegelen uluslararası gelişim eğilimi olduğu, barış içinde yan yana yaşama ilkelerinin sosyal sistemleri farklı devletler arasındaki karşılıklı ilişkilerin bir ölçüsü olarak pekiştirildiği bir ortamda yapılıyor.

Avrupa'daki politik durumda meydana gelen olumlu hamleleri güçlendirmiş ve dünya çapında karaktere sahip sorunların çözümündeki potansiyel olanakları göstermiş olan Avrupa Genel Konferansı başarıyla tamamlandı. Asya'daki tehlikeli savaş merkezi ortadan kaldırıldı. Tek bir sosyalist devlet kuran kahraman Vietnam halkının zaferi, büyük uluslararası önem taşıyan bir olay oldu. Laos ve Kamboçya halkları özgürlüklerini kazandılar. Angola halkı, emperyalizmin, ırkçılığın ve onların yardakçılarının birleşik güçlerinin saldırılarını başarıyla geri püskürttü. Zimbabwe, Namibiya, Güney - Afrika ve henüz sömürge boyunduruğu altında bulunan diğer halkların ulusal kurtuluş mücadelesi genişliyor ve güçleniyor.

Uluslararası iklimin sağlık kazanması sürecinin yanısıra, gerici ve militarist güçlerin, halkların ulusal ve sosyal kurtuluşuna engel olmak, dünyayı «soğuk savaş» ve nükleer savaşla burun buruna getirme dönemlerine geri döndürmek isteyenlerin artan faaliyetini görmemek te olanaksız. Uluslararası gerginlik yumuşamasının düşmanları, savaş tehlikesi arzeden merkezleri körüklüyorlar, devletleri ve halkları kendi aralarında birbirlerine düşürmek istiyorlar, silahlanma yarışını devam ettiriyor ve hatta artırıyorlar.

SBKP'nin en önemli belgelerinde defalarca belirtildiği gibi, Sovyetler Birliği, bloksuzluk hareketinin antiemperyalist, sömürgecilik ve ırkçılık aleyhtarı doğrultusunu, onun genel dünya barışının ve uluslararası güvenliğin güçlenmesine, özgürlüğüne kavuşan ülkelerin bağımsızlığının güçlenmesi ve ilerlemesi uğrundaki mücadeleye yaptığı katkıyı takdir etmektedir.

Sovyetler Birliği, Ekim Devrimi zamanından beri, her zaman dünyada adil ve sağlam barışa, tüm devletler arasında eşit haklara dayanan ilişkilere taraftar olmuştu. Ulusal ve sosyal kurtuluşu, gelişmekte olan ülkelerin bağımsızlığının güçlenmesi, onların ulusal egemenliğinin ve özgürlüğünün her türlü dış yayılıcı güçlerin kasıtlarından korunması için mücadele veren halkların desteklenmesi, onların ekonomik ve toplumsal ilerlemesine elden geldiğince yardım edilmesi, Yüce Lenin'in bize vasiyet ettiği Sovyet dış politikasının en önemli amaçlarındandır. Bunun yeni bir kanıtı, SBKP 25 nci Kongresi tarafından kabul edilen barış, uluslararası işbirliği, halkların özgürlüğü ve bağımsızlığı uğrunda bundan sonra verilecek mücadele nin programıdır.

5 nci Bloksuz Ülkeler Devlet ve Hükümet Başkanları Konferansı'nın bloksuzluk hareketi iştirakçilerinin emperyalizme, savaş ve saldırıya, sömürgeciliğe ve ırkçılığa karşı azimle savaşma kararlılığını bir kez daha kanıtlıyacağı, barış, bağımsızlık, halkların özgürlüğü ve ilerlemesine taraftar olan güçlerin bundan sonraki dayanışmasına yardım edeceği hususunda umudumu ifade etmeme müsaade ediniz.

Saygılarımla, **L. Brejnev** («Pravda» — **APN**)



LÜBNAN DÜĞÜMÜ

«İzvestiya» politik gözlemcisi Vladimir Kudryatsey, Lübnan anlaşmazlığı sorununu tahlil ediyor: «Emperyalistler» diye yazıyor «Lübnan olaylarının, Yakın-Doğu krizinin ardına gizlenmesinden ve bu olayların örtüsü altında, bu bölgede kendi politikalarını, yani Arap ülkelerini Lübnan düğümü ile bağlamayı gerçekleştirmekten çıkarlıdırlar.

«İsrailli saldırganlar, emperyalistler ve Arap gericiler, Filistin Direniş Hareketi'ne karşı çıkıyorlar. Lübnan'da bu hareketin fiziksel olarak ortadan kaldırılması üzerine hesaplar yapıldığı, şimdi herkes tarafından bilinmektedir. Bütün gerici güçler, farklı amaçlar izleseler bile, bunda birleşiyorlar. Emperyalistler, bu harekette, Yakın-Doğu sorununun ayrı ayrı çözümünün başlıca engelini görüyorlar. İsrail, genel olarak, Filistinliler konusundaki Amerikan hedeflerinden ayrılmıyor. Lafa gelince Filistinlileri destekleyen Arap gericiler, gerçekte bu sorundan, gerek Araplararası ilişkilerde, gerekse emperyalistlerle alışveriş için, bir siper şeklinde yararlanmak istiyorlar. Aslında Filistin Kurtuluş Örgütü, ilerici bir politika izlediğinden Arap gericilerinin işine gelmiyor.»

«Filistin Direniş Hareketi'nin Arapların ortak ulusal kurtuluş hareketindeki rolünü ve yerini yeniden değerlendirmek zorunludur..» diye devam ediyor gözlemci; «Filistin Direniş Hareketi, meydana gelen koşullarda, İsrail saldırısının sonuçlarının ortadan kaldırılması için en mantıklı şekilde mücadele ettiğinden dolayı, çeşitli Arap ülkelerinin ilerici katlarının bir bağlantı unsuru olmaktadır. Kendi ulusal devletini kurma arzusunda olan Filistin Arap halkı, üzerinde ancak ve ancak bir Filistin devleti kurulabilecek olan ve İsrailli saldırganlar tarafından işgal edilen Arap topraklarının kurtarılması uğrunda da mücadele ediyor. Özetle, Filistinliler için yaşamak yada ölmek sorunu değer taşıyor ve böylesi bir durumda geri çekilmek olanaksızdır. Bu nedenle, Filistinlilere karşı silahın ucunu doğrultan emperyalistler ve siyonistler, tüm Arap halklarının ulusal çıkarlarını ve onların ulusal kurtuluş hareketini nişan alıyorlar.»

«Son zamanlarda, Lübnan'ın artık hazırlanmış olan parçalanmasına ilişkin haberler sıklaştı» diye yazıyor daha sonra «İzvestiya» gözlemcisi. «Bu durum, bir yandan Lübnan gericilerinin tüm Lübnan'da kendilerini ev sahibi olarak hissedemediklerini, öte yandan, emperyalist çevrelerin Lübnan'da 'Arap İsrail'i görünüşünde kendilerine ait bir ileri karakol kurmaya çalıştıklarını kanıtlıyor. Eğer gericiler bu düşünceyi gerçekleştirecek olurlarsa, bu, Yakın-Doğu krizinin yeniden şiddetlenmesi, Yakın-Doğu düzenlemesinin geciktirilmesi demek olacaktır. Bu da, Yakın-Doğu'daki krizin tüm dünyada barış içinde taşıdığı potansiyel tehlikenin artması demektir.

«Bunların tümü, Yakın-Doğu'daki bütün ilerici güçlerin Lübnan krizinin bertaraf edilmesinden ve Lübnan'ın bütünlük ve bağımsızlığından kazançlı olacağını, çünkü, sadece Lübnan'ın değil, tüm Yakın-Doğu'nun kaderinin söz konusu olduğunu ortaya koyuyor.» («İzvestiya» — **APN**)



GÜVENLİK KONSEYİ İSRAİL'İN SUÇUNU NEDEN KINAMADI

Afrika Birliği Örgütü'nün isteği üzerine, İsrail askerlerinin egemen bir devlet olan Uganda'nın topraklarına korsanca akınına ilişkin sorunu görüşmek üzere, geçen hafta yapılan Güvenlik Konseyi toplantısı hiç bir sonuç alınmadan sona erdi. Bunun nedeni, bir dizi Batı ülkelerinin takındığı tavırdır. İsrail komandolarının Entebbe havaalanına yaptıkları baskını, burada bulunan uçakların hava-

ya uçurulmasını ve Ugandalı askeri görevlilerin öldürülmesini, bu ülkenin egemenliğinin ve toprak bütünlüğünün kasten ihlali olarak niteleyen karar tasarısı, özellikle yukarda sözü edilen devletler tarafından engellendi.

BMT Tüzüğü'nün, uluslararası hukuk norm ve ilkelerinin en kaba biçimde çiğnenmesi olan İsrail'in bu haydutça eylemini kesinlikle kınamak yerine, ABD'nin ve onun Batı-Avrupa'lı partönerlerinin temsilcileri, dikkatleri, görüşülen sorunun özünden çekmeye ve herşeyi uçakların hava korsanları tarafından kaçırılmasıyla mücadeleye bağlamaya çalıştılar.

Aslında bunlar birbirinden tamamen ayrı meselelerdir; çünkü, iki ayrı suç işlenmiştir: hava korsanlarınca uçak kaçırılması ve İsrail casuslarının Entebbe havaalanına haydutça saldırısı.

Dışarıdan, her iki suç bir eylemle, rehinelerin ele geçirilmesiyle ilgili gibi görünüyor. Uganda'ya yapılan baskını rehinelerin kurtarılması eylemi olarak gösteren Güvenlik Konseyi'ndeki Batılı diplomatlar da bu durumdan yararlandılar. Ancak bu böyle olmaktan uzaktır. Birinci olayda, hava korsanları tek başlarına hareket etmişler; ikincide ise, suç, İsrail Hükümeti'nin rızası ve emriyle işlenmiştir. Uçak kaçırma olayında tedhişçiler yolcuların canına kastetmemişler; Entebbe baskınını ise, BMT Genel Sekreteri Kurt Waldheim, «BMT üyesi devletlerden birinin egemenliğine yapılan kaba bir kasıt» olarak karakterize etmiştir. Ve nihayet, tedhişçiler, sadece rehineleri öldürmekle tehdit etmişler; İsrailli casuslar ise, herhangi bir ültimatom vermeksizin, Ugandalılara karşı silah kullanmışlardır.

Bu nedenle, uçak kaçırma olayı, sorumluluğu tedhişçilere ait olan ağır bir cinayet suçu; bir Uganda havaalanına yapılan saldırı ise, İsrailli siyonist yöneticilerin devlet politikası şeklinde yürüttükleri, uluslararası bir haydutluk eylemi olmaktadır. Ve bu suçun sorumluluğu da tamamiyle İsrail Hükümeti'ne aittir.

Tedhişçiler tarafından rehinelerle birlikte ele geçirilen uçağın inişine, topu topu 15 dakikalık bir uçuşa yetecek kadar yakıtı kalması nedeniyle, herhangi bir felaketten kaçınmak için, Ugandalı yöneticilerin izin vermek zorunda kalmaları gerçeği; İsrail'in eşkiyaca saldırısını ve Ugandalıların öldürülmesini haklı çıkaracak bir neden olamaz. Suç işlerken adaletten bahsetmek olanaksızdır. Bu, sadece hukukçular için değil, herhangi bir sağduyu sahibi insan için de açıktır. Üstelik Ugandalı yöneticiler, rehinelerin hayatını korumak için herşeyi yapmışlar, hatta 50 yolcudan 147'sini serbest bıraktırmışlardır. Yolcuların hayatını tehdit eden fanatik tedhişçilerin eylemlerinden ne bir devlet, nede bir uluslararası örgüt sorumlu değildir. Batı basını, uçak kaçırma suçunu, hemen Filistinlilere atmaya kalktığı halde, Filistin Kurtuluş Örgütü, Arap Birliği ve Afrika Birliği Örgütü, korsanların eylemlerini kesinlikle kınamışlardır.

Uçak kaçırmayla ve rehin almayla mücadele, uluslararası hukuk örgütlerinin ve tüm dünya devletlerinin birinci derecede görevidir. Bu meselenin önemini ve güncelliğini hiç kimse reddedemez. Ama, bu meseleden, suçluların korunması için yararlanmak ta olanaksızdır. Yolcuların emniyetinin sağlanması meselesi, BMT çerçevesinde çözümlenebilir. Kendi kendine yargılama ve cezalandırma hakkı hiç kimseye verilmemiştir.

Bu münasebetle, gerek ABD'nin ve diğer Batı-Avrupa ülkelerinin, İsrail'in Uganda'ya karşı giriştiği suç teşkil eden eylemlerini, tedhişçilerle mücadele gerektiğine ilişkin bahanelerle mazur göstermeye çalışan tutumları; gerekse bu ülkeler tarafından ileri sürülen gangsterlikle savaş için özel NATO birlikleri kurma fikirleri öfke uyandırmaktadır. NATO ülkelerinden birinde, örneğin Federal Almanya'da veya Türkiye'de, hava korsanları barınacak yer buldukları zaman bir indirme hareketinin bu çevrelerde nasıl büyük ve şiddetli bir öfke fırtınası uyandıracağını tahmin etmek mümkün-

dür. Zaten bu ülkelere Çekoslovak ve Sovyet uçaklarını kaçırma denemeleri olmuştu. Ancak Çekoslovakya ve Sovyetler Birliği, tüm uluslararası hukuk ve komşu ülkelerin egemenliğine saygın normlarını gözeterek, yolcuların ve suçluların iadesini talep etmişlerdi.

Güvenlik Konseyi'nin, BMT'nin Tüzüğü'nü çiğneyen, tüm uluslararası hukuk normlarını ihlal eden İsrail'e karşı açıklanmaz bir liberalizm göstermesi üzülecek bir durumdur İsrail'i kınamayan ve Afrika ülkelerinin karar tasarısını kabul etmeyen Güvenlik Konseyi, böylece, BMT üyesi devletlerin, öncelikle Afrika ve Arap ülkelerinin egemenliğini İsrail askerlerinin kasıtlarından koruma görevini yerine getirmemiştir. (V. Paruzio — **APN**)



TÜRK HÜKÜMETİ'NİN DOSTÇA OLMAYAN EYLEMİ

Türk yöneticilerin, 1970 yılında bir Sovyet uçağını kaçıran ve bunun yanısıra bir hostesi öldüren ve mürettebattan iki kişiyi yaralayan Brajinskas'ları tutukluluk durumundan kurtarma ve Türkiye'den çıkma izni verme kararını, «Sovyet Hükümeti, Türk yöneticilerinin Sovyetler Birliği'yle iyi komşuluk ilişkilerini ve işbirliğini geliştirme niyetleri konusunda defalarca yaptıkları açıklamalara uymayan bir eylemden başka türlü değerlendiremiyor.»

Bu açıklama, 15 Temmuzda, Sovyet Hükümeti adına SSCB'nin Türkiye'deki Büyükelçisi tarafından, Başbakan S. Demirel'e yapıldı. Açıklamada, «Türk yöneticilerinin eylemlerinin, gayri meşru uçak kaçırmalarla ve uçak kaçırma suçunun sık sık beraberinde getirdiği ağır suçlarla mücadelenin güçlendirilmesi görevleriyle doğrudan doğruya çelişkide bulunduğu» belirtiliyor ve şöyle devam ediliyor: «Branjinkas'lara verilen izin, aslında uluslararası hava korsanlığı eylemlerine izin verme anlamına geliyor.

«Sovyet Hükümeti, nerede bulunurlarsa bulunsunlar, suçlu Brejinskas'ların Sovyetler Birliği'ne iadesini gerekli görüyor ve onların himayesini SSCB'ye karşı dostça olmayan bir eylem olarak ele alıyor.»

Sovyet Hükümeti'nin açıklaması, «Pravda» ve diğer merkez gazetelerinde yayınlandı. **(APN)**



LEONİD BREJNEV'İN FİDEL CASTRO'YA GÖNDERDİĞİ KUTLAMA MESAJI

SBKP Merkez Komitesi Genel Sekreteri Leonid Brejnev, Fidel Castro'nun 50. doğum gününü kutladı.

Kutlamada, «Sovyet insanları sizi cesur bir devrimci, halkların emperyalist boyunduruktan ve sömürüden kurtulmaları için çalışan bir savaşçı, sosyalist kuruluşun Küba'daki mümtaz örgütleyicisi olarak biliyorlar» deniliyor. «Sovyetler Birliği emekçileri, Sovyet komünistleri, sizin yorulmak nedir bilmeden gösterdiğiniz faaliyetlerde halka fedakarca hizmetin, komünizmin ideallerine yüce enternasyonal borca sadakatin açık bir örneğini görüyorlar.»

Kutlamada, Küba Komünist Partisi Merkez Komitesi Birinci Sekreteri, Başbakan Fidel Castro'nun, Sovyet-Küba dostluk ve işbirliğinin gelişmesine, sosyalist devletler topluluğunun birlik halinde olmalarına, halkların emperyalizm ve gericiliğe karşı, ulusal ve sosyal kurtuluş için verdikleri mücadeleye katkıları çok yüksek değerlendiriliyor.

SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu, Fidel Castro'nun SSCB ve Küba Cum-

huriyeti arasındaki işbirliği ve kardeş dostluğun gelişmesindeki rolünü, barış ve sosyalizmin sağlamlaştırılması meselesindeki büyük katkılarını belirterek, 50. doğum günü vesilesi ile, kendisine Ekim Devrimi nişanını verdi. (Moskova, 12 Ağustos — **TASS, APN**)



ENTERNASYONALİZM YAŞIYOR VE EYLEMİNİ SÜRDÜRÜYOR

Tuhaf şey: komünist hareketin birliği, bu harekette ulusal ile uluslararası olan şeylerin karşılıklı ilişkileri, daha pek eski sayılmıyan tarihlerde bu hareket üzerinde yalnız arada sırada geçici bir ilgi ile duran Batılı basın organlarının, bu kez, büyük bir dikkatini çekmişe benziyor. Fakat bunda şaşılacak bir şey olmamalı. Dünya işlerinde bu hareketin ölçülemez bir derecede artmış olan rolü için kanıtlar arayan varsa, bu aşırı dikkat, başlı başına bir kanıt sayılabilir

Toplumsal ilerleme düşüncesine düşman olan çevrelerde, bir zamandan beri şöyle bir iddia pek geçerlidir, hatta bilgiçlik taslamanın bir tür işareti sayılmaktadır: bilimsel sosyalizm çizgisinde olan işçi hareketi saflarına özgü uluslararası dayanışma, sözde sönmeye yüz tutmuş ve bunun yerini ulusal çıkarların önceliği olmak üzere imiş. Avrupa'nın 29 komünist ve işçi partisinin Berlin'de yapılan Kongresi öncesinde ve Kongre'nin sona ermesinden hemen sonra, «dezentegrasyon» (parçalanma), günün konusu olmuş ve ağızdan ağıza gevelenip durmuştur. Bütün bu çalkantıların basit bir formulü vardı: nihai belgenin, Berlin Kongresi'ne tüm katılanların oybirliği ile onaylanması önemli değil, vay böylemiymiş, ne yazık o halde bu belgeye!

Ama biz işin esasına dönelim: proletarya enternasyonalizmi, kuruluşundan beri geçen bir ve bir çeyrek yüzyılda defalarca ve her tarihsel aşamada yeni bir özle dolmuş, zenginleşmiştir. Bunun siyasal açıdan maddileşmesi yeni yeni biçimler almakla beraber, özü, yani üretim araçları sahipleri karşısında birleşmiş emekçilerin uluslararası tek cephesi koşulu, hiç değişmemiştir.

İkinci Dünya Savaşından sonra, Sovyet devletine aslan payı düşen faşizmin ezilmesinin etkisi ile meydana gelen bir demokratik kabarış dalgasında, komünist partiler yeni güç kazanmağa başlamışlar, bir çok ülkede ise, iktidarı ele geçirmişlerdir; ve bütün bunlar, salt proletarya enternasyonalizmine dayandıkları için mümkün olmuştur. Proletarya enternasyonalizminin bugünkü özü, adım adım billurlaşmış, arınmış, bugünkü durumuna gelmiştir.

Enternasyonalizm sadece teorik bir ilke değil, fakat aynı zamanda siyasal bir pratiktir de. Komünistlerin uygulayarak hayata geçirdikleri biçimiyle, enternasyonalizm: başka halkların desteklenmesi için herhangi bir koşul dayatılmaması, güvence istenmemesi, imtiyazlar avına çıkılmaması, siyasal hakimiyetin kurulmasına çalışılmaması demektir.

Enternasyonalizm, devletlerarası ve siyasal uluslararası ilişkilerin yeni, günlük hayatımızda iyice kökleşmiş bir biçimidir. Enternasyonalizm, hiçbir zaman, Batılı basının sayfalarında uzun uzadıya kehanetlerde bulunmaya bayılan şu mahut yeni Kassandra'ların uydurdukları gibi, alanı terk etmeye niyetli değildir ve terketmeyecektir de...

Aslında, komünistleri, enternasyonalizm ilkelerinden vazgeçirtmeye çalışanlar, bu ilkeleri, miliyetçilik denilen siyasal raylara aktarmak istiyorlar; onlara, malsahibi dünya görüşünü, insanların birbirlerine: «bana bak, şunlar benim, şunlar da benim, hele elini uzatayım deme mallarıma!» şeklindeki bir dünya görüşünü aşıla-

mak istiyorlar. Biraz daha derine inersek, komünistleri, insan olma gibi hümanist bir görüşten, dünyada barış içinde yaşama arzusundan, emeğe karşı saygı gösterilmesinden, ulusu ne olursa olsun, yurttaşın, kişiliğin sayılmasından vazgeçirtmeğe uğraşıyorlar.

Ama bütün bunlardan vazgeçmek, yalnız tüketiciye özgü bir dünya görüşüne aktarılmaktan başka bir şey olamaz. Bunun için Avrupa komünistleri, Berlin Kongrelerinde, işçi sınıfının kapitalist sisteme boyun eğmemekten başka bir anlama gelmeyen siyasal ve dünya görüşünü, hangi türden olursa olsun, kesinlikle reddettiklerini bir daha belirterek komünist partilerinin proletarya enternasyonalizmi bilimine dayanarak uluslararası işbirliğini ve dayanışmayı geliştireceklerini önerdiler.

Kongre, büyük bir başarı ile sona erdi; buna, bütün katılanlar inançlıdır. Bu başarı, Kongre'de açıklanan görüşler özetlenecek olursa, uzun ve esaslı bir hazırlanma sayesinde mümkün olmuştur. Bu hazırlığa, kıtanın bütün komünist ve işçi partileri katıldılar. Gerçek bir yoldaşlık havası içinde, ilkelere sadakat, bütün partilerin ortak çizgisini hesaba katma, komünist çevrelerinde sürekli olarak uygulanan eşit haklar ve her partinin bağımsızlığına saygı gösterilmesi, ulusal çıkarların ortak görevlere doğru olarak bağlanması, barış, güvenlik ve işbirliği ile toplumsal ilerleme uğruna kararlı mücadele ilkelerine dayanmaları, bu başarıyı sağlamıştır. Komünistler çoktan beri, kendi eylemlerinin iç ve dış etkenleri arasındaki karşılıklı ilişkiler sorununun nasıl ele alınması gerektiğini saptarken, kuşkusuz ki, bu alanda her ülkede oluşan süreçlere öncelik hakkını tanımaktadırlar. İç etkenlerin küçümsenmesinin doğru olmadığını göz önünde bulundurarak, aynı zamanda dış etkenlerin de gerektiği gibi değerlendirilmemesi tehlikesine işaret etmektedirler. İşte hazırlanma devresinin metedolojik olarak ele alınması bu noktadandı.

İngilizlerin güzel bir atasözleri vardır: «bir tatlının iyi olmasının en mükemmel kanıtı, bunun yenilmesidir.»

Düşmanları ne söylerlerse söylesinler, Avrupa komünistlerinin birlik ve pekişmelerinin en mükemmel kanıtı, Kongre'nin başarılı bir şekilde sona ermiş olmasıdır: her partinin kanaat ve görüş açısına karşı saygı gösterilmesi; söylenen her demece karşı, yoldaşça saygılı davranılması, yoldaşlık havası; bütün deneyimlerin ortak deneyim durumuna getirilmesi ve tahlili; bütün raporlarda saptanan, Kongre'ye katılmış olan bütün ülkelere karşı dikkat ve çıkarlarına saygı gösterilmesi; bütün bunlar, Berlin'de düzenlenmiş olan Kongre'ye, olumlu, yapıcı bir karakter vermiştir. Görüşmelerin bu kadar ilginç tutanak sayfalarında, gözlemcilerin bazıları, sözde bir «dezentegrasyon» sezmişlerse, bu onların kişisel sorunudur. Aslında bu Kongre, eylem durumunda olan proletarya enternasyonalizmi idi; ve bunun sayesindedir ki, 29 partinin temsilcisi, çağdaşlık yolunda karşılarına dikilen bir sürü temel konularda ortak kararlar alabilmişlerdir.

Proletarya enternasyonalizminin bugünkü özü ile geçmiş zamanı arasında bir paralel çizmeye çalışan eleştiriciler, büyük bir hataya düşmektedirler. Bundan, enternasyonalizm «dezentegrasyon» yolunda, gibi bir sonuç çıkarma da büyük bir hatadır. Örneğin, İkinci Dünya Savaşından önce, gelişmiş kapitalist ülkelerde komünist partilerinin çoğu vardı ve faal durumdaydı; çalışma koşulları birbirinin aynı değilse bile, birbirlerine çok benzemekteydi. Avrupa'nın komünist partileri, daha çok yeniydiler ve daha deneyim biriktirmekteydiler. Ama bugün, bir dünya gücü durumuna gelerek, çoğu zaman, birbirlerinden kökünden farklı koşullarda çalışmaya devam etmektedirler.

Bazı partiler sosyalist ülkelerinin basına geçmiş, yeni bir toplumun ku-

ruluşunda pratik sorunları çözümlemeye çalışıyorlar. Başkaları ise, emekçi halkın hayati çıkarlarını savunuyor, toplumsal ilerleme, sosyalist bir perspektif uğrunda mücadele veriyorlar. Kendilerine özgü ulusal koşullarda birbirine benzemeyen bir takım somut sorunları çözümlemeye çalışıyorlar. Toplumsal ilerlemenin mantığı budur ve elde edilen deneyimi kendilerine ölçüt alarak, gerçeğe bu noktadan yaklaşmaya çalışmasalardı, onlara komünist denilemezdi.

Ama, dış koşullar ne kadar ayrı olsa da, komünist ve işçi partilerini birleştiren, son derece önemli ilkesel etkenlerdir. Bunların rolü, her partiyi, hem kendi ulusunun emekçi halkının çıkarlarını dile getirmeye, ve hem de kendi hareketini uluslararası dayanışma ilkelerine dayanarak, başka komünist partileri ile bağdaştırmaya zorlamaktadır. Bunun için, çeşitli ülkelerdeki komünistlerin çağdaş sorunlara karşı tutumları da ortak görüşle, toplumsal süreçlerin gelişmesi yolunda belirli kuralları kabul etme ve yeni toplumun kuruluşunda ortak yol ve amaç; ortak görüş sahibi olmalarına dayanmaktadır.

Berlin Kongresi'ne katılanlar, Avrupa komünistlerinin ortak kanısını şöyle ifade ettiler: yaşadığımız çağda, zamanımızın askersel-teknik gelişmesi karşısında, dünya halklarının en geniş tabakalarının en köklü çıkarlarına herşeyden önce barışın sağlanması davası hizmet etmektedir. Bunun için, partiler, Avrupa güvenliği, Helsinki anlaşmaları gereğince, eşit temellere dayanan işbirliğinin geliştirilmesi yolunda gayretlerini birleştirmeye kararlıdırlar. Gergin havanın yumuşatılmasını, uluslararası toplumsal gelişmenin başlıca koşullarından biri olarak değerlendirerek, Kongre'de hazır bulunanlar bu yönde de çalışmalara aktif olarak katılmaya karar verdiler.

İşte, proletarya enternasyonalizminin pratik siyasal hayatta uygulanmasının temel alanları bunlardır; komünistlerce toplanan deneyim, Kongre günlerinde bir kez daha ortak danışma, görüşme ve teorik kavrama eleğinden geçmiştir. Çeşitli partilerin edindikleri deneyimlerin ve görüşlerin en geniş alanlarda karşılaştırılmasında, Avrupa komünist ve işçi partilerinin uluslararası işbirliğinin karakteristik şekli ifadesini bulmuştur.

Böylece Kongre, Avrupa komünist ve işçi partilerinin, aralarında kabul olunan karşılıklı ilişkiler normları içinde, bunların karşılıklı eylemlerini güçlendiren bir etken olmuştur. (Vadim Nekrassov —**APN** politik gözlemcisi)

———o———

DÜZELTME

25. sayıda yayımlanan **Ünal ERCİN**'in **«Marksist-Leninist İttifaklar Politikasının Bazı Temel Yönleri»** yazısında bazı dizgi yanlışlıkları olmuştur. Düzeltir, özür dileriz.

DOĞRULARI ŞÖYLEDİR :

sayfa 10, satır 4.
işçi sınıfı, çıkarlarını yansıtan

sayfa 12, paragraf 1, satır 4.
...... **hegemonyasını empoze ederek değil** fakat **hak ederek**

sayfa 13, sondan ikinci satır.
eklemsizleşmeye (désarticulation) ......

sayfa 17, satır 14
ne ve yoksul köylülere dayanarak ......

sayfa 21, ara başlıktan sonra satır 10.
...... **çalışmalar gitgide daha** ......

sayfa 22, satır 11.
sınıfının «sınırdaşı» bir grup ......

sayfa 23, paragraf 4, satır 3.
minde gerçekleşmemektedir ....

sayfa 36, ilk alıntı, satır 8.
ayrılık haklarına karşı çıkmak, açıkca ve .....

sayfa 39, paragraf 3, satır 4-5.
..... **bilimsel biçimlerde oluşturulmuş** ....



1 — **DÜNYADA İLK ANTİ - FAŞİST AYAKLANMA**
İ. MİCHAİLOV (6 Lira - **toplatıldı**)

2 — **TOPLUMDA KADININ ROLÜ ÜZERİNE**
V. İ. LENİN (5 Lira - **toplatıldı**)

3 — **MAĞLUP EDİLEMEYEN VİETNAM VE KAMBOÇYA**
A. BOUDANOV — G. SOTCHEVKO (6 Lira)

4 — **UZAKTAN MEKTUPLAR**
V. İ. LENİN (6 Lira)

5 — **ÇEKOSLOVAKYA AĞUSTOS - 1968** (7 Lira)

6 — **REDDETTİĞİMİZ MİRAS**
V. İ. LENİN (6 Lira)

7 — **SOSYALİST TEORİNİN SORUNLARI**
RİCHARD KOSOLAPOV (12 Lira)

8 — **SEÇİLMİŞ ŞİİRLER**
N. Y. VAPTSAROV (7,5 Lira - **toplatıldı**)

9 — **TROÇKİSTLER GENÇLİĞİ NEREYE GÖTÜRÜYOR**
MİKHAİL BASMANOV (8 Lira)

10 — **DÜNYA SENDİKALAR FEDERASYONUNUN 30 YILI** (12 Lira)

11 — **SBKP PARTİ YAŞAMI**
L. BREJNEV — Z. KLYUCHEVA (5 Lira - **toplatıldı**)

12 — **MAOİZM VE GENÇLİK HAREKETİ**
A. YELNIKOV — V. TURUSOV (9 Lira)

13 — **BULGARİSTAN KOMÜNİST PARTİSİ XI. KONGRE RAPORU**
TODOR JİVKOV (10 Lira)

14 — **MPLA HALKTIR** — Program - Tüzük — 6 Lira

15 — **TARIM ÜRETİCİ KOOPERATİFLERİ VE ULUSLARARASI KOOPERATİF HAREKETİ**
STOYAN SYULEMEZOV — 11 Lira

16 — **ROMANYA'NIN KISA TARİHİ**
— 1944 - 1947 —

